Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria L

2024/2418

17.9.2024

ROZHODNUTIE KOMISIE (EÚ) 2024/2418

z 11. decembra 2023

o opatrení štátnej pomoci SA.53625 (2021/C), ktorú poskytlo Nemecko na postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární

[oznámené pod číslom C(2024) 8551]

(Iba anglické znenie je autentické)

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 108 ods. 2 prvý pododsek,

so zreteľom na Dohodu o Európskom hospodárskom priestore, a najmä na jej článok 62 ods. 1 písm. a),

po vyzvaní zainteresovaných strán, aby predložili svoje pripomienky v súlade s uvedenými ustanoveniami ([1]), a so zreteľom na tieto pripomienky,

keďže:

1. POSTUP

(1) V nadväznosti na kontakty pred notifikáciou Nemecko elektronickou notifikáciou z 2. decembra 2020 notifikovalo Komisii v súlade s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ podporu podniku Lausitz Energie Kraftwerke AG (ďalej len „LEAG“) (ďalej len „opatrenie LEAG“) a podniku RWE Power AG (ďalej len „RWE“) (ďalej len „opatrenie RWE“) na postupné ukončenie výroby elektriny z hnedého uhlia (ďalej spoločne len „opatrenie“). Nemecko predložilo doplňujúce informácie 13. a 14. januára 2021.

(2) Okrem toho boli Komisii doručené spontánne podania tretích strán. Podania podniku Green Planet Energy (ďalej len „GPE“) a anonymnej strany boli 7. októbra 2020 postúpené Nemecku na predloženie pripomienok, na ktoré Nemecko odpovedalo 17. novembra 2020. Okrem toho podnik LEAG predložil pripomienky 10. decembra 2020.

(3) Komisia prijala 2. marca 2021 rozhodnutie (ďalej len „rozhodnutie o začatí konania“) ([2]) začať formálne vyšetrovacie konanie v súvislosti s podporou podnikom LEAG a RWE.

(4) Nemecko predložilo pripomienky k rozhodnutiu o začatí konania 1. apríla 2021. Okrem pripomienok Nemecka boli Komisii doručené pripomienky od 27 tretích strán. LEAG a RWE predložili svoje pripomienky k rozhodnutiu o začatí konania 7. júna 2021. Nemecko predložilo svoje pripomienky k pripomienkam tretích strán 6. septembra 2021 a 3. septembra 2021 odpovedalo na žiadosť Komisie o informácie z 11. augusta 2021.

(5) Dňa 17. mája 2022 bolo v *Úradnom vestníku Európskej únie* uverejnené oznámenie, v ktorom sa tretie strany vyzývajú, aby v súlade s článkom 108 ods. 2 ZFEÚ predložili pripomienky k uplatniteľnosti a uplatňovaniu Usmernení Komisie o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky na rok 2022 ([3]) a v relevantných prípadoch k dôvodom zlučiteľnosti stanoveným v uvedených usmerneniach vrátane ich oddielov 3 a 4.12, pokiaľ ide o opatrenie LEAG a opatrenie RWE, v súvislosti s ktorými Komisia začala formálne vyšetrovacie konanie (ďalej len „verejná konzultácia“) ([4]).

([1]) Ú. v. EÚ C 177, 7.5.2021, s. 50; Ú. v. EÚ C 199, 17.5.2022, s. 9; Ú. v. EÚ C 131, 14.4.2023, s. 45.
([2]) Commission decision of 2 March 2021 in State Aid SA.53625 (2020/N) – Germany – Lignite phase-out [Rozhodnutie Komisie z 2. marca 2021 vo veci štátnej pomoci SA.53625 (2020/N) – Nemecko – Postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární] (Ú. v. EÚ C 177, 7.5.2021, s. 50).
([3]) Ú. v. EÚ C 80, 18.2.2022, s. 1.
([4]) Ú. v. EÚ C 199, 17.5.2022, s. 9.

(6) Komisia listami z 18. mája 2022 informovala Nemecko a tretie strany, ktoré predložili pripomienky po uverejnení rozhodnutia o začatí konania, o výzve uverejnenej 17. mája 2022 a vyzvala ich, aby predložili pripomienky.

(7) Nemecko pripomienky nepredložilo. Komisii boli doručené pripomienky 19 tretích strán. Podniky LEAG a RWE predložili svoje pripomienky 17. júna 2022. Listom zo 7. septembra 2022 Nemecko uviedlo, že nemá v úmysle predložiť pripomienky k novým pripomienkam tretích strán.

(8) Nemecko 23. decembra 2022 predložilo Komisii zmeny notifikácie z 2. decembra 2020 týkajúce sa opatrenia RWE vzhľadom na dohodu s podnikom RWE zo 4. októbra 2022 o urýchlenom postupnom ukončení výroby elektriny z uhlia do roku 2030 v rýnskej oblasti ťažby hnedého uhlia (ďalej len „zmenené opatrenie RWE“ alebo „notifikované opatrenie“).

(9) Dňa 16. novembra 2022 boli Komisii doručené spontánne pripomienky ôsmich strán k zmenenému opatreniu RWE, ktoré boli Nemecku postúpené 2. decembra 2022. Nemecko predložilo svoje pripomienky k týmto pripomienkam 11. januára 2023.

(10) Komisia 2. marca 2023 prijala rozhodnutie o rozšírení formálneho vyšetrovacieho konania na opatrenie RWE (ďalej len „rozhodnutie o rozšírení“) ([5]).

(11) Nemecko predložilo pripomienky k rozhodnutiu o rozšírení 31. marca 2023. Komisii boli doručené pripomienky 12 tretích strán. Podnik RWE predložil svoje pripomienky k rozhodnutiu o rozšírení 12. mája 2023 a podnik LEAG ich predložil 15. mája 2023. Nemecko predložilo svoje pripomienky k pripomienkam tretích strán 6. júla 2023.

(12) Nemecko výnimočne súhlasí s tým, že sa zriekne svojich práv vyplývajúcich z článku 342 ZFEÚ v spojení s článkom 3 nariadenia č. 1/1958 ([6]) a že toto rozhodnutie bude prijaté a oznámené v angličtine.

2. ROZSAH PÔSOBNOSTI ROZHODNUTIA

(13) Komisia sa domnieva, že niektoré skutočnosti a okolnosti opísané v rozhodnutí o začatí konania sa po prijatí uvedeného rozhodnutia zmenili. Predovšetkým opatrenie RWE, ako sa uvádza v rozhodnutí o začatí konania, sa od prijatia uvedeného rozhodnutia zmenilo, najmä pokiaľ ide o dátumy uzavretia a výpočet ušlých ziskov podniku RWE. Komisia preto v rozhodnutí o rozšírení rozšírila rozsah svojho vyšetrovacieho konania.

(14) Rozsah pôsobnosti tohto rozhodnutia sa obmedzuje na posúdenie zmeneného opatrenia RWE. Formálne vyšetrovacie konanie Komisie týkajúce sa opatrenia LEAG prebieha a opatrenie LEAG nepatrí do rozsahu pôsobnosti tohto rozhodnutia, ale bude sa posudzovať samostatne.

(15) Komisia poznamenáva, že opatrenie RWE, v pôvodnom znení aj v znení zmien, sa neposkytuje na základe schémy pomoci a nepredstavuje poskytnutie pomoci podliehajúce notifikačnej povinnosti na základe schémy pomoci. Komisia sa preto domnieva, že ide o opatrenie individuálnej pomoci, ako je vymedzené v článku 1 písm. e) procesného nariadenia o štátnej pomoci ([7]). Kompenzácia podnikom RWE a LEAG predstavuje dve samostatné individuálne opatrenia, ktoré nie sú súčasťou schémy pomoci. Je to tak vzhľadom na tieto skutočnosti: i) v právnom základe (pozri odôvodnenie 30) sa príjemcovia opatrenia nevymedzujú všeobecným a abstraktným spôsobom, ale jasne a výslovne sa uvádza, že ide o dvoch príjemcov (podniky RWE a LEAG); ii) kompenzácia je spojená s konkrétnou situáciou (postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární) a iii) v právnom základe sa stanovujú konkrétne a odlišné sumy, ktoré sa majú vyplatiť obom príjemcom, ako aj príslušné obdobie. V § 44 ods. 1 právneho základu sa stanovuje nárok na kompenzáciu vo výške 2,6 miliardy EUR v prípade podniku RWE a 1,75 miliardy EUR v prípade podniku LEAG. Okrem toho Nemecko a uvedení prevádzkovatelia podpísali „Verejnoprávnu zmluvu o obmedzení a ukončení výroby elektriny z hnedého uhlia v Nemecku“ (ďalej len „zmluva z roku 2021“).

([5]) Ú. v. EÚ C 131, 14.4.2023, s. 45.
([6]) Nariadenie č. 1 o používaní jazykov v Európskom hospodárskom spoločenstve (Ú. v. ES 17, 6.10.1958, s. 385/58).
([7]) Nariadenie Rady (EÚ) 2015/1589 z 13. júla 2015 stanovujúce podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú. v. EÚ L 248, 24.9.2015, s. 9).

3. PODROBNÝ OPIS NOTIFIKOVANÉHO OPATRENIA

3.1. Ciele Nemecka v oblasti klímy a cieľ notifikovaného opatrenia

(16) Cieľom Nemecka je dosiahnuť do roku 2045 neutralitu skleníkových plynov. V tejto súvislosti si Nemecko stanovilo priebežný cieľ znížiť do roku 2030 vnútroštátne emisie skleníkových plynov v celom hospodárstve aspoň o 65 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990. Vnútroštátne ciele Nemecka v oblasti klímy sú zakotvené v spolkovom zákone o zmene klímy (*Bundes-Klimaschutzgesetz*), ktorý bol schválený v roku 2019 a zmenený v roku 2021. V spolkovom zákone o zmene klímy sa na roky 2020 až 2030 vymedzujú kvantifikované ročné emisné limity pre skleníkové plyny v prípade šiestich jednotlivých odvetví: energetika, priemysel, budovy, doprava, poľnohospodárstvo a odpadové hospodárstvo a iné. Ciele sú stanovené v súlade s európskymi plánmi znižovania emisií skleníkových plynov podľa lineárnej trajektórie ([8]). Okrem toho sú emisné limity podľa nariadenia EÚ o spoločnom úsilí ([9]) (ktoré sa vzťahuje na sektor mimo ETS) právne záväzné. Nemecko tvrdí, že nato, aby dodržalo uvedené limity, je potrebné včas dosiahnuť špecifický cieľ pre odvetvie energetiky. Emisie CO_2 z odvetvia energetiky sa budú musieť znížiť z približne 257 miliónov ton ekvivalentu CO_2 v roku 2022 ([10]) na 108 miliónov ton ekvivalentu CO_2 do roku 2030.

(17) Nemecko považuje zníženie výroby elektriny z uhlia za rozhodujúce na dosiahnutie svojich klimatických cieľov. Postupné ukončenie výroby elektriny z uhlia plánuje najneskôr do roku 2038. Týka sa to čierneho aj hnedého uhlia. V roku 2022 predstavovala výroba elektriny z uhlia 31 % energetického mixu Nemecka, pričom hnedé uhlie prispievalo 20 percentuálnymi bodmi ([11]). Podľa predbežných údajov hnedouhoľné elektrárne vyprodukovali v roku 2021 110 miliónov ton emisií CO_2 ([12]). To predstavuje približne 51 % emisií CO_2 v odvetví elektriny v danom roku ([13]).

(18) Nemecko odhadlo, že hnedouhoľné elektrárne RWE, ktorých sa postupné zatváranie týka, zodpovedali za približne 67 miliónov ton emisií CO_2 v roku 2018 a za približne 52 miliónov ton emisií CO_2 v roku 2019 ([14]). Nemecko uviedlo, že je zložité presne kvantifikovať environmentálne prínosy notifikovaného opatrenia a vo veľkej miere to závisí od predpokladov, ktoré sa majú stanoviť. Na základe predpokladov použitých v revidovanom výpočte (pozri oddiel 3.6) Nemecko vypočítalo, že vďaka notifikovanému opatreniu by sa ušetrili hrubé emisie CO_2 v objeme 51 miliónov ton. Keďže sa však revidovaný výpočet týka len časti, a nie všetkých hnedouhoľných elektrární RWE, tento odhad výrazne podceňuje celý účinok a údaj o výške pomoci na tonu emisií ekvivalentu CO_2, ktorým sa predišlo, nie je reálny. Takýto údaj by bol zároveň veľmi nepresný, pretože by sa nezohľadnil možný spätný účinok ([15]).

([8]) Dostupné online na adrese: https://www.gesetze-im-internet.de/ksg/BJNR251310019.html.

([9]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/842 z 30. mája 2018 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody, a o zmene nariadenia (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 26).

([10]) Dostupné online na adrese: https://www.umweltbundesamt.de/daten/umweltindikatoren/indikator-emission-von-treibhausgasen#:~:text=Die%20deutschen%20%E2%81%A0Treibhausgas%E2%81%A0,die%20vollst%C3%A4ndige%20Treibhausgasneutralit%C3%A4t%20erreicht%20werden.

([11]) Dostupné online na adrese: https://www.ag-energiebilanzen.de/. Podľa energetického mixu (Strommix) v roku 2022 predstavovala výroba elektriny z hnedého uhlia 116 TWh, čo zodpovedá 20 % podielu.

([12]) Entwicklung der spezifischen Treibhausgas-Emissionen des deutschen Strommix in den Jahren 1990 – 2022, Umweltbundesamt, apríl 2023, s. 23, dostupné na adrese https://www.umweltbundesamt.de/sites/default/files/medien/1410/publikationen/2023_05_23_climate_change_20-2023_strommix_bf.pdf.

([13]) Podľa dokumentu Entwicklung der spezifischen Treibhausgas-Emissionen des deutschen Strommix in den Jahren 1990 – 2022, Umweltbundesamt, apríl 2023, s. 23, emisie CO_2 v odvetví elektriny v roku 2021 dosiahli 215 miliónov ton.

([14]) Tento výpočet vychádza z údajov špecifických pre jednotlivé bloky, ktoré poskytla platforma transparentnosti siete ENTSO-E, o hodinových objemoch výroby elektriny vyhodnotených podľa emisného faktora pre hnedé uhlie v rýnskej oblasti ťažby hnedého uhlia a podľa zvýšenia efektívnosti jednotlivých elektrární.

([15]) Zvýšenie efektívnosti často vedie k zníženiu nákladov na výrobky alebo služby, čo môže zase zvýšiť spotrebu (v dôsledku nižších cien), čím sa čiastočne anulujú pôvodné úspory. Tento jav je známy ako odrazový efekt (rebound effect). Podrobnejšie informácie sú dostupné online na adrese: https://www.umweltbundesamt.de/en/topics/waste-resources/economic-legal-dimensions-of-resource-conservation/rebound-effects.

(19) Nemecko ďalej tvrdí, že v právnom základe notifikovaného opatrenia (opísanom v odôvodnení 30) sa predpokladá zrušenie emisných kvót CO_2 vo výške dodatočného zníženia emisií spôsobeného uzavretím hnedouhoľných elektrární s ohľadom na zásah trhovej stabilizačnej rezervy ([16]). Pri určovaní počtu kvót CO_2, ktoré sa zrušia, by Nemecko zohľadnilo náhradné technológie.

(20) Nemecko tvrdí, že cieľom notifikovaného opatrenia je vyradenie elektrární z prevádzky pred koncom ich technickej a ekonomickej životnosti na základe predvídateľného a povinného postupu vyraďovania z prevádzky. To vedie k zníženiu kapacity výroby elektriny na trhu, hoci dopyt po elektrine zostáva rovnaký alebo sa v budúcnosti ešte zvýši. Z predvídateľnosti, ktorú zabezpečuje povinný postup vyraďovania z prevádzky, majú prospech aj ostatní účastníci trhu, pretože zároveň vedia, kedy dané výrobné kapacity opustia trh. Zníženie výrobnej kapacity postupným zatváraním hnedouhoľných elektrární tak vytvára priestor na ďalšie rozširovanie iných výrobných kapacít vrátane kapacít obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len „OZE“).

(21) Nemecko ďalej tvrdí, že cieľom notifikovaného opatrenia je postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární v snahe podstatne znížiť emisie skleníkových plynov v sektore elektrickej energie, čo následne povedie k tomu, že Nemecko splní svoj cieľ dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2045, ako aj priebežný cieľ do roku 2030. Nemecko ďalej poukazuje na to, že hoci zastúpenie OZE v nemeckom energetickom mixe je už teraz vysoké (napríklad v roku 2022 sa výroba elektriny z OZE zvýšila na 47 % ([17]) a počas prvého štvrťroka 2023 výroba z OZE vzrástla na 50,3 % spotreby elektriny v Nemecku ([18])), nestačí to na to, aby boli ciele v oblasti klimatickej neutrality, ktoré si Nemecko stanovilo, dosiahnuté včas.

(22) Podľa Nemecka bez ohľadu na čoraz väčšie zastúpenie OZE je na dosiahnutie cieľov, ktoré si Nemecko stanovilo v oblasti klímy, potrebné znížiť emisie spojené s postupným zatváraním hnedouhoľných elektrární. Samotné čoraz väčšie zastúpenie OZE by síce zvýšilo ponuku bezuhlíkovej elektriny na trhu bez vytvárania nových emisií, no neviedlo by k dostatočne rýchlemu zníženiu už existujúcich výrobných kapacít produkujúcich emisie. Platí to najmä pre hnedouhoľné elektrárne, ktoré majú relatívne nízke prevádzkové náklady a pri ktorých je vytlačenie z trhu menej pravdepodobné než v prípade nákladnejších alternatív fosílnych palív s nižšími emisiami (ako je napríklad plyn). Na dosiahnutie týchto cieľov je preto potrebné zvýšiť zastúpenie OZE, ako aj znížiť existujúce kapacity na výrobu energie z fosílnych palív. Podľa Nemecka je preto zásah štátu potrebný.

3.2. **Vypracovanie politických opatrení**

(23) S cieľom zabezpečiť sociálny konsenzus o revidovanej politike v oblasti energetiky a klímy nemecká vláda 6. júna 2018 vymenovala Komisiu pre rast, štrukturálne zmeny a zamestnanosť (ďalej len „komisia pre uhlie“), ktorej členovia zastupovali širokú vzorku spoločenských, politických a hospodárskych aktérov.

(24) Návrhy komisie pre uhlie boli predložené v januári 2019 a ich zámerom bolo dosiahnuť vnútroštátne ciele v oblasti klímy a zároveň splniť ciele v oblasti bezpečnosti dodávok, cenovo dostupnej elektriny, ako aj zabezpečiť vyhliadky pre ľudí zamestnaných v uhoľných regiónoch. Pokiaľ ide o výrobu elektriny z čierneho a hnedého uhlia, komisia navrhla postupné zatváranie do roku 2038. Na dosiahnutie tohto cieľa navrhla kombináciu spoločne dohodnutých dojednaní o uzavretí medzi vládou a prevádzkovateľmi hnedouhoľných elektrární, ako aj verejné súťaže na podporu predčasného uzavretia čiernouhoľných a malých hnedouhoľných elektrární.

(25) Okrem návrhov komisie pre uhlie Nemecko posúdilo tieto alternatívne možnosti politiky na dosiahnutie plánovaného zníženia emisií CO_2: i) spoliehanie sa na existujúci systém EÚ na obchodovanie s emisiami (ďalej len „EU ETS“) a na ciele v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov; ii) minimálna vnútroštátna cena CO_2 pre odvetvia, na ktoré sa už vzťahuje EU ETS, a iii) regulačné uzavretie bez kompenzácie. Nemecko vysvetlilo, že uvedené možnosti neboli zachované vzhľadom na tieto skutočnosti:

([16]) Cieľom trhovej stabilizačnej rezervy je riešiť prebytok emisných kvót, ktorý sa vytvoril v systéme EÚ na obchodovanie s emisiami od roku 2009, a zvýšiť odolnosť systému voči veľkým otrasom úpravou ponuky kvót, s ktorými sa má obchodovať formou aukcie.

([17]) Dostupné online na adrese: https://www.bdew.de/service/publikationen/jahresbericht-energieversorgung/.

([18]) Dostupné online na adrese: https://www.bdew.de/presse/erneuerbare-energien-deckten-im-ersten-quartal-die-haelfte-des-stromverbrauchs/.

(26) Možnosť i): Spoliehanie sa na EU ETS by viedlo k zníženiu emisií na európskej úrovni, ale neumožnilo by dosiahnuť vnútroštátne ciele v oblasti znižovania emisií podobne cieleným spôsobom. Nebolo by možné vopred naplánovať postup postupného uzavretia, čo by malo výraznejší vplyv na bezpečnosť dodávok a zamestnancov v tomto odvetví.

(27) Možnosť ii): Minimálna cena CO_2 by viedla k vyšším nákladom pre odvetvie energetiky, ako aj pre priemysel. Tým by sa znevýhodnili nemecké podniky a narušil vnútorný trh. Podobne ako v prípade možnosti i) by bolo ťažké predvídať vplyv na výrobu elektriny z uhlia a nebolo by možné vopred naplánovať postup postupného znižovania. Okrem toho je náročné stanoviť cenu na správnej úrovni. Ak by bola cena stanovená príliš nízko, dosiahnutie želaných výsledkov v oblasti životného prostredia by trvalo dlhšie. Ak by sa cena stanovila príliš vysoko, mohlo by to viesť k náhlemu uzavretiu značného objemu výroby elektriny z uhlia, čo by mohlo mať negatívny sociálny vplyv a ohroziť bezpečnosť dodávok. Rovnaké tvrdenia platia pre iné politiky s porovnateľnými účinkami, ako sú vyššie spotrebné dane z čierneho a hnedého uhlia, uhlíková daň alebo prísnejšie normy environmentálneho správania.

(28) Možnosť iii): Regulačné uzavretie od roku 2020 bez akejkoľvek kompenzácie by bolo výraznejším zásahom do vlastníckych práv jednotlivých prevádzkovateľov.

(29) Nemecko okrem toho vykonalo dodatočné posúdenia, ktoré mali pomôcť pri navrhovaní opatrení na postupné zatváranie uhoľných elektrární. Nemecko konkrétne preskúmalo očakávanú ziskovosť hnedouhoľných elektrární v budúcnosti a dodatočné náklady na rekultiváciu baní, ktoré znášajú prevádzkovatelia vzhľadom na skutočnosť, že ich hnedouhoľné elektrárne sa uzavrú skôr, ako sa predpokladalo.

3.3. **Právny základ**

3.3.1. *Pôvodný právny základ*

(30) Pôvodným právnym základom opatrenia je „zákon o obmedzení a ukončení výroby energie spaľovaním uhlia a o zmene ďalších zákonov“ (ďalej len „zákon o uzavretí“) prijatý 8. augusta 2020. V zákone o uzavretí sa stanovujú tieto ciele týkajúce sa zníženia a ukončenia výroby z uhlia v Nemecku.

Tabuľka 1

Ciele pre výrobu elektriny z uhlia v Nemecku

Cieľový termín	Celková cieľová úroveň (GW)	Cieľ pre čierne uhlie (GW)	Cieľ pre hnedé uhlie (GW)
31. 12. 2022	30	15	15
1. 4. 2030	17	8	9
31. 12. 2038	0	0	0

Zdroj: Zákon o uzavretí, článok 1 časť 2 § 4.

(31) V záujme dosiahnutia týchto cieľov týkajúcich sa zníženia sa v zákone o uzavretí predpokladá postupné a trvalé zatváranie uhoľných elektrární. Návrh nástrojov postupného zatvárania do veľkej miery vychádzal z návrhov komisie pre uhlie. Pokiaľ ide o hnedé uhlie, postupné zatváranie a kompenzácia sa vypracúvajú prostredníctvom rokovacieho konania medzi nemeckou vládou a prevádzkovateľmi. Pokiaľ ide o čierne uhlie, postupné zatváranie by sa podporovalo prostredníctvom ročných aukcií v rokoch 2020 až 2026, pričom by ho sprevádzal postup regulačného uzavretia bez kompenzácie na obdobie 2027 – 2038 ([19]).

([19]) Commission decision of 25 November 2020 in State Aid SA.58181 (2020/N) – Germany – Tender mechanism for the phase-out of hard coal in Germany [Rozhodnutie Komisie z 25. novembra 2020 vo veci štátnej pomoci SA.58181 (2020/N) – Nemecko – Mechanizmus verejnej súťaže na postupné zatváranie čiernouhoľných elektrární v Nemecku] (Ú. v. EÚ C 41, 5.2.2021, s. 1) (ďalej len „rozhodnutie o postupnom zatváraní čiernouhoľných elektrární v Nemecku“).

(32) Nemecko vysvetlilo, že sa nerozhodlo pre postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární prostredníctvom aukcií, pretože hnedouhoľné elektrárne sú neoddeliteľne spojené s ťažobnými zariadeniami, čo si vyžaduje systematickejší prístup. Vzhľadom na relatívne nízku výhrevnosť, v dôsledku čoho je doprava na dlhú vzdialenosť nehospodárna, sa hnedé uhlie tradične spotrebúva na miestach v tesnej blízkosti miest jeho ťažby. Elektrárne v Porýní teda používajú hnedé uhlie vyťažené v tom istom regióne z baní vo výlučnom vlastníctve podniku RWE. To znamená, že rozhodnutia, ktoré ovplyvňujú životnosť a objem ťažby v baniach, majú priamy vplyv na elektrárne v ich blízkosti, keďže jedny bez druhých nemôžu fungovať. Nemecko ďalej preukázalo, že vzhľadom na rozľahlosť dotknutých oblastí si ťažba hnedého uhlia vyžaduje dlhé horizonty priestorového plánovania a čas na realizáciu zmien v plánovaní. Harmonogram uzavretia elektrárne preto vychádza aj z technických úvah a úvah v oblasti plánovania, takže realizácia aukcie s neistými výsledkami by bola zložitá. Takéto úvahy týkajúce sa priestorového plánovania neexistujú v prípade nemeckých čiernouhoľných elektrární, ktoré môžu dovážať svoje palivo zo vzdialených miest, napr. až z Austrálie. Okrem toho existujú len dvaja hlavní aktéri s veľkou výrobnou kapacitou (podniky RWE a LEAG, ktoré spoločne kontrolovali 90 % kapacity hnedého uhlia v Nemecku na začiatku procesu postupného zatvárania uhoľných elektrární), čo sťažuje skutočne konkurenčnú aukciu.

(33) Zákon o uzavretí oprávňuje nemeckú vládu uzavrieť verejnoprávnu zmluvu s prevádzkovateľmi hnedouhoľných elektrární s cieľom regulovať podmienky obmedzenia a ukončenia výroby elektriny z hnedého uhlia ([20]). Na tomto základe Nemecko a prevádzkovatelia hnedouhoľných elektrární vypracovali podmienky, ktoré sa zahrnuli do zmluvy z roku 2021. Túto zmluvu z roku 2021 nemecký parlament schválil 13. januára 2021.

(34) V súlade so zákonom o uzavretí bude Nemecko pravidelne vyhodnocovať vplyv týchto nástrojov určených na postupné zatváranie, najmä ich príspevok k znižovaniu emisií CO_2, ako aj ich vplyv na bezpečnosť dodávok a ceny elektriny. Hodnotenia sú naplánované na roky 2022 ([21]), 2026, 2029 a 2032 ([22]).

(35) Okrem kompenzácie za predčasné uzavretie v rámci opatrenia má Nemecko v úmysle poskytovať kompenzáciu pre tri bloky, keď vstúpia do mechanizmu odkladu uzavretia (*Zeitlich gestreckte Stilllegung*), počas obdobia jedného až štyroch rokov pred ich trvalým uzavretím ([23]). Týka sa to dvoch blokov LEAG a jedného bloku RWE (Niederaußem G alebo H). Kompenzácia za predčasné uzavretie, ako sa opisuje v zákone o uzavretí a v zmluve z roku 2021, by nezahŕňala žiadnu kompenzáciu prijatú za mechanizmus odkladu uzavretia. Táto kompenzácia je samostatná a bola by založená predovšetkým na ušlých ziskoch, ktoré by elektrárne dosiahli v rokoch, keď zostanú v mechanizme, ak by sa im v daných rokoch umožnilo ďalej pôsobiť na trhu. Takáto kompenzácia by vychádzala z prístupu založeného na stanovenom vzorci, ktorý je pripojený k uplatniteľnému právnemu základu ([24]). Nemecko neoznámilo Komisii mechanizmus odkladu uzavretia, aby ho posúdila podľa pravidiel EÚ o štátnej pomoci.

3.3.2. *Zmena pôvodného právneho základu*

(36) Nemecko 19. decembra 2022 prijalo „zákon o urýchlení postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární v rýnskej oblasti ťažby“ ([25]) (ďalej len „pozmeňujúci zákon“), ktorým sa mení zákon o uzavretí. Okrem toho Nemecko a podnik RWE podpísali 16. decembra 2022 zmluvu o zmene (ďalej len „zmluva o zmene“), ktorou sa mení zmluva z roku 2021. Nemecko predložilo tieto zmeny Komisii 23. decembra 2022.

([20]) Článok 1 časť 5 § 49 zákona o uzavretí.
([21]) Nemecko potvrdilo, že hodnotenie za rok 2022 bolo z dôvodu energetickej krízy odložené. Hodnotenie sa má dokončiť čo najskôr.
([22]) Článok 1 časť 7 § 54 zákona o uzavretí.
([23]) Pozri oddiel 2.2.4 rozhodnutia o začatí konania.
([24]) Pozri prílohu 3 k § 50 zákona o uzavretí.
([25]) Pôvodný názov zákona: „Gesetz zur Beschleunigung des Braunkohleausstiegs im Rheinischen Revier“. Dostupné online na adrese: http://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?startbk=Bundesanzeiger_BGBl&jumpTo=bgbl122s2479.pdf.

(37) Zákon o uzavretí (pozri článok 10 ([26])), zmluva z roku 2021 (pozri § 25 ([27])) a pozmeňujúci zákon (pozri článok 3 ([28])) obsahujú doložku o pozastavení, podľa ktorej kompenzácia pre podnik RWE podlieha schváleniu štátnej pomoci zo strany Komisie. Pokiaľ ide o zmluvu o zmene, keďže ide o zmluvu o zmene, ktorou sa mení zmluva z roku 2021, a keďže nedošlo k žiadnej úprave, pokiaľ ide o doložku o pozastavení, pôvodné ustanovenie o pozastavení zmluvy z roku 2021 zostáva v platnosti. Pomoc ešte nebola poskytnutá a podniku RWE sa ešte nevyplatili žiadne prostriedky.

(38) V zmluve z roku 2021 sa predpokladá možnosť zmeny zmluvy na základe vzájomnej dohody (§ 20 – 21). Túto možnosť Nemecko a podnik RWE využili v prípade zmluvy o zmene, ktorou sa zmenili dátumy uzavretia určitých blokov RWE, ako sa uvádza v oddiele 3.5 tohto rozhodnutia.

3.4. **Dôvody na začatie formálneho vyšetrovacieho konania**

(39) Komisia mala pochybnosti o primeranosti opatrenia RWE. Na základe dostupných informácií a prvkov opísaných v rozhodnutí o začatí konania Komisia požiadala o objasnenie a žiadala o pripomienky najmä v súvislosti s týmito otázkami (pozri oddiel 3.3.1 rozhodnutia o začatí konania): i) ušlé zisky siahajúce ďaleko do budúcnosti; ii) mechanizmus odkladu uzavretia; iii) alternatívne scenáre predložené Nemeckom a iv) dodatočné náklady na rekultiváciu baní.

3.4.1. *Ušlé zisky siahajú ďaleko do budúcnosti*

(40) Komisia v rozhodnutí o začatí konania vyjadrila pochybnosti (pozri odôvodnenia 123 až 132) v súvislosti s predpokladmi, ktoré boli podkladom pre výpočet ušlých ziskov, ktorý uskutočnilo Nemecko, v prípade podnikov RWE a LEAG v skutkovom, ako aj kontrafaktuálnom scenári. Konkrétne:

a) Trvanie prevádzky hnedouhoľných elektrární, ak by neexistoval zákon o uzavretí: Komisia vyjadrila pochybnosti v súvislosti s tým, či by hnedouhoľné elektrárne fungovali ďalších 48 až 70 rokov, ak by neexistoval zákon o uzavretí, alebo či by si nevyžadovali značné investície do ich modernizácie, ktorá by im prípadne umožnila dosiahnuť takú dlhú životnosť.

b) Neistoty súvisiace s budúcimi prognózami: Komisia spochybnila, či diskontná sadzba vo výške 7,5 % dostatočne zohľadňuje vysoké riziká a neistoty spojené s prognózami alebo či by bolo potrebné naplánovať dodatočné korekčné mechanizmy.

([26]) „Ustanovenia o zadaní zákazky a vznik nároku na príplatok za čierne uhlie vo verejnej súťaži týkajúcej sa čierneho uhlia podľa článku 1 § 18 ods. 8, článku 1 § 20 ods. 1, článku 1 § 21 a 23, **ustanovenia o znížení a ukončení výroby elektriny z hnedého uhlia podľa časti 5 článku 1 vrátane verejnoprávnej zmluvy uzatvorenej v súlade s týmito ustanoveniami** a zmeny zákona o kombinovanej výrobe tepla a elektriny podľa článku 7 **sa nemôžu uplatňovať, kým Európska komisia neudelí schválenie podľa práva v oblasti štátnej pomoci**. V prípade schválenia podľa prvej vety sa ustanovenia uvedené v prvej vete môžu uplatňovať len v súlade s príslušným schválením a počas jeho trvania. Spolkové ministerstvo hospodárstva a energetiky uverejní dátum oznámenia schválenia podľa zákona o štátnej pomoci v Spolkovom vestníku.“ (strojový preklad, zvýraznenie doplnené)

([27]) „**Práva a povinnosti** zmluvnej strany podľa častí 1 a 2 tejto dohody **podliehajú schváleniu tejto dohody podľa práva v oblasti štátnej pomoci a príslušných ustanovení v [článku 9 zákona o uzavretí]** týkajúcich sa zníženia a ukončenia výroby elektriny z hnedého uhlia zo strany Európskej komisie alebo zodpovedajúcemu oznámeniu Európskej komisie, že preskúmanie podľa práva v oblasti štátnej pomoci možno úspešne dokončiť iným spôsobom, ako je schválenie. Spolkové ministerstvo hospodárstva a energetiky bezodkladne informuje prevádzkovateľov elektrární o existencii schválenia alebo oznámenia.“ (strojový preklad, zvýraznenie doplnené)

([28]) „**Ustanovenia o kompenzácii za vyradenie hnedouhoľných elektrární z prevádzky** podľa § 44 a 45 zákona o ukončení výroby elektriny z uhlia z 8. augusta 2020 (Spolkový úradný vestník č. I, s. 1818), ktorý bol naposledy zmenený článkom 1 zákona o urýchlenom postupnom zatváraní hnedouhoľných elektrární v rýnskej oblasti ťažby (Gesetz zur Beschleunigung des Braunkohleunigung des Braunkohleausstiegs im Rheinischen Revier) z 19. decembra 2022 (Spolkový úradný vestník č. I, s. 2479), a ustanovenia o kompenzácii za predĺženie vyradenia z prevádzky podľa § 50 ods. 1 druhej vety zákona o ukončení výroby elektriny z uhlia **sa môžu uplatňovať, len ak a v rozsahu, v akom Európska komisia udelila schválenie podľa práva v oblasti štátnej pomoci**, alebo ak a v rozsahu, v akom Európska komisia oznámila, že preskúmanie podľa práva v oblasti štátnej pomoci možno dokončiť iným spôsobom, ako je schválenie.“ (strojový preklad, zvýraznenie doplnené)

c) Ceny palív a CO_2: Komisia vyjadrila pochybnosti v súvislosti s výpočtom ušlých ziskov elektrární, keďže v nemeckom modeli sa použili prognózy Medzinárodnej agentúry pre energiu z roku 2018 a podľa všetkého sa nezohľadnil najnovší vývoj na trhu, najmä zvýšenie ceny CO_2 v roku 2019 a neskôr (t. j. do podpísania zmluvy medzi nemeckou vládou a dvoma príjemcami), ani ambicióznejšie politiky v oblasti klímy na úrovni EÚ.

d) Údaje na úrovni jednotlivých zariadení boli poskytnuté len za dva bloky, čo Komisii sťažilo overiť výpočet Nemecka pre všetky zariadenia, ktoré sa majú uzavrieť.

e) Nemecko Komisii nepredložilo analýzu citlivosti, ktorá by Komisii umožnila vyhodnotiť vplyv vstupných parametrov na výstup modelu.

3.4.2. *Mechanizmus odkladu uzavretia*

(41) V rozhodnutí o začatí konania (pozri odôvodnenie 133) Komisia poznamenala, že podniky RWE a LEAG takisto dostanú kompenzáciu za tri zariadenia, keď vstúpia do mechanizmu odkladu uzavretia, a vyjadrila pochybnosti, či sú tieto dodatočné platby na uzavretie predmetných zariadení potrebné.

3.4.3. *Alternatívne scenáre predložené Nemeckom*

(42) V rozhodnutí o začatí konania (pozri odôvodnenie 134) Komisia vyjadrila pochybnosti v súvislosti s tým, či sú scenáre predsunutia vyradenia z prevádzky, ktoré Nemecko predložilo ako alternatívne scenáre na odôvodnenie výšky kompenzácie, relevantné pre posúdenie primeranosti. Komisia poznamenala, že nie je isté, či sa možnosť predsunutia skutočne zrealizuje, a ak áno, nie je isté, či by sa toto predsunutie vyradenia z prevádzky uplatňovalo počas troch rokov a či by sa uplatňovalo na všetky bloky uzavreté po roku 2030, ako sa predpokladá v nemeckom scenári.

(43) Pokiaľ ide len o opatrenie LEAG, Komisia v rozhodnutí o začatí konania takisto poznamenala (pozri odôvodnenie 135), že podľa výpočtov Nemecka by čistá súčasná hodnota očakávaných ušlých ziskov podniku LEAG nepresiahla čistú súčasnú hodnotu sumy kompenzácie v scenári, podľa ktorého by spoločnosť LEAG nerozširovala svoje ťažobné činnosti na oblasti Mühlrose a Welzow-Süd TA 2. Komisia preto vyjadrila pochybnosti o tom, či je kompenzácia pre podnik LEAG primeraná.

3.4.4. *Dodatočné náklady na rekultiváciu baní*

(44) Komisia v rozhodnutí o začatí konania (pozri odôvodnenia 137 až 139) vyjadrila pochybnosti v súvislosti s výškou dodatočných nákladov, keďže štúdia spoločností BET/EY, ktorú predložilo Nemecko, vychádza z iných dátumov uzavretia, ako sú dátumy uzavretia uvedené v zákone o uzavretí, a štúdia je založená na verejne dostupných informáciách a pripúšťa sa v nej, že náklady sa môžu líšiť.

(45) Pokiaľ ide o opatrenie LEAG, Komisia pochybovala aj o tom, či by mal kontrafaktuálny scenár na stanovenie dodatočných nákladov zahŕňať rozšírenie na podoblasti ťažby Mühlrose a Welzow-Süd TA 2, keďže v uvedenej štúdii sa takéto rozšírenie nepovažuje za potrebné na to, aby podnik LEAG uspokojil svoj dopyt v scenári bez zákona o uzavretí.

3.5. **Zmenené opatrenie RWE/vývoj po prijatí rozhodnutia o začatí konania**

(46) Nemecká vláda a podnik RWE dosiahli 4. októbra 2022 dohodu o urýchlenom postupnom zatváraní hnedouhoľných elektrární v rýnskej oblasti ťažby hnedého uhlia do roku 2030, a nie do roku 2038, ako sa pôvodne predpokladalo ([29]). Nemecko oznámilo, že táto dohoda pomôže splniť ciele v oblasti ochrany klímy a zároveň posilniť bezpečnosť dodávok počas súčasnej energetickej krízy ([30]). Nemecké orgány preto zmenili zákon o uzavretí tak, že prijali pozmeňujúci zákon a podpísali zmluvu o zmene s podnikom RWE.

([29]) Pozri dokument, ktorý vydalo nemecké ministerstvo 4. októbra 2022, s kľúčovými prvkami tejto dohody, k dispozícii v nemčine na adrese: https://www.bmwk.de/Redaktion/DE/Downloads/Energie/221004-Eckpunktepapier-RWE-Kohleausstieg.html.

([30]) Pozri tlačovú správu, ktorú vydalo nemecké ministerstvo 4. októbra 2022, k dispozícii v nemčine na adrese: https://www.bmwk.de/Redaktion/DE/Pressemitteilungen/2022/10/20221004-bundeswirtschaftsminister-habeck-landesministerin-neubaur-und-rwe-verstandigen-sich-auf-beschleunigten-kohleausstieg-2030.html.

(47) Okrem pozmeňujúceho zákona a zmluvy o zmene Komisia ďalej poznamenáva, že niektoré skutočnosti a okolnosti týkajúce sa trhu s elektrinou opísané v rozhodnutí o začatí konania sa po prijatí uvedeného rozhodnutia zmenili. V poslednom období sa menili najmä ceny elektriny. Priemerná cena elektriny na dennom trhu v Nemecku vzrástla z 30,5 EUR/MWh v roku 2020 na 96,8 EUR/MWh v roku 2021. Tento trend pokračoval v roku 2022, keď priemerná cena na dennom trhu dosiahla 235,4 EUR/MWh a trhové prostredie bolo veľmi nestabilné, pričom priemerné mesačné ceny sa pohybovali od 129 EUR/MWh do 465 EUR/MWh ([31]). Extrémny nárast a volatilita cien elektriny boli okrem iných faktorov ovplyvnené nevyprovokovanou a neodôvodnenou ruskou vojenskou agresiou voči Ukrajine, ktorá sa začala 24. februára 2022, ako aj tým, že Rusko úmyselne zneužíva toky plynu ako zbrane. Okrem toho aj ceny emisných kvót zaznamenali rastúci trend, pričom vzrástli v priemere z 25 EUR/tCO_2 v roku 2020 na 53 EUR/tCO_2 v roku 2021 a na 81 EUR/tCO_2 v roku 2022 ([32]).

(48) Nemecko takisto informovalo Komisiu, že od roku 2020 podnik RWE uzavrel šesť blokov hnedouhoľných elektrární v súlade s harmonogramom stanoveným v zákone o uzavretí.

Tabuľka 2

Bloky RWE uzavreté od roku 2020

Prevádzkovateľ	Názov zariadenia	MW (čistá kapacita)	Dátum presunu do mechanizmu odkladu uzavretia	Dátum uzavretia
RWE	Niederaußem D	297	–	31. 12. 2020
RWE	Niederaußem C	295	–	31. 12. 2021
RWE	Neurath B	294	–	31. 12. 2021
RWE	Weisweiler E	321	–	31. 12. 2021
RWE	Neurath A	294	–	1. 4. 2022
RWE	Frechen/Wachtberg (Brikettierung)	120 (zo 176)	–	31. 12. 2022

(49) Hlavné črty zmeneného opatrenia RWE sú zhrnuté v odôvodneniach 50 až 62. Nemecko vysvetľuje, že ostatné ustanovenia (napr. ustanovenia týkajúce sa daňového zaobchádzania, zabezpečenia finančných prostriedkov na rekultiváciu, doložky o zákaze súdneho konania) zostávajú nezmenené.

3.5.1. *Odklad konečného vyradenia dvoch blokov z prevádzky z konca roka 2022 na marec 2024*

(50) Dva bloky (Neurath D a Neurath E s individuálnou kapacitou približne 600 MW), ktoré sa podľa zákona o uzavretí a zmluvy z roku 2021 mali uzavrieť do 31. decembra 2022, budú dostupné na trhu do 31. marca 2024. Nemecko tvrdí, že cieľom je ešte viac zmierniť vplyv súčasnej energetickej krízy, šetriť plyn v sektore elektrickej energie a posilniť tak bezpečnosť dodávok.

(51) Nemecká vláda sa môže do 30. septembra 2023 rozhodnúť, či tieto bloky ponechá na trhu do 31. marca 2025, alebo ich presunie do novej rezervy (Reserve). Táto nová rezerva ešte nebola vymedzená a nie je súčasťou tohto rozhodnutia. Pokiaľ takáto nová rezerva zahŕňa štátnu pomoc, Nemecko by ju notifikovalo v súlade so svojou povinnosťou stanovenou v článku 108 ods. 3 ZFEÚ.

([31]) Zdroj: Platforma transparentnosti siete ENTSO-E, k dispozícii na adrese https://transparency.entsoe.eu.
([32]) Zdroj: Údaje získané z trhových údajov Platts.

(52) Na základe § 3 zmluvy o zmene, ak sa Nemecko rozhodne pokračovať v prevádzke týchto dvoch blokov ďalší rok (od 1. apríla 2024 do 31. marca 2025), ako sa uvádza v odôvodnení 51, podnik RWE znáša náklady na modernizáciu blokov, náklady na prispôsobenie plánov týkajúcich sa zamestnancov, prevádzkové náklady, ako aj náklady na emisné kvóty CO_2. Podniku RWE zároveň zostávajú príjmy z predaja elektriny, pričom sa na ne vzťahuje strop trhových príjmov pre výrobcov elektriny zavedený nemeckým zákonom o cenovej brzde na elektrinu (Gesetz zur Einführung einer Strompreisbremse und zur Änderung weiterer energierechtlicher Bestimmungen vom 20. Dezember 2022), ktorý je navrhnutý tak, aby prispieval k financovaniu opatrení na zmiernenie vysokých cien elektriny pre koncových odberateľov ([33]).

(53) Zmenená tabuľka s dátumami uzavretia, ktorá je uvedená v článku 1 § 9 pozmeňujúceho zákona a v prílohe k zmluve o zmene:

Tabuľka 3

Hnedouhoľné elektrárne: vstup do mechanizmu odkladu uzavretia a dátumy uzavretia (revidované dátumy sú vyznačené tučným písmom) ([34])

Prevádzkovateľ	Názov zariadenia	MW (čistá kapacita)	Dátum presunu do mechanizmu odkladu uzavretia	Dátum uzavretia
RWE	Niederaußem D	297	–	31. 12. 2020
RWE	Niederaußem C	295	–	31. 12. 2021
RWE	Neurath B	294	–	31. 12. 2021
RWE	Weisweiler E alebo F ([35])	321	–	31. 12. 2021
RWE	Neurath A	294	–	1. 4. 2022
RWE	Frechen/Wachtberg (Brikettierung)	120 (zo 176)	–	31. 12. 2022
RWE	**Neurath D**	**607**	–	**31. 3. 2024**
RWE	**Neurath E**	**604**	–	**31. 3. 2024**
RWE	Weisweiler E alebo F ([36])	321	–	1. 1. 2025
LEAG	Jänschwalde A	465	31. 12. 2025	31. 12. 2028
LEAG	Jänschwalde B	465	31. 12. 2027	31. 12. 2028
RWE	Weisweiler G alebo H	663 alebo 656	–	1. 4. 2028
LEAG	Jänschwalde C	465	–	31. 12. 2028
LEAG	Jänschwalde D	465	–	31. 12. 2028
RWE	Weisweiler G alebo H	663 alebo 656	–	1. 4. 2029

([33]) V prípade hnedouhoľných elektrární sa strop príjmov stanovuje na základe vzorca, ktorý zohľadňuje ich fixné a prevádzkové náklady.
([34]) Zmeny v porovnaní s tabuľkou 2 rozhodnutia o začatí konania sú vyznačené tučným písmom.
([35]) Nakoniec sa rozhodlo, že k tomuto dátumu sa ukončí prevádzka bloku E.
([36]) Nakoniec sa rozhodlo, že k tomuto dátumu sa ukončí prevádzka bloku F.

Prevádzkovateľ	Názov zariadenia	MW (čistá kapacita)	Dátum presunu do mechanizmu odkladu uzavretia	Dátum uzavretia
LEAG	Boxberg N	465	–	31. 12. 2029
LEAG	Boxberg P	465	–	31. 12. 2029
RWE	Niederaußem G alebo H	628 alebo 648	–	31. 12. 2029
RWE	**Niederaußem K**	**944**	–	**31. 3. 2030**
RWE	**Neurath F (BoA 2)**	**1 060**	–	**31. 3. 2030**
RWE	**Neurath G (BoA 3)**	**1 060**	–	**31. 3. 2030**
RWE	Niederaußem G alebo H	628 alebo 648	31. 12. 2029	31. 12. 2033
Saale Energie ([37])	Schkopau A	450	–	31. 12. 2034
Saale Energie	Schkopau B	450	–	31. 12. 2034
LEAG	Lippendorf R	875	–	31. 12. 2035
EnBW	Lippendorf S	875	–	31. 12. 2035
LEAG	Schwarze Pumpe A	750	–	31. 12. 2038
LEAG	Schwarze Pumpe B	750	–	31. 12. 2038
LEAG	Boxberg R	640	–	31. 12. 2038
LEAG	Boxberg Q	857	–	31. 12. 2038

(54) Nemecko ďalej predložilo údaje o prvom otvorení elektrární RWE a dátumoch uzavretia uvedených v tabuľke 4. Väčšina (13 zo 16) zariadení RWE sa otvorila od polovice 60. rokov do polovice 70. rokov 20. storočia, čo znamená, že doteraz boli takéto zariadenia v prevádzke približne 50 až 60 rokov. Zo 16 zariadení sú tri novšie a boli otvorené: Niederaußem K (dátum otvorenia 2003); Neurath F (BoA 2) (dátum otvorenia 2012); Neurath G (BoA 3) (dátum otvorenia 2012).

(55) Nemecko tvrdí, že podľa údajov, ktoré podnik RWE predložil nemeckým orgánom, (by) boli náklady na najstarších 14 zo 16 elektrární RWE odpísané v čase ich uzavretia podľa zákona o uzavretí v súlade s pravidlami účtovania podniku RWE.

(56) Nemecko ďalej tvrdí, že podľa údajov poskytnutých podnikom RWE by účtovná hodnota blokov elektrárne Neurath F a G k 31. marcu 2030 predstavovala celkovo približne 570 miliónov EUR. Táto účtovná hodnota predstavuje amortizovanú hodnotu a nezahŕňa majetok (pozemok). Nemecko ďalej poukázalo na to, že harmonogram odpisovania bol upravený tak, aby odrážal povinnosť vyradiť elektrárne z prevádzky v súlade so zákonom o uzavretí. Uvedené hodnoty odrážajú účtovné hodnoty, ktoré by pravdepodobne vyplynuli z pôvodného harmonogramu odpisovania, ak by sa zachoval. Okrem toho sa nezohľadňujú budúce kapitálové výdavky na náklady na inšpekcie. V oboch elektrárňach sa obvykle každé štyri roky vykonávajú pravidelné inšpekcie a zlepšenia s individuálnymi nákladmi 60 až 70 miliónov EUR. V prípade bloku elektrárne Neurath F sa posledná inšpekcia uskutočnila v roku 2023 a v prípade bloku elektrárne Neurath G v roku 2021.

([37]) Saale Energie a EnBW nedostanú kompenzáciu za predčasné uzavretie, keďže tieto spoločnosti nebudú povinné uzavrieť svoje elektrárne (Schkopau A a B a Lippendorf S) skôr, ako plánovali.

Tabuľka 4

Hnedouhoľné elektrárne RWE: dátum otvorenia/dátum uzavretia

Prevádzkovateľ	Názov zariadenia	Dátum otvorenia/začiatku prevádzky	Dátum uzavretia
RWE	Niederaußem D	1968	31. 12. 2020
RWE	Niederaußem C	1965	31. 12. 2021
RWE	Neurath B	1972	31. 12. 2021
RWE	Weisweiler E alebo F ([38])	1965, 1967	31. 12. 2021
RWE	Neurath A	1972	1. 4. 2022
RWE	Frechen/Wachtberg (Brikettierung)	1962	31. 12. 2022
RWE	Neurath D	1975	31. 3. 2024
RWE	Neurath E	1976	31. 3. 2024
RWE	Weisweiler E alebo F ([39])	1965, 1967	1. 1. 2025
RWE	Weisweiler G alebo H	1974, 1975	1. 4. 2028
RWE	Weisweiler G alebo H	1974, 1975	1. 4. 2029
RWE	Niederaußem G alebo H	1974, 1974	31. 12. 2029
RWE	Niederaußem K	2003	31. 3. 2030
RWE	Neurath F (BoA 2)	2012	31. 3. 2030
RWE	Neurath G (BoA 3)	2012	31. 3. 2030
RWE	Niederaußem G alebo H	1974, 1974	31. 12. 2033

3.5.2. *Urýchlenie konečného vyradenia troch blokov z prevádzky – v roku 2030 namiesto roku 2038*

(57) Uzavretie troch blokov (Niederaußem K, Neurath F a Neurath G s individuálnou kapacitou približne 1 000 MW) sa posunie z 31. decembra 2038 na 31. marca 2030. Nemecko tvrdí, že to znamená skrátenie zostávajúceho času prevádzky kapacity 3 GW najnovších a najefektívnejších elektrární prevádzkovaných spoločnosťou RWE o takmer 50 %.

(58) Nemecko poznamenáva, že skoršie dátumy uzavretia majú významný vplyv aj na miesta ťažby, ktoré zásobujú tieto tri bloky, ktoré sa majú uzavrieť skôr, ako sa pôvodne plánovalo. Konkrétnejšie ako súčasť zmeneného opatrenia RWE sa dohodlo, že baňa „Garzweiler“ bude v nasledujúcich rokoch produkovať podstatne menej hnedého uhlia.

([38]) Nakoniec sa rozhodlo, že k tomuto dátumu sa ukončí prevádzka bloku E.
([39]) Nakoniec sa rozhodlo, že k tomuto dátumu sa ukončí prevádzka bloku F.

(59) Nemecká vláda sa môže do 15. augusta 2026 rozhodnúť, či tieto tri bloky presunie do rezervy (*Rezerva*) do 31. decembra 2033. Takáto nová rezerva ešte nebola stanovená a nie je súčasťou tohto rozhodnutia. Pokiaľ takáto nová rezerva zahŕňa štátnu pomoc, Nemecko by ju notifikovalo v súlade so svojou povinnosťou stanovenou v článku 108 ods. 3 ZFEÚ. Ak sú tieto bloky potrebné pre takúto rezervu, nebudú sa vyžadovať žiadne ďalšie zmeny v procese plánovania povrchovej ťažby, než by sa vyžadovali v prípade, že by tieto bloky boli s konečnou platnosťou zatvorené do roku 2030. Okrem toho bude bezo zmien pokračovať aj rekultivácia, ktorá sa začne v roku 2030.

3.5.3. *Žiadna dodatočná kompenzácia pre podnik RWE*

(60) V zmenenom opatrení RWE sa nestanovuje dodatočná kompenzácia pre podnik RWE nad rámec zmluvy z roku 2021, ale namiesto toho sa potvrdzuje suma 2,6 miliardy EUR.

(61) Podľa Nemecka sa straty príjmov v rokoch 2030 až 2038 z prevádzky približne 3 GW kapacity a dodatočné náklady na zmenu harmonogramu kompenzujú okrem iného vyššími než očakávanými príjmami vyplývajúcimi z dodatočných 15 mesiacov prevádzky blokov Neurath D a E v období od roku 2023 do prvého štvrťroka 2024.

(62) V pozmeňujúcom zákone (článok 1 § 4) a v zmluve o zmene (§ 4) sa stanovuje, že počet splátok na vyplatenie kompenzácie pre podnik RWE sa zníži z 15 na 10 a že výška splátok nie je rovnaká, ako sa pôvodne predpokladalo. Ročné splátky na roky 2020 až 2023 budú predstavovať 173 miliónov EUR, zatiaľ čo ročné splátky na roky 2024 až 2029 budú predstavovať 318 miliónov EUR. V súlade s pozmeňujúcim zákonom a zmluvou o zmene je prvá splátka podniku RWE splatná 31. decembra 2020 s výhradou doložky o povinnosti zdržať sa konania, čo je deň, keď podnik RWE uzavrel svoju prvú elektráreň.

3.6. **Revidovaný výpočet**

(63) V rámci podania z 23. decembra 2022 Nemecko predložilo Komisii revidované výpočty ušlých ziskov za deväť blokov RWE, ktoré buď už boli uzavreté, alebo sa majú uzavrieť do 31. marca 2025 ([40]) v súlade s pozmeňujúcim zákonom (článok 1 § 9) (ďalej len „revidovaný výpočet“). Tento výpočet zo 16. decembra 2022 vykonala spoločnosť r2b energy consulting.

(64) Na základe tohto výpočtu čistá súčasná hodnota ušlých ziskov ôsmich elektrární podniku RWE (ktoré boli alebo budú uzavreté v období od 31. decembra 2021 do 31. marca 2025) je približne 2,2 miliardy EUR (2,3 miliardy EUR v nominálnom vyjadrení), a je teda vyššia ako čistá súčasná hodnota kompenzácie odsúhlasenej pre podnik RWE, ktorá predstavuje 1,7 miliardy EUR (2,6 miliardy EUR v nominálnom vyjadrení) ([41]). Vzhľadom na tento výpočet preto Nemecko tvrdí, že výška kompenzácie je opodstatnená.

(65) Z revidovaného výpočtu vyplýva, že podľa odhadov osem z deviatich blokov RWE zahrnutých do revidovaného výpočtu zaznamená ušlé zisky v období 2021 až 2026. Z ôsmich blokov s ušlými ziskmi bolo päť blokov už uzavretých v rokoch 2021 až 2022 (Neurath A a B, Niederaußem C, Weisweiler E a Frechen/Wachtberg) a zvyšné tri bloky (Weisweiler F a Neurath D a E) sa majú uzavrieť najneskôr v roku 2025. V prípade všetkých deviatich blokov v revidovanom výpočte sa ušlé zisky vypočítali len za obdobie od ich uzavretia do konca roku 2026. Ušlé zisky nikdy nepresahujú viac ako tri roky po plánovanom dátume uzavretia jednotlivých elektrární. V prípade deviatej elektrárne zahrnutej do revidovaného výpočtu (Niederaußem D), ktorá bola 31. decembra 2020 uzavretá ako prvý blok, sa nenárokujú žiadne ušlé zisky.

(66) V prípade siedmich blokov, ktoré sa majú uzavrieť po roku 2026 (Weissweiler G a H, Niederaußem H, K a G a Neurath F a G), nie sú do revidovaného výpočtu zahrnuté žiadne ušlé zisky, keďže sa vyradia z prevádzky po roku 2026.

([40]) Na účely revidovaného výpočtu sa predpokladá, že bloky Neurath D a E, ktoré sa podľa tabuľky 3 majú uzavrieť 31. marca 2024, budú uzavreté 31. marca 2025, ako keby sa spolková vláda už rozhodla ponechať ich na trhu ešte jeden rok (pozri odôvodnenie 47). Podľa Nemecka je vďaka tomu revidovaný výpočet konzervatívnejší, pretože predpokladaná dlhšia prevádzka znižuje odhadované ušlé zisky.

([41]) Z hľadiska nominálneho vyjadrenia sa zdá, že výška kompenzácie je vyššia ako ušlé zisky, pretože splátky kompenzácie sú rozložené na dlhšie časové obdobie (do roku 2030) ako ušlé zisky (do roku 2026).

(67) V revidovanom výpočte sa na odhad ušlých ziskov deviatich blokov, za ktoré boli predložené údaje, uplatňujú tieto hlavné parametre:

1. Vo výpočte sa predpokladá, že elektrárne ako ich jediný zdroj príjmov predávajú elektrinu v základnom zaťažení za trhové sadzby zodpovedajúce kotáciám nemeckej komoditnej burzy EEX. Konkrétnejšie:

   a) V prípade blokov, ktoré už boli v čase predloženia revidovaného výpočtu Komisii uzavreté (Neurath A a B, Niederaußem C a D, Weisweiler E), sa vo výpočte používajú predpoklady týkajúce sa cien elektriny a CO_2, inflácie a regulačného prostredia ([42]) podľa očakávaní trhu bezprostredne pred príslušnými dátumami uzavretia. V prípade cien elektriny a CO_2 sa pri výpočte používa priemer cien futures za dodávky v príslušnom mesiaci, štvrťroku alebo roku (v závislosti od dostupnosti produktu) v rokoch 2021 až 2026, ktoré sa zaznamenali na burze EEX počas dvoch týždňov pred príslušnými dátumami uzavretia.

   b) V prípade štyroch blokov, ktoré boli alebo budú uzavreté v období od 31. decembra 2022 do 31. marca 2025 (Frechen/Wachtberg, Weisweiler F a Neurath D a E), sa vychádzalo z predpokladov týkajúcich sa cien elektriny a CO_2, inflácie a regulačného prostredia ([43]) podľa najnovších trhových očakávaní dostupných v čase predloženia revidovaného výpočtu. V prípade cien elektriny a CO_2 sa pri výpočte používa priemer cien futures za dodávky v príslušnom mesiaci, štvrťroku alebo roku (v závislosti od dostupnosti produktu) v rokoch 2021 až 2026, ktoré sa zaznamenali na burze EEX v období od 21. októbra 2022 do 4. novembra 2022.

2. Pokiaľ ide o náklady na palivo pri dodávkach hnedého uhlia, variabilné náklady na ťažbu hnedého uhlia sa predpokladali na úrovni 1,5 EUR/MWh(th), zatiaľ čo fixné náklady na ťažbu hnedého uhlia sa predpokladali na 4,7 EUR/MWh(th). Tieto predpoklady boli prevzaté z nezávislej štúdie, ktorú vypracoval inštitút Öko-Institut a ktorá bola uverejnená v januári 2022 ([44]). Keď sa celkové náklady na ťažbu rozdelia na jednotku výroby, predpokladá sa, že z dôvodu krátkeho trvania kontrafaktuálneho scenára budú celkové náklady na ťažbu stabilné. V prípade fixných nákladov, ktoré tvoria najväčšiu časť celkových nákladov na ťažbu, obvykle trvá dlhšie, kým sa prispôsobia meniacim sa objemom produkcie.

(68) Vo výpočte sa používajú kľúčové technické charakteristiky každej elektrárne, ako je efektívnosť, elektrický výkon, fixné náklady, bežná dostupnosť a miera využitia. Fixné náklady boli založené na reprezentatívnych hodnotách pre príslušnú triedu elektrární a zhodujú sa so zisteniami štúdie inštitútu Öko-Institut.

(69) Do revidovaného výpočtu neboli zahrnuté príjmy z výroby tepla a z vyrovnávacieho trhu.

(70) V prípade blokov, ktoré boli alebo budú uzavreté v období od 31. decembra 2022 do 31. marca 2025, sa pri výpočte od 1. decembra 2022 do 30. apríla 2024 uplatňuje strop trhových príjmov. Právny základ pre zavedenie stropu trhových príjmov je stanovený v nemeckom zákone o cenovej brzde na elektrinu. Ak očakávané ceny elektriny prekročia tento strop, 90 % prebytku trhových príjmov nad týmto stropom vyberá nemecký štát. Úroveň stropu stanovená v nemeckom zákone o cenovej brzde na elektrinu je ovplyvnená nákladmi na kvóty CO_2. Cena CO_2 na úrovni 81 EUR/t (čo bola priemerná cena na spotovom trhu v roku 2022) vedie k stropu približne 160 EUR/MWh. V nemeckom zákone o cenovej brzde na elektrinu sa predpokladá uplatňovanie stropu od 1. decembra 2022 do 30. júna 2023 a stanovuje sa v ňom možnosť predĺžiť ho do 30. apríla 2024 s výhradou rozhodnutia nemeckej vlády. Nakoniec sa nemecká vláda rozhodla nepredĺžiť uplatňovanie stropu trhových príjmov na obdobie po 30. júni 2023. Nemecké orgány poukazujú na to, že strop trhových príjmov má vplyv na ušlé zisky len v prípade jednej elektrárne (Frechen/Wachtberg), keďže ostatné bloky hnedouhoľných elektrární RWE sa buď uzavrú po skončení obdobia uplatňovania stropu, alebo boli uzavreté pred prijatím konkrétnych plánov na stanovenie stropu nemeckou vládou.

([42]) Týka sa to zavedenia stropu trhových príjmov.

([43]) Týka sa to zavedenia stropu trhových príjmov.

([44]) Öko-Institut (2022): Die deutsche Braunkohlenwirtschaft 2021. Historische Entwicklungen, Ressourcen, Technik, wirtschaftliche Strukturen und Umweltauswirkungen. Studie im Auftrag von Agora Energiewende und der European Climate Foundation. K dispozícii na adrese: https://www.oeko.de/publikationen/p-details/die-deutsche-braunkohlenwirtschaft-2021. Štúdia je aktualizáciou (obsahujúcou údaje do roku 2021) predchádzajúcich štúdií skúmajúcich ekonomiku ťažby hnedého uhlia a výroby elektriny z hnedého uhlia, ktoré prispeli k úsiliu komisie pre uhlie v oblasti zisťovania skutočností.

(71) V prípade blokov Neurath D a E, ktorých uzavretie bolo odložené na 31. marca 2024 s možnosťou predĺženia dátumu uzavretia do 31. marca 2025, sa vo výpočte zohľadňujú len ušlé zisky dosiahnuté k 31. marcu 2025.

(72) Vážené priemerné kapitálové náklady (ďalej len „WACC“ ([45])) použité na diskontovanie ušlých ziskov a kompenzačných platieb boli stanovené na 7,5 milióna EUR.

(73) Vzhľadom na vyňatie značného objemu výrobnej kapacity z trhu v dôsledku predčasného postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární sa zohľadňuje jeho systémový vplyv na ceny elektriny v Nemecku. Konkrétne v kontrafaktuálnom scenári sú ceny elektriny nižšie v porovnaní s faktickým scenárom, pretože v prvom prípade je v prevádzke viac blokov a väčší dopyt možno uspokojiť relatívne lacnejšími výrobnými kapacitami. Na kvantifikáciu účinku sa v revidovanom výpočte používajú výsledky dvoch analýz, v ktorých sa posúdil účinok postupného zatvárania dvoch jadrových elektrární (Isar 2 a Neckarwestheim 2) na nemecký trh s elektrinou ([46]). Nemecké orgány tvrdia, že odhadovaný vplyv na ceny na nemeckom trhu by sa mohol použiť ako reprezentatívny aj pre výrobu elektriny z hnedého uhlia, keďže tieto dve technológie majú relatívne podobné postavenie v hodnotovom poradí prednosti a zvyčajne majú vysokú mieru využitia. Účinok predčasného uzavretia je na začiatku pomerne slabý (keďže prvé bloky, ktoré boli uzavreté podľa harmonogramu, sú relatívne malé), ale s odstupom rokov a uzavretím väčšej kapacity silnie. Ceny elektriny sú preto v kontrafaktuálnom scenári nižšie o 1,7 % v roku 2023 a o 3,2 % v roku 2026 než vo faktickom scenári.

(74) Nemecko tvrdilo, že vzhľadom na použitú metodiku nie je potrebné predložiť aktualizáciu revidovaného výpočtu na základe najnovších dostupných údajov (od druhého štvrťroka 2023) za tri bloky, ktoré sa uzavrú v období od januára do marca 2025 (Weisweiler F a Neurath D a E) ([47]). Vo výpočte sa ako dva hlavné parametre, ktoré významne ovplyvňujú príjmy a náklady a sú vystavené neistote a častým výkyvom, používajú ceny produktov futures v prípade elektriny a kvót CO_2, ktoré prevádzkovatelia hnedouhoľných elektrární zvyčajne nakupujú s cieľom zaistiť (alebo zabezpečiť) svoju prevádzkovú maržu v nasledujúcich mesiacoch a rokoch. Nemecký trh s elektrinou ako jeden z najrozvinutejších a najlikvidnejších trhov v Európe umožňuje účastníkom trhu takéto zaistenie v dostatočnom objeme až tri roky pred skutočným dodaním ([48]). Nemecko preto vysvetlilo, že v kontrafaktuálnom scenári by bolo možné, aby tieto tri bloky vstúpili na trh medzi 21. októbrom 2022 a 4. novembrom 2022 (keď boli získané údaje z trhu pre tieto bloky na účely revidovaného výpočtu) a zabezpečili svoju maržu na niekoľko mesiacov alebo rokov prevádzky po dátume uzavretia plánovanom vo faktickom scenári. To by sa dosiahlo predajom plánovaných objemov elektriny, ktoré sa majú vyrobiť, a nákupom zodpovedajúceho množstva alebo emisných kvót na pokrytie uhlíkovej stopy vyrobenej elektriny. Nemecko preto tvrdilo, že revidovaný výpočet nie je potrebné aktualizovať, pretože tri bloky RWE mohli použiť štandardné trhové nástroje na zabezpečenie vypočítaných ušlých ziskov v čase, keď boli získané údaje na účely revidovaného výpočtu.

([45]) WACC predstavujú kapitálové náklady podniku, kde je každá kategória kapitálu úmerne vážená. WACC sa vypočítajú vynásobením nákladov na každý zdroj kapitálu (dlh a vlastné imanie) na základe jeho príslušnej váhy podľa trhovej hodnoty a následným sčítaním produktov na účely stanovenia súčtu. WACC sa používajú aj ako diskontná sadzba pre budúce peňažné toky v analýze diskontovaných peňažných tokov.

([46]) Výsledky týchto analýz uverejnil inštitút Öko-Institut 6. septembra 2022 (https://blog.oeko.de/atomausstieg-mythen-zu-streckbetrieb-und-laufzeitverlaengerung/) a spoločnosť enervis 29. septembra 2022 (https://enervis.de/wp-content/uploads/2022/09/20220929_enervis-Pressemitteilung_AKW-Weiterbetrieb-erhoeht-Versorgungssicherheit-und-reduziert-Gasverbrauch.pdf). Obe jadrové elektrárne mali kombinovanú kapacitu 2,8 GW, zatiaľ čo v tomto prípade budú bloky hnedouhoľných elektrární s kombinovanou kapacitou 3,2 GW vyradené z prevádzky do konca roku 2026, čo je konečný bod revidovaného výpočtu.

([47]) Príspevok týchto troch blokov k celkovej sume ušlých ziskov v revidovanom výpočte je 22 % (alebo 479 miliónov EUR) v čistej súčasnej hodnote. Z toho 348 miliónov EUR sa vytvorí v roku 2025 a 131 miliónov EUR v roku 2026.

([48]) Pozri napríklad BloombergNEF European Utility Hedging Profiles 2021 (Profily hedžingu európskych verejných služieb 2021), 21. apríla 2021, dostupné online na adrese: https://about.bnef.com/.

(75) Nemecko ďalej tvrdí, že zavedenie mechanizmu na aktualizáciu výpočtu kompenzácie, ktorý je založený na najnovších odhadoch, nie je v prípade zmeneného opatrenia RWE odôvodnené, keďže predpoklady použité na výpočet ušlých ziskov v revidovanom výpočte sa približovali skutočnému uzavretiu týchto blokov (pozri odôvodnenie 67 bod 1). Nemecko poukazuje na to, že mechanizmus aktualizácie v súlade s bodom 433 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky by bol v zásade potrebný len vtedy, ak k uzavretiu elektrární dôjde viac ako tri roky po poskytnutí kompenzácie za takéto uzavretia. Podľa Nemecka to slúži na zabezpečenie toho, aby predpoklady, na ktorých je výpočet založený, boli v čase skutočného uzavretia elektrární aktuálne. V prípade týchto blokov elektrární, ktoré už boli v čase predloženia revidovaného výpočtu Komisii uzavreté, Nemecko uvádza, že vypočítalo ušlé zisky na základe predpokladov a trhových očakávaní, ktoré existovali bezprostredne pred príslušnými dátumami uzavretia. Ostatné bloky, v prípade ktorých sa vypočítali ušlé zisky, boli alebo budú odstavené v období od 31. decembra 2022 do 31. marca 2025. Nemecko tvrdí, že to nebude dlhšie ako tri roky po oznámení rozhodnutia Komisie, čo bude okamih poskytnutia pomoci (pozri odôvodnenie 78). Preto podľa Nemecka nie je mechanizmus na aktualizáciu potrebný.

3.7. **Rozpočet**

(76) Rozpočet zmeneného opatrenia RWE je 2,6 miliardy EUR a bude financovaný zo spolkového rozpočtu Nemecka. Kompenzácia sa vyplatí v desiatich ročných splátkach: na roky 2020 až 2023 bude splátka predstavovať 173 miliónov EUR a na roky 2024 až 2029 to bude 318 miliónov EUR.

3.8. **Okamih poskytnutia pomoci a trvanie**

(77) Okamihom poskytnutia zmeneného opatrenia RWE je oznámenie rozhodnutia Komisie. Konečné vyplatenie finančných prostriedkov sa uskutoční 31. decembra 2029.

3.9. **Príjemca**

(78) Notifikovaným opatrením je grant pre podnik RWE Power AG. Podnik RWE Power AG zamestnáva 8 800 osôb, z toho približne 7 500 pracovných miest súvisí s odvetvím hnedého uhlia. RWE Power AG je stopercentnou dcérskou spoločnosťou podniku RWE AG. Podľa verejne dostupných informácií k 15. marcu 2023 približne 87 % akcií podniku RWE AG vlastnili inštitucionálni investori a 13 % vlastnili jednotlivci (vrátane zamestnancov). Najväčším akcionárom podniku RWE AG je od 15. marca 2023 spoločnosť Qatar Holding LLC s podielom 9,1 %.

(79) RWE AG je nemecká energetická spoločnosť pôsobiaca v oblasti výroby elektriny a obchodovania s elektrinou. Podľa štúdie trhu, ktorú vypracoval nemecký orgán pre hospodársku súťaž, podnik RWE AG v roku 2020 vyrobil približne 25 % celkovej kapacity nemecko-luxemburského trhu, čím sa stal výrobcom s najväčšou výrobnou kapacitou na úrovni 67,8 TWh ([49]). V roku 2021 dosiahli celkové príjmy podniku RWE AG približne 24,5 miliardy EUR.

(80) Nemecké orgány potvrdzujú, že ani RWE AG, ani RWE Power AG nie sú podnikmi v ťažkostiach, ako je to vymedzené v Usmerneniach Komisie o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu nefinančných podnikov v ťažkostiach ([50]).

(81) Nemecké orgány takisto potvrdzujú, že ani voči podniku RWE AG, ani voči podniku RWE Power AG sa nenárokuje vrátenie pomoci na základe predchádzajúceho rozhodnutia Komisie, ktorým bola pomoc vyhlásená za neoprávnenú a nezlučiteľnú s vnútorným trhom ([51]).

([49]) Dostupné online na adrese: https://www.bundeskartellamt.de/SharedDocs/Publikation/DE/Berichte/Marktmachtbericht_2021.pdf?__blob=publicationFile&v=3.

([50]) Oznámenie Komisie – Usmernenia o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu nefinančných podnikov v ťažkostiach (Ú. v. EÚ C 249, 31.7.2014, s. 1).

([51]) Pozri rozsudok Súdu prvého stupňa z 13. septembra 1995, TWD/Komisia, T-244/93 a T-486/93, ECLI: EU:T:1995:160, bod 56. Pozri aj oznámenie Komisie o vymáhaní neoprávnenej a nezlučiteľnej štátnej pomoci (Ú. v. EÚ C 247, 23.7.2019, s. 1).

3.10. **Kumulácia a transparentnosť**

(82) Nemecko potvrdzuje, že zabezpečí súlad s bodmi 56 a 57 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky. Pomoc v rámci notifikovaného opatrenia sa nesmie kumulovať s pomocou *ad hoc* ani pomocou *de minimis*, ani s financovaním Únie v súvislosti s tými istými oprávnenými nákladmi.

(83) Nemecko zabezpečí súlad s požiadavkami na transparentnosť stanovenými v bodoch 58 až 61 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky. Príslušné údaje notifikovaného opatrenia sa uverejnia na vnútroštátnej webovej stránke s odkazom na register transparentnosti Komisie: https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency.

4. **PRIPOMIENKY TRETÍCH STRÁN**

(84) Po uverejnení rozhodnutia o začatí konania, verejnej konzultácie a rozhodnutia o rozšírení predložil svoje pripomienky veľký počet tretích strán.

(85) Po uverejnení rozhodnutia o začatí konania predložil svoje pripomienky veľký počet tretích strán (27). Ide o podania dvoch príjemcov (LEAG a RWE), akcionárov podniku LEAG (EPH a PPF Investments – PPFI) a zamestnaneckej rady skupiny LEAG (Konzernbetriebsrat). Podania spoločností zahŕňali podnik GPE, rovnaké podania ôsmich miestnych energetických spoločností (ďalej len „osem miestnych spoločností“) a dve ďalšie miestne energetické spoločnosti predložili rovnaké podania (ďalej len „dve miestne spoločnosti“). Sedem mimovládnych organizácií zaslalo podania rovnako ako tri nemecké spolkové krajiny, v ktorých sa nachádzajú ťažobné polia podnikov LEAG a RWE, t. j. Severné Porýnie-Vestfálsko, Sasko a Brandenbursko. Pripomienky predložilo aj združenie obcí (Lausitzrunde), kde sa nachádzajú ťažobné polia podniku LEAG, a združenie zastupujúce odvetvie hnedého uhlia v Nemecku (ďalej len „DEBRIV“).

(86) Po uverejnení verejnej konzultácie predložil pripomienky veľký počet tretích strán (19). Išlo o podania dvoch príjemcov (LEAG a RWE), akcionárov podniku LEAG (EPH a PPFI) a zamestnaneckej rady skupiny LEAG. Podania spoločností zahŕňali podnik GPE, rovnaké podania ôsmich miestnych spoločností a rovnaké podania dvoch miestnych spoločností. Pripomienky predložili aj združenie DEBRIV, Európsky úrad pre životné prostredie (ďalej len „EEB“), organizácie Greenpeace a ClientEarth.

(87) Komisii boli 16. novembra 2022 doručené spontánne rovnaké podania ôsmich miestnych spoločností týkajúce sa zmeneného opatrenia RWE.

(88) Po uverejnení rozhodnutia o rozšírení predložilo svoje pripomienky niekoľko tretích strán (12). Išlo o podania dvoch príjemcov (LEAG a RWE), rovnaké podania ôsmich miestnych spoločností, podniku GPE a organizácie ClientEarth.

(89) Pripomienky predložené tretími stranami sú zhrnuté ďalej v týchto kategóriách: i) pripomienky k existencii pomoci (pozri oddiel 4.1); ii) pripomienky k právnemu základu pre zlučiteľnosť (pozri oddiel 4.2) a iii) pripomienky k zlučiteľnosti pomoci (pozri oddiel 4.3).

(90) Toto rozhodnutie sa zameria na pripomienky tretích strán týkajúce sa rozsahu pôsobnosti tohto rozhodnutia.

4.1. **Existencia pomoci**

4.1.1. *RWE*

(91) Podnik RWE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania uviedol, že opatrenie nepredstavuje štátnu pomoc. Podnik RWE tvrdil, že ide o kompenzáciu škody, keďže zákon o uzavretí je v rozpore s vlastníckym právom podniku RWE, a preto sa podniku RWE neposkytuje žiadna hospodárska výhoda.

(92) Podľa RWE je takýto zásah do vlastníckeho práva v súlade s článkom 14 nemeckého ústavného zákona (*Grundgesetz*, ďalej len „GG“) len vtedy, ak za to štát poskytne primeranú kompenzáciu. Výška kompenzácie závisí od hospodárskeho významu dotknutých právnych záujmov, t. j. od hodnoty vlastníckych práv a hodnoty zaistených vlastníckych práv, ako aj od dodatočnej záťaže spojenej so zásahom. Ochrana stanovená v článku 14 GG sa vzťahuje na i) vlastníctvo elektrárne a pozemku a príslušnú využiteľnosť elektrární a baní na výrobu elektriny, a tým aj na dosiahnutie zisku; ii) právo založiť a prevádzkovať celú obchodnú činnosť v oblasti výroby elektriny z hnedého uhlia (RWE tvrdilo, že ako analógia by sa mohlo použiť postupné zatváranie jadrových elektrární v Nemecku); iii) neodvolateľný majetok súvisiaci s ťažbou, ktorý je úplne znehodnotený povinnosťami týkajúcimi sa vyradenia z prevádzky, a iv) neobmedzené prevádzkové licencie podľa nemeckého zákona o kontrole emisií pre elektrárne a bane, na ktoré sa vzťahuje zákon o uzavretí.

(93) Podnik RWE uviedol, že v rámci uznania dlhodobých kapitálových záväzkov a plánov týkajúcich sa zamestnancov a investičných plánov, ktoré sa vyžadujú pre projekty tohto typu a veľkosti, sa naň vzťahuje posilnená a významná ústavná ochrana oprávnených očakávaní. Dlhodobá perspektíva je neoddeliteľnou súčasťou obchodnej činnosti v oblasti výroby elektriny z hnedého uhlia. Táto zvlášť silná ochrana oprávnených očakávaní výrazne zvyšuje intenzitu zasahovania do vlastníckych práv podniku RWE.

(94) Podnik RWE tvrdil, že si splnil povinnosti týkajúce sa EU ETS, ktorým sa podľa neho vyčerpávajúcim spôsobom reguluje znižovanie emisií CO_2 z dotknutých elektrární. Povinnosť týkajúca sa vyradenia z prevádzky podľa zákona o uzavretí si však vyžaduje dodatočný príspevok elektrární RWE k ochrane klímy, čo vedie k mimoriadnej záťaži (*Sonderopfer*), ktorá sa musí zohľadniť pri kompenzácii.

(95) Podnik RWE ďalej uviedol, že Nemecko pri podpise zmluvy z roku 2021 s prevádzkovateľmi konalo ako subjekt v trhovom hospodárstve. Nemecko muselo posúdiť z hľadiska *ex ante*, či je zmluvne zabezpečené riešenie postupného zatvárania uhoľných elektrární vhodnejšie alebo aspoň rovnocenné s čisto regulačným riešením, ktorého ústavná forma alebo vykonateľnosť sa takisto musela posúdiť *ex ante*. Podnik RWE tvrdí, že Nemecko v tejto súvislosti konalo ako racionálny aktér tým, že uzavrelo zmluvu, podľa ktorej sa mu priznávajú v nej stanovené práva a zároveň sa s právnou istotou oslobodzuje od povinnosti vyplatiť kompenzáciu, ktorú by inak bolo nútené vyplatiť podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva. Podnik RWE sa preto domnieva, že neexistuje žiadny prvok štátnej pomoci.

(96) Vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení podnik RWE znova uviedol, že opatrenie nepredstavuje pomoc. Podľa neho celková kompenzácia nezodpovedá celkovej škode, ktorú podnik RWE utrpel, a preto sa podniku RWE neposkytuje žiadna výhoda.

4.1.2. *LEAG*

(97) Podnik LEAG vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania a k verejnej konzultácii vyjadril pochybnosti, pokiaľ ide o kvalifikáciu opatrenia ako štátnej pomoci v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Konkrétne sa podnik LEAG domnieva, že opatrením sa mu neposkytuje hospodárska výhoda, keďže kompenzácia je nižšia ako finančná škoda spôsobená zákonom o uzavretí. Ak by nemecké orgány neposkytli primeranú kompenzáciu, prevádzkovatelia by mali právo na náhradu škody, keďže podnik sa domnieva, že zákon o uzavretí je v rozpore s vlastníckym právom podľa článku 14 § 1 druhej vety GG a článku 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach (ďalej len „EDĽP“) a článku 13 Zmluvy o energetickej charte. Podľa podniku LEAG je využiteľnosť jeho majetku úplne anulovaná, čo predstavuje zvlášť závažný zásah do jeho práv, a preto ustanovenia týkajúce sa obsahu a medzí podliehajú zvýšeným požiadavkám na primeranosť.

(98) Podnik LEAG vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania tvrdil, že oprávnené očakávania prevádzkovateľov hnedouhoľných elektrární, ktoré sa premietli aj v schválených plánoch pre hnedouhoľné povrchové bane, sú zmarené zákonom nariadeným predčasným postupným zatváraním uhoľných elektrární po tom, ako prevádzkovatelia prijali rozhodujúce investičné rozhodnutia týkajúce sa výstavby elektrární a rozvoja povrchových baní. Podnik LEAG preto uviedol, že existuje oprávnené očakávanie, že ťažobné činnosti a prevádzka hnedouhoľných elektrární budú pokračovať.

(99) Okrem toho podnik LEAG vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania tvrdil, že prechodné obdobie poskytnuté na postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární je v tomto prípade nedostatočné. Domnieva sa, že postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární stanovené v zákone o uzavretí nie je samo osebe vhodné na rozptýlenie ústavných výhrad. Nemecko preto musí poskytnúť finančnú kompenzáciu s cieľom stanoviť primeranosť zásahu do dotknutých vlastníckych práv. Podnik LEAG tvrdí, že v dôsledku finančnej kompenzácie musia prevádzkovatelia hnedouhoľných elektrární a povrchových baní získať aspoň rovnaké postavenie, ako keby sa im poskytlo prechodné obdobie merané podľa príslušných noriem. Podľa podniku LEAG musí príslušná norma pre kompenzáciu pre povrchovú baňu zohľadňovať objem výroby potrebný na umožnenie amortizovania investícií, ktoré sa ešte musia realizovať v povrchovej bani (vrátane nákladov na rekultiváciu), ako aj vytvorenie primeraného zisku a zároveň musí povrchová baňa získať primerané konečné postavenie schválené konečným rozhodnutím súdu (nevyhnutný objem zvyškovej produkcie). Čas potrebný na tento účel je preto založený na technicky možnej miere ťažby a požiadavkách hnedouhoľných elektrární súvisiacich s palivom. V prípade hnedouhoľnej elektrárne musí ísť o príjmy potrebné na amortizovanie nákladov na výstavbu a dodatočné vybavenie, ako aj na vytvorenie primeraného zisku. Hnedouhoľná elektráreň môže vytvárať príjem len vtedy, ak je zásobovaná palivom z prepojenej povrchovej bane. V rámci potrebného prechodného obdobia sa preto predpokladá, že povrchová baňa, ktorá zabezpečuje dodávky, môže byť stále hospodárne prevádzkovaná počas príslušného obdobia vrátane pokrytia nákladov na rekultiváciu baní. Výška kompenzácie musí teda dosiahnuť aspoň príjmy, ktoré by sa mohli vytvoriť v prechodnom období.

(100) Podnik LEAG ďalej tvrdil, že dodatočné náklady predstavujú následné škody vyplývajúce z nariadeného predčasného zatvárania uhoľných elektrární, keďže náklady sú priamo spôsobené vyvlastnením (alebo zásahom rovnocenným s vyvlastnením). Podľa neho následné škody sú škody na majetku, ktoré nevedú k strate práv alebo podstaty, ale predstavujú mimoriadnu záťaž (Sonderopfer), napr. prostredníctvom zníženia hodnoty.

(101) Podnik LEAG vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii a k rozhodnutiu o rozšírení zopakoval svoj názor, že opatrenie nepredstavuje štátnu pomoc.

(102) Materské spoločnosti podniku LEAG, EPH a PPFI, takisto predložili pripomienky k rozhodnutiu o začatí konania, v ktorých súhlasia s tým, že opatrenie nemôže predstavovať štátnu pomoc, pretože sa ním poskytuje len kompenzácia za stratu práv, majetku a obchodnej príležitosti. EPH a PPFI sa predovšetkým domnievajú, že ak by Nemecko neposkytlo kompenzáciu, prevádzkovateľom by sa v každom prípade poskytla kompenzácia za uzavretie podľa Zmluvy o energetickej charte.

4.1.3. *Podniky*

(103) Podnik GPE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania dospel k záveru, že kompenzácia predstavuje štátnu pomoc, a vyjadril poľutovanie nad tým, že podmienky zvýhodnenia a selektivity sa posudzovali spoločne ako jedna jediná podmienka.

(104) Osem miestnych spoločností vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania tvrdilo, že kompenzácia predstavuje štátnu pomoc. Spoločnosti tvrdia, že kompenzácia presahuje rámec jednoduchej kompenzácie škody, a preto poskytuje podniku RWE selektívnu výhodu. Pripúšťajú, že podľa GG je kompenzácia škody v zásade možná, ale že k tomu dochádza len za výnimočných okolností, keď existuje mimoriadna záťaž (Sonderopfer). Tvrdia, že neexistuje právo na ochranu pred regulačnými zmenami až do úplnej amortizácie všetkých investícií ([52]). Poukazujú na právny dokument vydaný vedeckou službou nemeckého parlamentu (Wissenschaftlicher Dienst) v roku 2018, v ktorom sa na základe rozsudku Ústavného súdu o uzavretí jadrových elektrární dospelo k záveru, že podľa nemeckého práva by malo byť v zásade možné uzavrieť staršie zariadenia, ktoré už boli amortizované, bez kompenzácie ([53]). Podľa nich zo 16 blokov podniku RWE 13 začalo svoju prevádzku pred rokom 1976, a preto už v súčasnosti mali byť amortizované.

([52]) Standige Rechtsprechung des Bundesverfassungsgerichts (BVerfG), siehe nur das Urteil zum Atomausstieg BverfGE 143, 246ff., zuvor schon BverfGE 58, 137 ff.; BverfGE 100, 226 ff; s. auch BverfG NVwZ 2012, 429 (430 f.); BGH NVwZ 2010, 1444 (1447).

([53]) Ausarbeitung, Wissenschaftliche Dienste, Deutscher Bundestag (WD 3 – 3000 – 360/18); Stilllegung von Kraftwerken, Kurzinformation, Wissenschaftliche Dienste, Deutscher Bundestag (WD 3 – 3000 – 360/19).

(105) Dve miestne spoločnosti sa vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania zhodli na tom, že kompenzácia predstavuje štátnu pomoc, ktorá presahuje rámec jednoduchej kompenzácie škody, a preto poskytuje podniku RWE selektívnu výhodu. Zdôrazňujú, že vlastníckym právom, ktoré je zakotvené v článku 14 GG, sa nechránia budúce príjmy ani vyhliadky zisku. Aj keď pripúšťajú, že obmedzenie využívania majetku je chránené aj podľa GG a vzťahovalo by sa na výrobné zariadenia, v prípade ťažobných činností to neplatí. Vysvetľujú, že povolenia (Hauptbetriebspläne) sa zvyčajne udeľujú len na dva až tri roky, a preto využívanie majetku v prípade baní nepresahuje tieto obdobia schválenia. Takisto tvrdia, že diskusie o postupnom zatváraní uhoľných elektrární už nejaký čas prebieha a že podniky preto nemohli očakávať, že priaznivá regulačná situácia bude zachovaná. Ďalej vysvetľujú, že na kompenzáciu oprávňuje podnik, ktorý je obmedzený vo využívaní svojho majetku, len mimoriadna záťaž (Sonderopfer) alebo prípad ťažkostí (Härtefall). Dlhé prechodné obdobia, možnosť prechodu na palivo inej generácie a skutočnosť, že mnohé zariadenia boli amortizované, vedú k situácii, ktorá nepredstavuje takýto prípad ťažkostí.

4.1.4. *Združenia/MVO*

(106) Organizácia ClientEarth vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania tvrdila, že kompenzácia predstavuje štátnu pomoc. Podľa jej názoru sa podniku RWE poskytuje selektívna výhoda, keďže je nepravdepodobné, že by vnútroštátny súd priznal kompenzáciu škody zodpovedajúcu sumám, ktoré podniku RWE prisľúbili nemecké orgány. Kompenzácia škody podľa nemeckého GG by bola prípustná len vtedy, ak by zásah štátu viedol k mimoriadnej záťaži. Článok 14 GG sa nevzťahuje na i) zmeny, zrušenie alebo uplynutie platnosti povolení podľa zákona o kontrole emisií (Bundesimmissionsschutzgesetz) ani podľa ťažobného práva (Bundesberggesetz) ([54]); ii) úplne amortizované investície ([55]); iii) nevyužité predajné príležitosti a ušlé zisky alebo iné plány, ktoré sú založené na očakávaní, že priaznivá právna situácia sa nezmení ([56]). Okrem toho organizácia ClientEarth tvrdí, že negatívny vplyv nových predpisov na hodnotu aktív nemôže byť kompenzovaný po amortizácii investícií ([57]), a dodáva, že prevádzkovatelia elektrární na hnedé uhlie by museli tvrdiť, že mali oprávnené očakávanie, že budú pokračovať v prevádzke, a trpia mimoriadne nepriaznivými neprimeranými hospodárskymi ťažkosťami v dôsledku zákonného postupného zatvárania uhoľných elektrární. Organizácia ClientEarth poukazuje na dokument vedeckej služby nemeckého parlamentu a štúdiu objednanú ministerstvom životného prostredia ([58]), ktoré poskytujú ďalšie podrobnosti o právnom rámci pre kompenzácie v súvislosti s postupným zatváraním uhoľných elektrární.

(107) Združenie DEBRIV vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii uviedlo, že opatrenie neposkytuje dotknutým spoločnostiam pôsobiacim v oblasti hnedého uhlia výhodu. Naopak, spoločnosti pôsobiace v oblasti hnedého uhlia by mohli požadovať kompenzáciu podľa nemeckého ústavného práva, EDĽP a Zmluvy o energetickej charte, ak by im nebola poskytnutá primeraná kompenzácia podľa zákona o uzavretí hnedouhoľných elektrární alebo zmluvy z roku 2021. Výška nárokov na kompenzáciu za ušlé zisky a náklady, škody, dodatočné výdavky a hospodárske nevýhody spôsobené postupným zatváraním hnedouhoľných elektrární je prinajmenšom rovnaká alebo dokonca výrazne vyššia ako poskytnutá kompenzácia.

4.1.5. *Nemecké spolkové krajiny*

(108) V nadväznosti na rozhodnutie o začatí konania predložili pripomienky tri nemecké spolkové krajiny (Brandenbursko, Sasko a Severné Porýnie-Vestfálsko). V tomto rozhodnutí sa nebudú podrobne uvádzať pripomienky týkajúce sa výlučne opatrenia podniku LEAG, keďže opatrenie LEAG nepatrí do rozsahu pôsobnosti tohto rozhodnutia (pozri odôvodnenia 13 a 14).

([54]) Vgl. Urteil des Bundesverfassungsgerichts vom 06.12.2016, 1 BvR 2821/11, 1 BvR 321/12, 1 BvR 1456/23, Rn. 231 für atomrechtliche Genehmigungen.

([55]) Vgl. m.w.N. Klinskim, S. 4. Jedoch können haushaltsrechtliche Gründe (dazu unter 2) auch bei der verfassungsrechtlichen Betrachtung in Einzelfällen und in der Zusammenschau mit anderen Gründen eine Reduzierung der Entschädigung, z.B. für einen Ausgleich unter dem Verkehrswert, begründen, m.w.N. Schomerus/Franßen, S. 317f.

([56]) Urteil des Bundesverfassungsgerichts vom 06.12.2016, 1 BvR 2821/11, 1 BvR 321/12, 1 BvR 1456/23, Rn. 270; Jarass, in: Jarass/Pieroth, GG, 15. Auflage 2018, Art. 14 Rn. 19.

([57]) BVerwG NVwZ 2009, S. 1443.

([58]) Schomerus/Franßen: Klimaschutz und die rechtliche Zulässigkeit der Stilllegung von Braun- und Steinkohlekraftwerken. 13. 12. 2018, https://www.bet-energie.de/fileadmin/redaktion/PDF/Studien_und_Gutachten/Gutachten_Folgekosten/Gutachten_Folgekosten_Braunkohleausstieg_Abschlussbericht.pdf.

(109) Severné Porýnie-Vestfálsko uviedlo, že súčasný dátum postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární pre podnik RWE je oveľa skorší, ako sa v prípade tohto podniku predpokladalo na základe konečných prevádzkových licencií pre jeho elektrárne. Tento zákonný zákaz prevádzky najneskôr od roku 2038 (alebo od roku 2035, ak by sa uplatnila možnosť predsunutia vyradenia z prevádzky) predstavuje zásah do vlastného riadenia podniku RWE. Podľa Severného Porýnia-Vestfálska by podnik RWE určite mohol napadnúť tieto zásahy do svojich podnikateľských činností a devalváciu svojho majetku v konaní na ústavnom súde s odvolaním sa na ochranu majetku zaručenú GG.

4.2. **Právny základ pre zlučiteľnosť**

4.2.1. *RWE*

(110) Vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii podnik RWE dospel k záveru, že Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa neuplatňujú z dvoch dôvodov. Po prvé podnik RWE odkazuje na svoje pripomienky k rozhodnutiu o začatí konania, v ktorých podnik RWE tvrdil, že opatrenie nepredstavuje štátnu pomoc (pozri odôvodnenie 92 a nasl.). Vzhľadom na to, že v Usmerneniach o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa opisujú kritériá, ktoré Komisia použila na preskúmanie zlučiteľnosti opatrení, ktoré sa považujú za štátnu pomoc, nadobudnutie účinnosti týchto usmernení nie je pre posúdenie kompenzácie relevantné.

(111) Po druhé podnik RWE tvrdí, že Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa neuplatňujú z dôvodu dočasného rozsahu pôsobnosti usmernení. Podľa bodu 466 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky Komisia bude tieto usmernenia uplatňovať na každú notifikovateľnú pomoc, ktorá sa poskytne od 27. januára 2022 alebo ktorej poskytnutie sa plánuje od uvedeného dátumu, ale neexistuje výslovné ustanovenie o tom, či a kedy by sa Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky mali uplatňovať aj na pomoc, ktorá už bola notifikovaná pred uvedeným dátumom. Podnik RWE poznamenáva, že uvedené opatrenie bolo notifikované pred 27. januárom 2022, a teda Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa neuplatňujú. Podnik RWE sa domnieva, že opatrenie sa už vykonalo v roku 2020, keď sa pre podnik RWE začal postup uzavretia, a to nadobudnutím účinnosti zákona o uzavretí. Prvé ročné termíny platieb boli splatné v decembri 2020 a decembri 2021, ale tieto platby boli pozastavené v súlade s povinnosťou zdržať sa konania podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ. Podnik RWE sa preto domnieva, že údajná pomoc bola poskytnutá pred 27. januárom 2022 a že povinnosť zdržať sa konania bola splnená.

(112) Vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení podnik RWE uviedol, že aj keby opatrenie predstavovalo štátnu pomoc, napriek tomu by bolo zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ bez ohľadu na to, či sa Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky uplatňujú alebo nie. Podnik RWE uviedol, že Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa na opatrenie neuplatňujú a poukázal na skutočnosť, že usmernenia boli prijaté až po prijatí rozhodnutia o začatí konania.

4.2.2. *LEAG*

(113) Podnik LEAG vo svojich pripomienkach v nadväznosti na verejnú konzultáciu pripustil, že hoci Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky môžu mať v tomto prípade retroaktívnu uplatniteľnosť, ich uplatňovanie nie je odôvodnené. Posúdenie podľa Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky je spojené s vážnymi dôsledkami, pričom rýchle ukončenie konania by bolo otázne.

(114) Podnik LEAG vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení zopakoval, že Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa neuplatňujú, keďže podľa bodu 466 usmernení sa uplatňujú len na pomoc poskytnutú od 27. januára 2022. Aj keby sa opatrenie považovalo za pomoc, bolo by v každom prípade poskytnuté pred 27. januárom 2022, keďže zákon o uzavretí a zmluva z roku 2021 nadobudli účinnosť pred prijatím Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky. Podnik LEAG ďalej uviedol, že aj keby sa opatrenie považovalo za štátnu pomoc a ak by sa posudzovalo podľa Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky, bolo by zlučiteľné s oddielom 4.12 usmernení.

(115) Podnik LEAG sa takisto odvoláva na judikatúru, v ktorej sa rozlišuje poskytnutie pomoci a okamih vyplatenia pomoci ([59]). Podnik LEAG tvrdí, že ak kompenzácia nebola skutočne vyplatená, čo v tomto prípade takisto podlieha schváleniu Komisiou podľa článku 10 zákona o uzavretí, nedochádza ani k porušeniu zákazu vykonania podľa článku 3 procesného nariadenia o štátnej pomoci. Znenie zákazu vykonania svedčí o takomto rozlišovaní medzi vznikom nároku na kompenzáciu a skutočným vyplatením, keďže podľa článku 3 uvedeného nariadenia sa pomoc nezavedie skôr, ako Komisia prijme, alebo sa má za to, že prijala rozhodnutie, ktorým sa táto pomoc schvaľuje.

([59]) Rozsudok Súdneho dvora z 21. marca 2013, Magdeburger Mühlenwerke GmbH/Finanzamt Magdeburg, C-129/12, ECLI:EU:C:2013:200, bod 40.

(116) Akcionári podniku LEAG (EPH and PPFI) vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii vyjadrili názor, že Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa neuplatňujú, pretože kompenzácia nepredstavuje štátnu pomoc. Aj keby išlo o štátnu pomoc, bola poskytnutá pred nadobudnutím účinnosti Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky, keďže relevantnými udalosťami sú nadobudnutie účinnosti zákona o uzavretí (august 2020) alebo podpísanie zmluvy z roku 2021 (február 2021). Aj keby sa Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky uplatňovali, opatrenie by v každom prípade bolo zlučiteľné s vnútorným trhom, keďže sú splnené oddiely 3 a 4.12 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky.

(117) Zamestnanecká rada (Konzernbetriebsrat) skupiny LEAG vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii uviedla, že Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa v tomto prípade neuplatňujú.

4.2.3. *Podniky*

(118) Podnik GPE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania tvrdil, že použitie článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ ako právneho základu na posúdenie je sporné, keďže uvedené ustanovenie sa týka pomoci na rozvoj určitých hospodárskych činností alebo určitých hospodárskych oblastí. V tomto prípade však nejde o rozvoj hospodárskej činnosti/oblasti, ale naopak o ukončenie hospodárskej činnosti. Na ilustráciu údajnej nevhodnosti článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ sa podnik GPE odvolal na rozhodnutie Rady z 10. decembra 2010 o zatvorení uhoľných baní neschopných konkurencie ([60]), v ktorom bol právnym základom článok 107 ods. 3 písm. e) ZFEÚ. Podnik GPE ďalej uviedol, že samotná skutočnosť, že predchádzajúce Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky ([61]) nezahŕňajú žiadne ustanovenia týkajúce sa pomoci na uzavretie, neznamená, že článok 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ je nevyhnutne a automaticky správnym právnym základom takéhoto opatrenia.

(119) Podnik GPE vo svojich pripomienkach v nadväznosti na verejnú konzultáciu poukázal na bod 466 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky a uviedol, že pomoc vo forme kompenzácie bola poskytnutá podnikom RWE a LEAG v čase prijatia zákona o uzavretí v roku 2020 a najneskôr v čase podpísania zmluvy z roku 2021 medzi Nemeckom a podnikom RWE (február 2021), a preto sa Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky neuplatňujú. V tejto súvislosti podnik GPE cituje judikatúru vo veci Magdeburg ([62]), podľa ktorej je pomoc poskytnutá, keď je priznané zákonné právo na jej získanie. Podnik GPE preto usudzoval, že keďže Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky boli prijaté po údajnom poskytnutí pomoci, posúdenie by sa malo vykonať priamo podľa zmluvy.

(120) Podnik GPE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení zopakoval názory zhrnuté v odôvodnení 120 a dodal, že skutočnosť, že v súvislosti so zmluvou o zmene došlo k určitým zmenám, nemá za následok zmenu kľúčových prvkov opatrenia, ktoré by sa mali posudzovať priamo podľa zmluvy.

(121) Osem miestnych spoločností vo svojich pripomienkach v nadväznosti na verejnú konzultáciu uviedlo, že Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky potvrdzujú nezákonnosť pomoci a odôvodňujú výhrady, ktoré tieto spoločnosti predložili v nadväznosti na rozhodnutie o začatí konania.

(122) Dve miestne spoločnosti vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii uviedli, že Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa uplatňujú. Odkazujú na bod 466 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky a na doložku o povinnosti zdržať sa konania v zmluve z roku 2021 a poznamenávajú, že vzhľadom na to, že v tomto prípade ešte nebola poskytnutá platba kompenzácie, keďže právne závisí od schválenia Komisiou, uplatňuje sa rozsah pôsobnosti Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky v zmysle bodu 466 usmernení.

([60]) Rozhodnutie Rady 2010/787/EÚ z 10. decembra 2010 o štátnej pomoci na uľahčenie zatvorenia uhoľných baní neschopných konkurencie (Ú. v. EÚ L 336, 21.12.2010, s. 24).

([61]) Oznámenie Komisie s názvom Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020 (Ú. v. EÚ C 200, 28.6.2014, s. 1).

([62]) Rozsudok Súdneho dvora z 21. marca 2013, Magdeburger Mühlenwerke GmbH/Finanzamt Magdeburg, vec C-129/12, ECLI: EU:C:2013:200.

4.2.4. *Združenia/MVO*

(123) Združenie DEBRIV vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii uviedlo, že aj keď opatrenie predstavuje štátnu pomoc (čo v tomto prípade neplatí, pozri odôvodnenie 108), Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa neuplatňujú, pretože sa uplatňujú len na pomoc poskytnutú od 27. januára 2022. V tomto prípade, aj keby sa predpokladalo, že opatrenie predstavuje pomoc, bolo by v každom prípade poskytnuté pred 27. januárom 2022, keďže zákon o uzavretí už nadobudol účinnosť 14. augusta 2020 a zmluva z roku 2021 bola podpísaná 10. februára 2021. V súlade s judikatúrou ([63]) je jediným relevantným časom poskytnutia pomoci okamih, keď príjemcovi pomoci vznikne zákonné právo na získanie pomoci podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva, takže v čase, keď toto právo vzniklo, pomoc už bola poskytnutá. Okrem toho, aj keby Komisia dospela k záveru, že Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa uplatňujú, opatrenie by bolo v každom prípade zlučiteľné s vnútorným trhom a malo by sa posudzovať podľa oddielu 4.12.1, keďže opatrenie sa týka ukončenia ziskových uhoľných činností a ani podnik RWE, ani podnik LEAG nie sú podnikmi v ťažkostiach v zmysle Usmernení Komisie o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu nefinančných podnikov v ťažkostiach ([64]). Bod 425 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa v plnej miere vzťahuje tak na ušlé zisky, ako aj na dodatočné škody a hospodárske nevýhody, a preto prvky kompenzácie v tomto prípade patria do rozsahu pôsobnosti Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky.

(124) Organizácia ClientEarth vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii uviedla, že pomoc, ktorá sa stanovovala podľa zákona o uzavretí, už bola poskytnutá podpísaním zmluvy z roku 2021. Hoci zmluva obsahuje doložku odkazujúcu na súhlas Komisie, právna platnosť tejto zmluvy z technického hľadiska nepodlieha schváleniu štátnej pomoci, a teda priznáva podniku RWE právo získať kompenzáciu v súlade s judikatúrou ([65]). Zmluvou o zmene sa toto právo nemení. Keďže Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa neuplatňujú z dôvodov uvedených v odôvodnení 124, jediným možným právnym základom pre zlučiteľnosť je článok 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ. Týmto ustanovením sa však povoľujú len opatrenia pomoci, ktoré sú zamerané na rozvoj hospodárskej činnosti, a dané opatrenie nespĺňa toto kritérium, pretože je zamerané na ukončenie činností. Jedinou hospodárskou činnosťou, ktorá je prípadne podporovaná opatrením, je prechod z výroby elektriny z uhlia na obnoviteľné zdroje energie, ale pre takéto opatrenia existujú iné osobitné pravidlá na posúdenie zlučiteľnosti verejnej podpory, ktoré v tomto prípade nie sú splnené. Organizácia ClientEarth ďalej poukázala na to, že ďalšou možnosťou by bolo uplatnenie článku 107 ods. 3 písm. e) ZFEÚ, v ktorom sa stanovuje možnosť Rady prijať pravidlá týkajúce sa zlučiteľnosti iných kategórií pomoci, ktoré môžu byť na návrh Komisie špecifikované rozhodnutím Rady.

(125) Organizácia ClientEarth vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení zopakovala, že Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa nebudú uplatňovať. Podľa jej názoru odkaz na rozsudok Freistaat Sachsen ([66]) s cieľom odôvodniť uplatniteľnosť Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky predstavuje nesprávny výklad tohto rozsudku. Podľa bodu 44 uvedeného rozsudku hmotnoprávne pravidlá práva Únie treba vykladať tak, že na situácie, ktoré vznikli pred nadobudnutím ich účinnosti, sa vzťahujú len v takom rozsahu, v akom z ich znenia, ich cieľov alebo zo štruktúry jasne vyplýva, že sa im musí takýto účinok priznať. V tomto prípade sa nemecké orgány rozhodli poskytnúť podniku RWE kompenzáciu za uzavretie hnedouhoľných elektrární s plným vedomím, že neexistujú usmernenia Komisie týkajúce sa zlučiteľnosti tohto druhu pomoci. Nemecko teda v čase poskytnutia kompenzácie podniku RWE vedelo, že posúdenie tohto zásahu sa vykoná priamo podľa zmluvy. Okrem toho s odkazom na bod 46 uvedeného rozsudku organizácia ClientEarth tvrdí, že treba rozlišovať medzi pojmami „vykonať“ a „poskytnúť pomoc“. V bode 49 uvedeného rozsudku Súdny dvor dospel k záveru, že článok 4 ods. 1 procesného nariadenia o štátnej pomoci, v ktorom sa stanovuje, že Komisia preskúma oznámenie, hneď ako jej bude doručené, ukladá tejto inštitúcii len povinnosť osobitnej náležitej starostlivosti, a teda nepredstavuje pravidlo uplatňovania *ratione temporis* kritérií posúdenia zlučiteľnosti notifikovanej pomoci.

([63]) Rozsudok Súdneho dvora z 21. marca 2013, Magdeburger Mühlenwerke GmbH/Finanzamt Magdeburg, vec C-129/12, ECLI:EU:C:2013:200, bod 40.

([64]) Oznámenie Komisie – Usmernenia o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu nefinančných podnikov v ťažkostiach (Ú. v. EÚ C 249, 31.7.2014, s. 1).

([65]) Rozsudok Súdneho dvora z 21. marca 2013, Magdeburger Mühlenwerke GmbH/Finanzamt Magdeburg, vec C-129/12, ECLI:EU:C:2013:200, bod 41.

([66]) Rozsudok Súdneho dvora z 11. decembra 2008, Komisia/Freistaat Sachsen, C-334/07 P, ECLI:EU:C:2008:709.

(126) Organizácia Greenpeace vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii uviedla, že Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa na opatrenie neuplatňujú z dôvodu bodu 466 usmernení, keďže zákon o uzavretí nadobudol účinnosť už 21. decembra 2020, a preto sa posúdenie musí vykonať priamo podľa článku 107 ods. 3 ZFEÚ. Podľa jej názoru by pomoc mohla patriť do rozsahu pôsobnosti oddielu 4.12.1 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky, ale nie je nevyhnutná, vhodná a primeraná. Oddiel 4.12.2 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky by sa neuplatňoval, pretože celý proces komisie pre uhlie a dôvodová správa k zákonu o uzavretí svedčia v neprospech takéhoto uplatňovania.

4.3. **Zlučiteľnosť pomoci**

4.3.1. *Rozvoj hospodárskej činnosti*

4.3.1.1. RWE

(127) Podnik RWE tvrdil, že opatrenie významne prispieva k podpore rozvoja hospodárskej činnosti v zmysle článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ.

(128) Podnik RWE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania odkázal na rozhodnutie Komisie o postupnom zatváraní čiernouhoľných elektrární v Nemecku ([67]) a poukázal na to, že rovnaká argumentácia sa vzťahuje aj na postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární, a dokonca aj vo väčšej miere, keďže environmentálny prínos urýchlenia postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární je ešte väčší. Na jednej strane sú špecifické emisie CO_2 pri výrobe elektrickej energie z hnedého uhlia vyššie ako emisie pri výrobe elektriny z čierneho uhlia. Na druhej strane náklady na výrobu elektriny z hnedého uhlia sú nižšie, takže ďalšie rozšírenie zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov bez dodatočných vládnych opatrení by hnedouhoľné elektrárne vytlačilo z trhu ako posledné. Okrem toho záväzok Nemecka zrušiť ušetrené emisné kvóty CO_2 (pozri odôvodnenie 19) vylučuje možnosť presunu emisií do iných odvetví alebo iných členských štátov, čo ešte viac posilňuje účinnosť postupného zatvárania uhoľných baní v Nemecku.

(129) Podnik RWE okrem toho tvrdil, že opatrenie poskytuje predvídateľnosť a právnu istotu, a preto podporuje rozvoj nielen hospodárskej činnosti výroby elektriny z hnedého uhlia, ale celého odvetvia energetiky, keďže všetci účastníci trhu potrebujú pre svoje budúce investičné rozhodnutia spoľahlivosť, pokiaľ ide o postup vyraďovania hnedouhoľných elektrární z prevádzky. Platí to pre spoločnosti, ktoré vyrábajú elektrinu z hnedého uhlia a musia z dlhodobého hľadiska zmeniť svoje plánovanie povrchovej ťažby, ale aj pre tých účastníkov trhu, ktorí chcú využiť výslednú medzeru v kapacite ako príležitosť na nové investície, pretože aj oni by znášali zbytočné investičné riziká a prípadne investície neuskutočnili, ak by vykonateľnosť zákonne predpísaného postupu uzavretia zostala roky otázna z dôvodu právnych sporov. Táto neistota by znamenala aj riziká pre iné fázy hodnotového reťazca v odvetví energetiky, pričom napríklad spoľahlivé plánovanie siete by bolo narušené aj v prípade, že by postup vyraďovania z prevádzky zostal neistý.

(130) Podnik RWE okrem toho poukázal na to, že Nemecko zvážilo bezpečnosť dodávok pri navrhovaní úprav postupu vyraďovania z prevádzky, keďže spolupracovalo s prevádzkujúcimi spoločnosťami, pokiaľ ide o celkový dodávateľský systém, a zmluvne ho zabezpečilo, čím sa zabezpečili spoľahlivé investičné stimuly na doplnenie výrobných kapacít. Toto opatrenie teda slúži na urýchlenie energetickej transformácie pri súčasnom zaisťovaní bezpečnosti dodávok.

(131) Podnik RWE vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii odkázal na svoje predloženie po rozhodnutí o začatí konania, ktoré je zhrnuté v odôvodneniach 129 až 131, a uviedol, že opatrenie RWE je v súlade s bodom 426 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky. Vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení podnik RWE zopakoval, že zmenené opatrenie RWE významne prispieva k urýchlenej dekarbonizácii a transformácii odvetvia energetiky, a tým uľahčuje rozvoj hospodárskej činnosti v súlade s bodom 426 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky.

4.3.1.2. LEAG

(132) Podnik LEAG vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii uviedol, že postupné ukončenie výroby elektriny z hnedého uhlia uľahčí rozvoj dodatočných kapacít na výrobu elektriny založených na iných technológiách, najmä obnoviteľných zdrojoch energie. Opatrenie bude mať podľa podniku LEAG navyše pozitívny vplyv na životné prostredie a zabezpečí sa ním predvídateľnosť, pokiaľ ide o predčasné uzavretie hnedouhoľných elektrární.

([67]) Rozhodnutie o postupnom zatváraní čiernouhoľných elektrární v Nemecku, odôvodnenia 100 – 109.

4.3.1.3. Podniky

(133) Podnik GPE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania uviedol, že pomoc nemožno považovať za podporu hospodárskej činnosti, keďže nedochádza k rozvoju hospodárskej činnosti/oblasti, ale naopak k ukončeniu hospodárskej činnosti. Podnik GPE vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii uviedol, že nie je jasné, ktorá hospodárska činnosť sa kompenzáciou uľahčuje. Ak sa kompenzácia týka nákladov na uzavretie uhoľnej elektrárne skôr, ako sa predpokladalo, je otázne, do akej miery možno ukončenie činnosti považovať za uľahčovanie hospodárskej činnosti. Podnik GPE okrem toho poznamenal, že ak kompenzácia nie je *de facto* spojená s nákladmi na uzavretie elektrárne a použije sa na investície do výroby energie z obnoviteľných zdrojov, zlučiteľnosť štátnej podpory by sa mala posúdiť na základe uplatniteľných ustanovení pre výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov. Podnik GPE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení zopakoval svoj názor, že pomoc nemožno považovať za podporu hospodárskej činnosti.

4.3.1.4. Združenia/MVO

(134) Organizácia ClientEarth vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania, k verejnej konzultácii a rozhodnutiu o rozšírení vyjadrila pochybnosti o tom, že pomoc na predčasné ukončenie hospodárskych činností spĺňa podmienku podľa článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ, že pomoc musí byť zameraná na rozvoj hospodárskej činnosti, keďže priamym účelom pomoci na uzavretie je ukončenie činnosti, aj keď takéto uzavretie môže nepriamo viesť k rozvoju nových činností.

(135) EEB uviedol vo svojich pripomienkach v nadväznosti na verejnú konzultáciu, že nemecká vláda nešpecifikovala hospodárske činnosti, ktoré sa vďaka pomoci uľahčia.

4.3.2. *Stimulačný účinok*

4.3.2.1. RWE

(136) Vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania podnik RWE uviedol, že opatrenie má stimulačný účinok. Ak by neexistoval štátny zásah alebo zmluvná dohoda s nemeckou vládou, podnik RWE by naďalej vyrábal elektrinu z hnedého uhlia oveľa výraznejšie, než je teraz povolené, aby dosiahol ďalšie príspevky na úhradu a mohol zachovať pôvodný plán povrchovej ťažby. Bez kompenzácie stanovenej v zákone o uzavretí a dohodnutej v zmluve z roku 2021 by podnik RWE nesúhlasil s predčasným ukončením výroby elektriny z hnedého uhlia. Podnik RWE by zodpovedajúce regulačné uzavretie napadol pred súdom.

(137) Vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii podnik RWE tieto argumenty zopakoval a uviedol, že opatrenie je v súlade s bodom 427 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky. Podľa názoru podniku RWE je kompenzácia výrazne nižšia ako celková škoda, ktorá mu bola spôsobená predčasným uzavretím v dôsledku ušlých ziskov a dodatočných nákladov v porovnaní s kontrafaktuálnym scenárom. V porovnaní s kontrafaktuálnym scenárom bez postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární nie je podnik RWE zbavený žiadnej záťaže spojenej s činnosťou, ktorú by musel aj tak vykonávať, ani sa mu neposkytuje kompenzácia za jeho bežné obchodné riziko. Naopak, za škodu spôsobenú zásahom štátu sa poskytuje len čiastočná kompenzácia.

(138) Vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení podnik RWE zopakoval, že ak by neexistovala žiadna zmluvná dohoda a právna úprava týkajúca sa úplného predčasného ukončenia výroby energie z hnedého uhlia za kompenzáciu, od roku 2020 by predčasne neuzavrel žiadne hnedouhoľné elektrárne ani by predčasne neuzavrel žiadnu ďalšiu elektráreň. Podľa názoru podniku RWE vývoj trhu ukazuje, že výroba elektriny z hnedého uhlia je pre podnik RWE zisková. Vzhľadom na nízke variabilné náklady, dlhodobo vysoké ceny plynu a postupné vyraďovanie jadrovej energie v Nemecku je výroba elektriny z hnedého uhlia najkonkurencieschopnejšou technológiou. Týka sa to najmä pokračujúcej prevádzky existujúcich zariadení, keďže vzhľadom na investičné náklady, ktoré už vznikli v súvislosti s povrchovými baňami a elektrárňami, sú tieto náklady pre rozhodnutie o prevádzke irelevantné.

4.3.2.2. LEAG

(139) Podnik LEAG vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii uviedol, že opatrenie má stimulačný účinok, pretože podnecuje k zmene hospodárskeho správania a zároveň k zatváraniu elektrární skôr, ako sa pôvodne predpokladalo, a to usporiadanejším a predvídateľnejším spôsobom.

4.3.2.3. Podniky

(140) Podnik GPE vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii uviedol, že uzavretie určitých uhoľných elektrární sa predpokladalo ešte pred zavedením opatrenia, čím sa otázka stimulačného účinku stáva mimoriadne relevantnou. Podnik GPE vo svojich pripomienkach v nadväznosti na rozhodnutie o rozšírení uviedol, že finančné demotivačné faktory prevádzky hnedouhoľných elektrární (t. j. samotné zvýšenie cien ETS) by viedli podnik RWE k uzavretiu elektrární skôr, ako sa predpokladalo, pravdepodobne pred rokom 2030. Vzhľadom na to sa podnik GPE domnieval, že kompenzácia nemá stimulačný účinok.

(141) Tieto dve miestne spoločnosti vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania a k verejnej konzultácii uviedli, že opatrenie nemá na podnik RWE stimulačný účinok, pokiaľ ide o zmenu jeho správania smerom k zlepšeniu ochrany životného prostredia. Naopak, spoločnosti tvrdia, že platba bude mať opačný zamýšľaný účinok, keďže hnedouhoľné elektrárne budú v dôsledku vyplatenia kompenzácie naďalej fungovať. Spoločnosti sa domnievajú, že bez kompenzačných platieb by boli elektrárne už dávno odstránené zo siete ([68]).

4.3.2.4. Združenia/MVO

(142) Združenie DEBRIV uviedlo vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii, že opatrenie má stimulačný účinok v súlade s bodom 427 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky. Životnosť aktív, ktorá sa použila aj na model výpočtu ušlých ziskov, výrazne presahuje dátum uzavretia 2038, ktorý je najneskorším dátumom uzavretia v zákone o uzavretí a v zmluve z roku 2021. Opatrenie má teda stimulačný účinok v zmysle Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky, pretože podnecuje dotknuté podniky k uzavretiu svojich zariadení skôr, ako sa predpokladalo, a k zmene správania, ktoré by inak bez opatrenia nezmenili.

(143) Organizácia Greenpeace vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania uviedla, že opatrenie nemá stimulačný účinok, keďže nevedie k zmene správania.

(144) Organizácia ClientEarth vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení uviedla, že opatrenie nemá stimulačný účinok, a poukázala na odôvodnenie 70 rozhodnutia o rozšírení, podľa ktorého ušlé zisky podniku RWE v minulosti a v blízkej budúcnosti už presahujú kompenzáciu, ktorá sa má podniku RWE poskytnúť, a teda ju odôvodňujú. Ak je to tak, logickou úvahou podľa organizácie ClientEarth je, že podnik RWE dostáva kompenzácie za už vzniknuté straty vo forme ušlých ziskov, a preto kompenzácia nemá za následok urýchlenie uzavretia elektrární, ale jej cieľom je len znížiť náklady podniku RWE na uzavretie určitých elektrární.

(145) EEB v nadväznosti na verejnú konzultáciu spochybnil skutočnosť, že príjemcovia by bez kompenzácie nezmenili svoje správanie, keďže oba podniky už uskutočňujú prechod na čistejšie technológie na výrobu energie, čo preukazuje ich verejná komunikácia. Vzhľadom na rôzne trhové scenáre možno predpokladať, že zariadenia na hnedé uhlie a bane by sa v každom prípade v určitom okamihu odstavili. Podnikateľské plány príjemcov preto mali počítať nielen s nákladmi a so ziskmi spojenými s otvorením a využívaním bane, ale aj s jej uzavretím a rekultiváciou.

4.3.3. *Porušenie práva Únie*

4.3.3.1. RWE

(146) Podnik RWE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania uviedol, že náklady, ktoré by vznikli aj v kontrafaktuálnom scenári, neboli zahrnuté do výpočtu celkovej škody. Tvrdenie tretích strán, že kompenzácia nákladov na ťažbu môže byť v rozpore so zásadou „znečisťovateľ platí“ (rozhodnutie o začatí konania, odôvodnenie 83), je preto neopodstatnené, pretože kompenzovať sa majú len tie dodatočné náklady na ťažbu, ktoré by nevznikli bez zásahu štátu.

([68]) Öko-Institut, Assessment of the planned compensation payments for decommissioning German lignite power plants in the context of current developments (Posúdenie plánovaných kompenzačných platieb za vyraďovanie nemeckých hnedouhoľných elektrární z prevádzky v kontexte súčasného vývoja), 29. júna 2020, s. 30, k dispozícii na adrese: https://www.oeko.de/publikationen/p-details/assessment-of-the-planned-compensation-payments-for-decommissioning-german-lignite-power-plants-in-the-context-of-current-developments; Sandbag, smarter climate policy, The cash cow has stopped giving: Are Germany's lignite plants now worthless? (Dojná krava prestala dávať: Sú nemecké hnedouhoľné bane teraz bezcenné)?, k dispozícii na adrese: https://ember-climate.org/insights/research/the-cash-cow-has-stopped-giving/.

4.3.3.2. Podniky

(147) Podnik GPE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania tvrdil, že kompenzácia porušuje zásadu „znečisťovateľ platí“ podľa článku 191 ZFEÚ. Podnik GPE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení spresnil, že náklady a príjmy zohľadnené pri určovaní kompenzácie nemožno určiť na základe informácií dostupných v Nemecku ani informácií uvedených v rozhodnutí Komisie. Nemožno vylúčiť, že tieto náklady, ktoré bude podnik RWE musieť financovať a ktoré sú spôsobené dodržiavaním zásady „znečisťovateľ platí“, sú kryté kompenzáciou. Je to v rozpore so zásadou „znečisťovateľ platí“ a obmedzuje to možnosť považovať takéto opatrenie podpory za zlučiteľné s pravidlami ZFEÚ. Podnik GPE sa takisto domnieval, že kompenzácia pôsobí proti opatreniam EÚ na ochranu klímy tým, že znižuje účinnosť taxonómie.

4.3.3.3. Združenia/MVO

(148) Organizácia Greenpeace vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania a k verejnej konzultácii uviedla, že ak sa kompenzácia vzťahuje aj na náklady na ťažbu, opatrenie je v rozpore so zásadou „znečisťovateľ platí“.

(149) Organizácia ClientEarth vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania uviedla, že v súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“ musia náklady na rekultiváciu baní znášať prevádzkovatelia baní. Súlad kompenzácií za uzavretie so zásadou „znečisťovateľ platí“ je sám osebe problémom, ktorý sa musí riešiť oddelene od časti kompenzácií určených na odškodnenie prevádzkovateľov za ich ušlé zisky a iné straty. Každá platba zo strany štátu na náklady spojené s riadením znečisťovania oslobodzuje príjemcu od nákladov, ktoré by mal bežne znášať ([69]). Organizácia ClientEarth ďalej uviedla, že prevádzkovatelia baní sú identifikovaní a právne zodpovední za náklady na rekultiváciu povrchových baní, a to počas ich prevádzky a po ich uzavretí.

(150) EEB vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania uviedol, že kompenzácia porušuje zásadu „znečisťovateľ platí“ stanovenú v článku 191 ods. 2 ZFEÚ a v environmentálnom práve, ktoré je z uvedeného článku odvodené. V rámci kompenzácie sa nezohľadňujú rastúce ceny emisií uhlíka, ktoré sa budú v dôsledku nových cieľov EÚ do roku 2030 (v rámci balíka Fit for 55) a medzinárodných záväzkov EÚ vyplývajúcich z Parížskej dohody ďalej zvyšovať. Do roku 2039 sa náklady na kvóty na emisie uhlíka budú pohybovať v rozmedzí 19,5 miliardy EUR pre podnik RWE a 39 miliárd EUR pre podnik LEAG, a preto by žiadne zisky neboli možné. Kompenzácia preto nemá pevný základ a je v rozpore so zásadou „znečisťovateľ platí“. EEB ďalej usúdil, že zásada znečisťovateľ platí je porušená, pretože zahŕňa kompenzáciu pre znečisťovateľov bez toho, aby boli jasné výpočty, zatiaľ čo negatívne externality ich činností sa nezohľadňujú. Neuskutočnila sa internalizácia nákladov na škody spôsobené znečistením ovzdušia, ktoré upravuje smernica o priemyselných emisiách (ďalej len „smernica o priemyselných emisiách“) ([70]). Súlad s najlepšími dostupnými technikami EÚ (ďalej len „BAT“) pre veľké spaľovacie zariadenia v súčasnosti prekračuje úroveň znečistenia ovzdušia ortuťou predpísanú v rámci BAT, a ak by sa od najväčších hnedouhoľných elektrární vyžadovalo, aby uplatňovali prísnejšie úrovne výkonnosti dosiahnuté používaním BAT, záťaž na poškodenie zdravia vyplývajúca z pokračujúcej prevádzky hnedouhoľných elektrární by sa mohla znížiť o miliardy ročne, pokiaľ ide o náklady na zdravie a iné náklady súvisiace so znečistením ovzdušia. EEB okrem toho tvrdil, že nemecké orgány nedodržali vykonávacie predpisy podľa rozhodnutia Komisie 2018/1135 týkajúce sa podávania správ podľa smernice o priemyselných emisiách; údaje za roky podávania správ 2017 a 2018. Napokon nedošlo k internalizácii poplatkov za vodu a nákladov na škody a záťaž činností podnikov RWE a LEAG v oblasti hnedého uhlia znášajú daňoví poplatníci prostredníctvom nákladov na zdravotnú starostlivosť. Náklady na vodu nestanovujú dotknuté nemecké spolkové krajiny v súlade s článkom 9 rámcovej smernice o vode ([71]) a v žiadnej z týchto nemeckých spolkových krajín sa neinternalizujú environmentálne náklady.

([69]) Commission decision of 1 December 2004 on State aid C 39/2004 — Nuclear Decommissioning Agency (Rozhodnutie Komisie z 1. decembra 2024 vo veci štátnej pomoci C 39/2004 – Agentúra pre vyraďovanie jadrových zariadení z prevádzky) (Ú. v. EÚ C 315, 21.12.2004, s. 4).

([70]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/75/EÚ z 24. novembra 2010 o priemyselných emisiách (integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia) (Ú. v. EÚ L 334, 17.12.2010, s. 17).

([71]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia Spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva (Ú. v. ES L 327, 22.12.2000, s. 1).

(151) Aliancia pre zdravie a životné prostredie (Health and Environment Alliance, ďalej len „HEAL“) vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania uviedla, že nemecká vláda nepoužila všetky prostriedky na zabezpečenie toho, aby prevádzkovatelia hnedouhoľných elektrární až do zatvorenia čo najviac znížili znečistenie. Združenie poukázalo na to, že tento argument posilňuje rozhodnutie vo veci Hinkley Point C ([72]) a že je potrebné zohľadniť ciele v oblasti klimatickej neutrality, znečisťovania a spravodlivej transformácie v rámci Zelenej dohody.

4.3.4. *Nevyhnutnosť*

4.3.4.1. RWE

(152) Podnik RWE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania tvrdil, že štátny zásah prostredníctvom zákona o uzavretí a zmluvy z roku 2021 je nevyhnutný na uskutočnenie predčasného zatvorenia hnedouhoľných elektrární a na zabezpečenie dodatočného a podstatného príspevku sektora hnedého uhlia k znižovaniu emisií CO_2, keďže bez tohto zásahu by podnik RWE pokračoval v spaľovaní hnedého uhlia až do polovice storočia, keďže sa mu to umožnilo.

(153) Podnik RWE okrem toho poukázal na postupné zatváranie čiernouhoľných elektrární v Nemecku a tvrdil, že posúdenie Komisie v uvedenom rozhodnutí ([73]), t. j. že nie je pravdepodobné, že by takéto množstvo výrobnej kapacity z uhlia opustilo trh bez zásahu štátu, sa uplatňuje aj na postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární. Dôvodom je, že výroba elektriny z hnedého uhlia je konkurencieschopnejšia ako výroba elektriny z čierneho uhlia, a preto by hnedouhoľné elektrárne opúšťali trh ako posledné. Prevádzkovatelia vynaložili značné investície (povrchové bane a elektrárne), ktoré v každom prípade vznikajú ako fixné náklady bez ohľadu na využívanie elektrárne. V prípade existujúcich elektrární sa kombináciou vysokých fixných nákladov a nízkych variabilných nákladov zabezpečuje, že výroba elektriny z existujúcich elektrární je naďalej hospodárna, aj keď nové investície sa už neoplatia.

(154) Podnik RWE takisto tvrdil, že hnedouhoľné elektrárne neopustia trh bez zásahu štátu, a to aj vzhľadom na vplyv na bane. Ak sa množstvo uhlia premeneného na elektrinu výrazne zníži, plánovanie ťažby sa musí zmeniť a takáto úprava ťažby spôsobuje obrovské dodatočné náklady. Preto môže byť dokonca hospodárnejšie akceptovať nedostatočné príspevky na úhradu, ak sa posudzujú izolovane, než znížiť výrobu elektriny.

(155) Podľa podniku RWE je opatrenie nevyhnutné aj vo forme kompenzovaného zásahu na trhu, keďže odchod bez kompenzácie by bol protiústavný. Bez zmluvy z roku 2021 by nebolo z právneho hľadiska možné vykonať postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární vzhľadom na účinky na uhoľné regióny, zamestnancov a bezpečnosť dodávok a jeho vplyv na úspech energetickej transformácie.

(156) Vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii a k rozhodnutiu o rozšírení podnik RWE zopakoval názor, že opatrenie je nevyhnutné, a uviedol, že je v súlade s bodom 428 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky.

4.3.4.2. LEAG

(157) Vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii podnik LEAG uviedol, že bez opatrenia by trh s elektrinou sám nedosiahol porovnateľné úspory, takže opatrenie je nevyhnutné na dosiahnutie príslušných cieľov. V dôsledku postupného ukončenia využívania jadrovej energie v Nemecku a rastúceho zastavovania ruských dodávok energie zostane výroba elektriny z hnedého uhlia konkurencieschopná aj v prípade prudkého zvýšenia výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, a preto prevádzkovatelia elektrární nemajú žiadnu motiváciu zatvoriť hnedouhoľné elektrárne pred rokom 2038. Ako sa uvádza v rozhodnutí o začatí konania (odôvodnenie 4), hnedouhoľné bane v roku 2018 vyprodukovali 130,74 mil. ton emisií CO_2. Zodpovedá to približne 40 % emisií CO_2 odvetvia energetiky v uvedenom roku. Zákon o uzavretí a zmluva z roku 2021 vytvárajú právnu istotu a predvídateľnosť, že tieto úspory emisií CO_2 sa v Nemecku dosiahnu.

([72]) Rozsudok z 22. septembra 2020, Rakúsko/Komisia, C-594/18P, ECLI: EU:C:2020:742.
([73]) Rozhodnutie o postupnom zatváraní čiernouhoľných elektrární v Nemecku, odôvodnenia 110 až 117.

4.3.4.3. Podniky

(158) Podnik GPE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania a k verejnej konzultácii uviedol, že nemecké orgány vymedzili elektrárne oprávnené na kompenzáciu bez toho, aby zohľadnili skutočný vek elektrárne, jej úroveň amortizácie a predpokladaný dátum jej uzavretia. Opatrenie nie je nevyhnutné, pretože normálne fungujúci trh by v každom prípade viedol k uzavretiu uhoľných elektrární vzhľadom na to, že: i) návrh na postupné zatváranie uhoľných elektrární vo verejnej sfére už istý čas rezonoval a podniky mali túto politiku zohľadniť pri vymedzovaní svojich podnikateľských/investičných plánov a ii) niektoré bloky starli a ich uzavretie sa už plánovalo. Podnik GPE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení dodal, že aj účinky politík v oblasti klímy, cenový strop na príjmy vzťahujúci sa na všetkých výrobcov elektriny, rastúca cena a blížiaci sa nedostatok licencií v rámci ETS, rýchly a efektívny rozvoj čistejších zdrojov energie by v krátkodobom horizonte vytlačili hnedouhoľné elektrárne z trhu, čo svedčí o tom, že zásah štátu nebol potrebný.

(159) Osem miestnych spoločností vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania usúdilo, že k predčasnému odstaveniu hnedouhoľných elektrární by viedli trhové mechanizmy (t. j. zvyšujúce sa náklady na povolenia na emisie uhlíka) ([74]).

(160) Dve miestne spoločnosti vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania a verejnej konzultácii tvrdili, že opatrenie nie je nevyhnutné, a uviedli príklady toho, ako iné členské štáty postupne zatvorili uhoľné elektrárne bez kompenzácie ([75]).

4.3.4.4. Združenia/MVO

(161) Združenie DEBRIV vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii uviedlo, že opatrenie je nevyhnutné, a preto spĺňa požiadavku podľa Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky, keďže bez opatrenia by samotný trh s elektrinou nepriniesol porovnateľné úspory emisií. V dôsledku postupného ukončenia využívania jadrovej energie v Nemecku a zastavenia ruských dodávok energie zostane výroba elektriny z hnedého uhlia konkurencieschopná aj v prípade prudkého zvýšenia výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, a preto prevádzkovatelia elektrární nemajú žiadnu motiváciu zatvoriť tieto elektrárne pred rokom 2038. Opatrenie sa preto zacieľuje na situáciu, keď môže priniesť podstatné zlepšenia, ktoré samotný trh nedokáže dosiahnuť.

(162) Vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania organizácia Greenpeace uviedla, že opatrenie nie je nevyhnutné vzhľadom na to, že: i) na to, aby bol zákon o uzavretí v súlade so základnými právami, by nebola potrebná žiadna kompenzácia alebo by postačovala len obmedzená kompenzácia, a ii) pomoc nemôže priniesť žiadne podstatné zlepšenie, ktoré nemôže dosiahnuť trh sám. Hoci zákon o uzavretí vedie k predvídateľnému a jasnému postupnému ukončeniu využívania uhlia na energetické účely, pomoc v tom v skutočnosti nezohráva žiadnu úlohu.

(163) Organizácia ClientEarth vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania uviedla, že opatrenie nie je potrebné. Hnedouhoľné elektrárne a súvisiace bane by sa zatvorili z vlastného podnetu a skôr ako v roku 2038 na základe trhových podmienok (najmä z dôvodu rastúcich nákladov na dodržiavanie predpisov v oblasti životného prostredia a cien v rámci ETS), a preto opatrenie len oddiali úplné postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární v Nemecku. Organizácia ClientEarth vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení dodala, že účinky politík v oblasti klímy a zmeny na trhu s elektrinou by čoskoro vyhnali hnedouhoľné elektrárne z trhu. Organizácia ClientEarth takisto odkázala na rozhodnutie vo veci štátnej pomoci SA.54537 o zákaze používania uhlia na výrobu elektriny v Holandsku, na základe ktorého holandské orgány poskytli kompenzáciu jedinej elektrárni – Hemweg – ktorá nevyužila prechodné obdobie ako ostatné elektrárne, na ktoré sa zákon o uzavretí vzťahoval ([76]).

([74]) Öko-Institut, Assessment of the planned compensation payments for decommissioning German lignite power plants in the context of current developments (Posúdenie plánovaných kompenzačných platieb za vyraďovanie nemeckých hnedouhoľných elektrární z prevádzky v kontexte súčasného vývoja), 29. júna 2020, s. 25 a nasl., k dispozícii na adrese: https://www.oeko.de/publikationen/p-details/assessment-of-the-planned-compensation-payments-for-decommissioning-german-lignite-power-plants-in-the-context-of-current-developments.

([75]) Power ENGINeering International, Spain's remaining coal-fired plants likely to be phased out by 2025 (Zostávajúce uhoľné elektrárne v Španielsku budú pravdepodobne postupne zatvorené do roku 2025), 5. augusta 2020, dostupné online na adrese: https://www.powerengineeringint.com/coal- fired/spains-remaining-coal-fired-plants-likely-to-be-phased-out-by-2025/.

([76]) Commission decision of 12 May 2020 in State Aid SA.54537 (2020/NN) – Netherlands – Prohibition of coal for the production of electricity in the Netherlands [Rozhodnutie Komisie z 12. mája 2020 vo veci štátnej pomoci SA.54537 (2020/NN) – Holandsko – Zákaz používania uhlia na výrobu elektriny v Holandsku] (Ú. v. EÚ C 220, 3.7.2020, s. 1). Pozri rozsudok Súdneho dvora zo 16. novembra 2022, Holandské kráľovstvo/Európska komisia. Vec T-469/20; EU:T:2022:713. Proti rozsudku bolo podané odvolanie na Súdny dvor (vec C-40/23 P).

(164) EEB vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania poznamenal, že na základe historických údajov sa uhoľné elektrárne celosvetovo vyraďujú z prevádzky pri dosiahnutí priemernej životnosti 46 rokov, a vypočítal, že z hľadiska kompenzácie sa predpokladá skorší dátum uzavretia, než sa očakávalo, v prípade troch z 15 blokov podniku RWE a siedmich z 11 blokov podniku LEAG. Zvyšné bloky by preto nemali mať nárok na žiadnu kompenzáciu, pretože buď už mali byť uzavreté, alebo by sa mali čoskoro uzavrieť, aby sa obmedzili straty v dôsledku čoraz slabšieho hospodárstva využívajúceho uhlie. Okrem toho, a ako sa uvádza v odôvodnení 151, EEB takisto tvrdil, že v rámci kompenzácie sa nezohľadňuje rastúca cena emisií uhlíka.

(165) Organizácia CAN vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania uviedla, že na uzavretie uhoľných elektrární by mohla postačovať dynamika trhu. Organizácia CAN poukázala na rastúce ceny v rámci EU ETS a uviedla, že priamy vplyv súčasných cien v rámci EU ETS spočíva v tom, že takmer o polovicu znižuje ziskovosť moderných hnedouhoľných elektrární v Nemecku po roku 2024 ([77]), čo vedie k tomu, že takmer polovica siete hnedouhoľných elektrární na základe súčasných očakávaní v krajine stráca hotovosť.

4.3.5. *Vhodnosť*

4.3.5.1. RWE

(166) Podnik RWE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania uviedol, že opatrenie je vhodné a že komisia pre uhlie a po nej nemecká vláda starostlivo zvážili rozhodnutie v prospech nástroja dohodnutého, zákonne a zmluvne zabezpečeného postupu ukončenia výroby elektriny z hnedého uhlia v porovnaní s inými opatreniami. Komisia v rozhodnutí o postupnom zatváraní čiernouhoľných elektrární ([78]) poukázala na výhody zmluvne zabezpečeného a kompenzovaného postupného zatvárania uhoľných elektrární v porovnaní s inými nástrojmi, ako je napríklad EU ETS, minimálna cena CO_2 alebo čisto regulačné zásahy. Hlavnou výhodou zmluvného riešenia je možnosť cielene riadiť postup postupného zatvárania, berúc do úvahy bezpečnosť dodávok a dotknuté pracovné miesta, a zabezpečiť ju zákonne. Bolo potrebné riešenie, ktorým by sa špecifikoval individuálny postup vyraďovania z prevádzky, ktorý by bol celkovo koherentný, ktorý by sa mohol zaviesť do príslušných výrobných systémov z hľadiska technických a regulačných právnych predpisov a ktorý by bol spojený s najnižšími možnými prevádzkovými, hospodárskymi a sociálnymi nákladmi.

(167) Podnik RWE vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii a k rozhodnutiu o rozšírení zopakoval, že opatrenie je vhodné, keďže zvolený prístup vymedzenia holistického postupu vyraďovania z prevádzky od začiatku do konca po konzultácii s prevádzkujúcimi spoločnosťami a v jeho stanovení právne zabezpečeným spôsobom, aby sa zabránilo výpadkom siete a nadmernému zaťaženiu dotknutých uhoľných regiónov, je úplne v súlade s bodom 429 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky.

4.3.5.2. LEAG

(168) Vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania podnik LEAG uviedol, že opatrenie je vhodné. Nemecko v rámci práce komisie pre uhlie analyzovalo rôzne scenáre a alternatívy na zníženie emisií CO_2 a zvolilo toto riešenie vzhľadom na právnu neistotu, ktorá by vznikla pre prevádzkovateľov elektrární v dôsledku možných nárokov na kompenzáciu škody.

4.3.5.3. Podniky

(169) Podnik GPE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania, verejnej konzultácii a rozhodnutiu o rozšírení tvrdil, že Komisia nevykonala primeranú analýzu vhodnosti opatrenia, a uviedol, že opatrenie, ktorým sa poskytuje kompenzácia za ušlé zisky bez rozlišovania medzi jednotlivými zariadeniami, nemôže byť vhodné. Podnik GPE sa odvolal aj na prípad poľskej štátnej pomoci týkajúci sa podpory uzavretia uhoľných baní, v ktorom Komisia považovala pomoc na účely mimoriadnych sociálnych a environmentálnych nákladov za zlučiteľnú ([79]), a poznamenal, že nie je jasné, či náklady zohľadnené pri opatrení RWE zodpovedajú mimoriadnym sociálnym a environmentálnym nákladom, ako je to v prípade Poľska, alebo či ide o iné druhy nákladov.

([77]) Marže nemeckých hnedouhoľných elektrární po roku 2024 klesnú na polovicu | Argus Media.
([78]) Rozhodnutie o postupnom zatváraní čiernouhoľných elektrární v Nemecku, odôvodnenie 118.
([79]) Commission decision in State Aid SA.100533 (2021/NN) – Poland – Amendments to the closure plan in the Polish coal mining [Rozhodnutie Komisie vo veci štátnej pomoci SA.100533 (2021/NN) – Poľsko – zmeny plánu ukončenia ťažby uhlia v Poľsku] (Ú. v. EÚ C 231, 30.6.2023, s. 8).

(170) Osem miestnych spoločností vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania tvrdilo, že to, že platby sú paušálne a v žiadnom prípade nie sú dynamizované, nie je vhodné a že dynamický model stanovovania cien by bol vhodnejší na zabezpečenie postupného zatvárania uhoľných elektrární, pričom by sa zároveň kompenzácia obmedzila na nevyhnutnú úroveň.

(171) Dve miestne spoločnosti vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii uviedli, že existujú vhodnejšie alternatívy, ktoré sú rovnako účinné pri dosahovaní cieľa ochrany klímy, a že by sa malo najprv preskúmať, či sa môžu použiť iné politiky a opatrenia, ako sú dane za emisie CO_2 alebo cenové mechanizmy, ako je ETS. Tieto spoločnosti ďalej uviedli príklady, ako iné členské štáty postupne zatvorili hnedouhoľné elektrárne bez kompenzácie ([80]).

4.3.5.4. Združenia/MVO

(172) Vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania združenie DEBRIV uviedlo, že opatrenie je vhodné v súlade s bodom 429 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky. Združenie DEBRIV poukázalo na to, že Nemecko preskúmalo alternatívy s cieľom dosiahnuť plánované zníženie emisií CO_2 (pozri odôvodnenie 25) a že toto opatrenie je na dosiahnutie sledovaného cieľa (t. j. právne bezpečné a spoľahlivé zníženie emisií CO_2) najvhodnejšie.

(173) Organizácia ClientEarth vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania, k verejnej konzultácii a k rozhodnutiu o rozšírení uviedla, že opatrenie nie je vhodné. Hoci môžu existovať prípady, keď Komisia zistí, že rokovania o kompenzácii na základe zmluvy s cieľom zabezpečiť právnu istotu a vyhnúť sa nákladným súdnym konaniam sú vhodnou formou pomoci ([81]), v tomto prípade to tak nie je, pretože: i) k uzavretiu by došlo v každom prípade aj bez kompenzácie, keďže väčšina jednotiek by bola uzavretá v dôsledku samotných trhových síl; ii) v nemeckom práve sa nevyžaduje takáto kompenzácia za zmenu vymedzenia vlastníckych práv prevádzkovateľa ako v tomto prípade, takže zákonnosť povinnosti uzavretia mohla byť zabezpečená bez finančnej kompenzácie (pokiaľ ide o existenciu pomoci, pozri odôvodnenie 107); iii) dobre navrhnuté verejné súťaže by boli vhodnejšou formou pomoci ako paušálne kompenzácie; iv) ak by verejné súťaže neboli vhodnou formou pomoci v tomto prípade, vhodnejšia by bola kompenzácia na základe parametrov úpravy (je to spojené aj s primeranosťou pomoci). Organizácia ClientEarth poukázala aj na prípad poľskej štátnej pomoci týkajúci sa podpory uzavretia uhoľných baní, v ktorom Komisia považovala pomoc na účely mimoriadnych sociálnych a environmentálnych nákladov za zlučiteľnú ([82]), a poznamenala, že skutočnosť, že hnedouhoľné bane sú úzko prepojené s elektrárňami, sama osebe neodôvodňuje ich zahrnutie do výpočtu kompenzácie, a že nie je jasné, či náklady zohľadnené pri opatrení RWE zodpovedajú mimoriadnym sociálnym a environmentálnym nákladom, ako je to v prípade Poľska, alebo či ide o iné druhy nákladov.

(174) EEB vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania uviedol dve alternatívy, ktoré mohla nemecká vláda uskutočniť. Po prvé, nemecká vláda vážne neuvažovala o minimálnej cene uhlíka ako o nákladovo efektívnejšom prístupe k dosiahnutiu rovnakého výsledku pri súčasnom uplatňovaní zásady „znečisťovateľ platí“ a bez použitia štátnej pomoci. Po druhé, kompenzácia mala byť podmienená úplným vykonávaním noriem Únie, ako sú BAT pre veľké spaľovacie zariadenia, ako aj noriem výkonnosti v oblasti energetickej efektívnosti. V tejto súvislosti EEB porovnáva prístup Holandska v uvedenom holandskom prípade kompenzácie týkajúcej sa uhlia ([83]), v ktorom sa v zákone o uzavretí stanovujú záväzné úrovne elektrickej účinnosti. EEB sa domnieva, že v prípade Nemecka by bolo možné vopred podmieniť akúkoľvek kompenzáciu súladom s úrovňami energetickej efektívnosti súvisiacimi s BAT a že na účely zníženia emisií skleníkových plynov by rozumnejším opatrením bolo uplatniť prístup založený na výkonnosti a najprv uzavrieť bloky náročnejšie na emisie skleníkových plynov.

([80]) Power ENGINeering International, Spain's remaining coal-fired plants likely to be phased out by 2025 (Zostávajúce uhoľné elektrárne v Španielsku budú pravdepodobne postupne zatvorené do roku 2025), 5. augusta 2020, dostupné online na adrese: https://www.powerengineeringint.com/coal- fired/spains-remaining-coal-fired-plants-likely-to-be-phased-out-by-2025/.

([81]) Pozri napr. pomoc na predčasné uzavretie jadrovej elektrárne Fessenheim vo Francúzsku.

([82]) Commission decision in State Aid SA.100533 (2021/NN) – Poland – Amendments to the closure plan in the Polish coal mining [Rozhodnutie Komisie vo veci štátnej pomoci SA.100533 (2021/NN) – Poľsko – zmeny plánu ukončenia ťažby uhlia v Poľsku] (Ú. v. EÚ C 231, 30.6.2023, s. 8).

([83]) Commission decision of 12 May 2020 in State Aid SA.54537 (2020/NN) – Netherlands – Prohibition of coal for the production of electricity in the Netherlands [Rozhodnutie Komisie z 12. mája 2020 vo veci štátnej pomoci SA.54537 (2020/NN) – Holandsko – Zákaz používania uhlia na výrobu elektriny v Holandsku] (Ú. v. EÚ C 220, 3.7.2020, s. 1).

4.3.6. *Primeranosť*

4.3.6.1. RWE

(175) Vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania podnik RWE uviedol, že opatrenie nevedie k nadmernej kompenzácii, a preto je primerané. Po prvé kompenzácia nepresahuje celkové škody, keďže všetky straty podniku RWE (podnik RWE vypočítal celkové škody spôsobené predčasným uzavretím vo výške 8,7 miliardy EUR) prevyšujú výšku kompenzácie pre podnik RWE. Podnik RWE ďalej uviedol, že v prípade hnedého uhlia verejná súťaž neprichádza do úvahy, pretože by nevytvorila žiadnu súťažnú efektívnosť vzhľadom na málo účastníkov trhu a málo systémov výroby prevádzkovaných v Nemecku, ktoré pozostávajú z elektrární a povrchových baní.

(176) Podnik RWE vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii uviedol, že opatrenie je stále primerané aj podľa Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky z týchto dôvodov:

a) V súlade s bodom 430 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky by verejná súťaž nebola vhodná len vzhľadom na dvoch prevádzkovateľov a malý počet výrobných systémov a riziko narušení systému.

b) V súlade s bodom 432 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky má táto suma kompenzovať ušlé zisky a dodatočné náklady, ktoré podniku RWE vznikli v dôsledku predčasného uzavretia. V roku 2019 podnik RWE vypočítal celkovú škodu spôsobenú predčasným uzavretím vo výške 8,7 miliardy EUR: 5,5 miliardy EUR vo forme ušlých ziskov a 3,2 miliardy EUR vo forme dodatočných nákladov.

c) Mechanizmus na aktualizáciu, ako sa stanovuje v bode 433 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky, nie je nevyhnutný, keďže nadmernej kompenzácii sa už predchádza skutočnosťou, že suma kompenzácie zďaleka nedosahuje hodnotu hospodárskych nevýhod skutočne spôsobených podniku RWE. Mechanizmus na aktualizáciu nie je vhodný ani pre model úplného postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární, ktorý si zvolilo Nemecko a ktorý je plánovaný a právne a zmluvne dohodnutý v dlhodobom horizonte, keďže týmto mechanizmom by sa odstránila právna istota zabezpečovaná týmto modelom. Okrem toho takýto mechanizmus nemožno uplatňovať na dodatočné náklady, pretože tieto náklady nevznikajú v dôsledku uzavretia jednotlivých elektrární, ale priebežne v dôsledku zmeny plánovania ťažby, a preto jednotlivé časy vyraďovania z prevádzky nie sú vhodným okamihom na získanie „najnovších odhadov“ v zmysle bodu 433 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky. Podnik RWE takisto poukázal na to, že zavedením takéhoto mechanizmu *ex post* by sa odstránil obchodný základ konsenzuálneho postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární, keď podnik RWE už odstavil svoje prvé bloky a už začal meniť plány ťažby. Okrem toho zákon o uzavretí a zmluva z roku 2021 boli prerokované a odsúhlasené dlho pred zavedením Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky a ich požiadaviek na mechanizmus na aktualizáciu, a teda zavedenie takéhoto mechanizmu v súčasnosti by bolo v rozpore s oprávnenými očakávaniami podniku RWE. A napokon takýto mechanizmus sa odlišuje od kompenzačného opatrenia, ktoré sa riadi verejným právom; ak by podnik RWE získal kompenzáciu na základe vnútroštátneho súdneho konania, vnútroštátny súd by nepodmienil výšku kompenzácie následným vývojom štátneho zásahu.

(177) Podnik RWE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení uviedol, že i) verejná súťaž by bola nevhodná, ako už bolo vysvetlené; ii) z výpočtu časti celkovej škody a časovo rozlíšených ziskov len do roku 2026, ktorý uskutočnilo Nemecko, vyplýva, že kompenzácia vyplatená podniku RWE zďaleka nedosahuje celkovú vzniknutú škodu; iii) podnik RWE predstavuje ďalší významný príspevok k dekarbonizácii tým, že urýchli postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární do roku 2030, a iv) mechanizmus na aktualizáciu nie je nevyhnutný, pretože kompenzačné platby sú už opodstatnené hospodárskym nevýhodami spôsobenými počas uvedeného trojročného obdobia. Nebol by nevyhnutný ani vtedy, ak by sa posúdili a zohľadnili aj ušlé zisky v rokoch 2025 a 2026 za odstavené bloky v rokoch 2021 a 2022 vzhľadom na to, že Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa vzťahujú len na časové obdobie medzi poskytnutím pomoci a časom uzavretia, ale nie na obdobie medzi poskytnutím pomoci a vznikom kompenzovanej škody, ako aj vzhľadom na to, že výpočty Nemecka do roku 2026 sú založené na skutočných, a teda spoľahlivých trhových údajoch, takže ani v tejto súvislosti nie je potrebné skúmať výšku kompenzácie.

(178) Konkrétne v súvislosti s pochybnosťami Komisie vyjadrenými v rozhodnutí o začatí konania podnik RWE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení uviedol tieto skutočnosti:

a) Revidovaným výpočtom ušlých ziskov podniku RWE, ktorý sa týka kratšieho obdobia a je konzervatívnejší, sa odstránili pochybnosti v rozhodnutí o začatí konania o neistotách súvisiacich s dlhodobejšími projekciami a o trvaní prevádzky hnedouhoľných elektrární. Všetky bloky zohľadnené v revidovanom výpočte by mohli jednoducho pokračovať v prevádzke počas ďalších troch rokov (a dlhšie). Odstránili sa aj pochybnosti Komisie týkajúce sa životnosti bloku Niederaußem D (pozri odôvodnenie 127 rozhodnutia o začatí konania), keďže táto elektráreň nebola zohľadnená v revidovanom výpočte ušlých ziskov podniku RWE.

b) Neexistuje žiadna neistota, pokiaľ ide o ceny elektriny a CO_2, keďže v revidovanom výpočte Nemecko mohlo použiť skutočné trhové údaje, ktoré poskytujú spoľahlivé informácie o cenách a nákladoch na CO_2, za ktoré prevádzkovateľ elektrárne mohol v relevantnom čase uvádzať svoje kapacity na trh. S odkazom na odôvodnenie 115 rozhodnutia o rozšírení podnik RWE súhlasí s tým, že Komisia správne poukázala na to, že predaj elektrických kapacít na forwardovom trhu sa uskutočňuje v skutočných podmienkach a že použitie takýchto skutočných trhových údajov vedie k spoľahlivým výpočtom.

c) Analýzy citlivosti sú nadbytočné, keďže ceny elektriny a náklady na CO_2 neboli odvodené z modelovania trhu na základe možných neistých predpokladov.

d) Pri používaní skutočných údajov výsledky výpočtov výrazne ovplyvňujú dva faktory: čas a príslušné obdobie. Nemecko zvolilo oba faktory takým spôsobom, že vypočítané ušlé zisky sa výrazne podhodnocujú, a preto je prístup Nemecka konzervatívny. Obmedzenie obdobia na tri roky prevádzky je veľmi reštriktívne a nižšie ako v prípade Sicherheitsbereitschaft ([84]), v ktorom Komisia schválila kompenzáciu ušlých ziskov za štyri roky prevádzky elektrárne. Dokonca aj v prípade konzervatívneho výpočtu minimálnej škody, ktorý by mal byť založený výlučne na skutočných trhových údajoch týkajúcich sa údajov o trhu s elektrinou, by bolo vhodnejšie predpokladať, že bloky odstavené v rokoch 2021 a 2022 by naďalej fungovali minimálne v rokoch 2025 a 2026.

e) Pokiaľ ide o výber dvojtýždňového obdobia od 21. októbra do 4. novembra 2022, treba najprv poznamenať, že ide o relatívne nedávne obdobie v minulosti, ktoré sotva mohlo byť aktuálnejšie pre výpočet, ktorý vykonala spoločnosť r2b energy consulting 16. decembra 2022. Takisto sa zdá pravdepodobné použiť priemerné hodnoty za dvojtýždňové obdobie, aby sa vyvážil cieľ čo najvyššej kvality údajov so snahou použiť zmysluplnú hodnotu, ktorá nie je ovplyvnená náhodnými krátkodobými prudkými nárastmi alebo poklesmi cien.

f) Kompenzácia za predčasné uzavretie v rámci opatrenia a mechanizmus odkladu uzavretia boli od začiatku koncipované ako dva rôzne nástroje, ktoré kompenzovali rôzne hospodárske nevýhody bez toho, aby sa prekrývali. Ušlé zisky, ktoré Nemecko identifikovalo za roky 2021 až 2026, nesúvisia so žiadnymi obmedzeniami prevádzky bloku Niederaußem G ani H v rokoch po roku 2029.

g) Aj v prípade zmeneného harmonogramu zatvárania budú vznikať dodatočné náklady na predčasné zatváranie, ako sú značné výdavky na upravené plánovanie ťažby, ako aj významná reštrukturalizácia zamestnancov. Podnik RWE však vzal na vedomie skutočnosť, že Komisia v tejto fáze nepovažuje za potrebné ďalej skúmať tieto dodatočné náklady s cieľom stanoviť zlučiteľnosť zmeneného opatrenia RWE, pretože čiastočná škoda, ktorú Nemecko identifikovalo vo forme ziskov dosiahnutých v rokoch 2021 až 2026, je dostatočná na zabezpečenie toho, aby nedošlo k nadmernej kompenzácii.

h) Revidovaný výpočet je nielen konzervatívny z dôvodov zhrnutých v tomto odôvodnení, ale je aj výpočtom len čiastočnej škody, keďže sa nezohľadnilo niekoľko ďalších nákladov, t. j. ušlé zisky blokov, ktoré budú uzavreté od roku 2026, príjmy z dodávok tepla a vyrovnávacieho trhu, ako aj značné dodatočné náklady podniku RWE.

([84]) Commission decision of 27 May 2016 in State aid SA.42536 – Germany – Closure of German lignite-fired power plants (Rozhodnutie Komisie z 27. mája 2016 vo veci štátnej pomoci SA.42536 – Nemecko – Uzavretie nemeckých hnedouhoľných elektrární) (Ú. v. EÚ C 258, 15.7.2016, s. 1).

4.3.6.2. LEAG

(179) Podnik LEAG tvrdil, že rozhodovacia prax Komisie poskytuje vhodnú analógiu, pokiaľ ide o primeranosť a vhodnosť, konkrétne uzavretie hnedouhoľných elektrární v Nemecku v roku 2016 ([85]), predčasné uzavretie jadrovej elektrárne Fessenheim a postupné zatváranie jadrových elektrární ([86]) v Nemecku. Hoci opatrenie predstavuje zásadne odlišnú záležitosť, určité náznaky primeranosti výšky kompenzácie, o ktorú ide v tomto prípade, však možno vyvodiť z rozhodnutia Komisie z roku 2016, v ktorom Nemecko na tieto bloky predpokladalo náklady vo výške približne 1,6 miliardy EUR ([87]). Okrem toho v tomto prípade úplné ukončenie výroby elektriny z hnedého uhlia nielenže vedie k predčasnému uzavretiu väčších a novších blokov elektrární, než sú bloky, ktorých sa týka rozhodnutie Komisie z roku 2016, ale predovšetkým vedie k predčasnému ukončeniu prevádzky povrchových baní. Výška kompenzácie preto musí zahŕňať aj značné investície do povrchových baní a dodatočné náklady spôsobené ďalšími dôsledkami predčasného ukončenia prevádzky povrchových baní ([88]).

(180) Na rozdiel od schváleného uzavretia v roku 2016, keď boli jednotlivé bloky elektrární dočasne odstavené na štyri roky pred konečným vyradením z prevádzky, sa v tomto prípade musí zohľadniť dlhšie kompenzačné obdobie až do konečného vyradenia z prevádzky v roku 2038. Tento dlhodobý horizont je v tomto prípade opodstatnený, keďže na výpočet ušlých ziskov je rozhodujúci kontrafaktuálny scenár, t. j. zisky, ktoré by elektrárne dosiahli na trhu s elektrinou bez právneho mandátu postupne zatvárať hnedouhoľné elektrárne. Tento prístup je takisto v súlade s rozhodnutím Komisie z roku 2021 o schválení štátnej pomoci Francúzska podniku EDF v súvislosti s predčasným uzavretím jadrovej elektrárne Fessenheim ([89]), v ktorom Komisia dospela k záveru, že suma bola primeraná, keďže sa ňou kompenzovali náklady a nevýhody, ktoré vznikli podniku EDF a ktoré tento podnik preukázal.

(181) Okrem toho podľa podniku LEAG existujú paralely medzi týmto prípadom a kompenzáciou poskytnutou prevádzkovateľom jadrových elektrární za postupné zatváranie jadrových elektrární. Nemecká vláda sa 5. marca 2021 dohodla s podnikmi E.ON, RWE, EnBW a Vattenfall, že prevádzkovatelia dostanú finančnú kompenzáciu vo výške približne 2,4 miliardy EUR za objem elektriny, ktorý nemožno použiť, a investície, ktoré stratili na hodnote. Na oplátku sa tieto podniky zaviazali ukončiť všetky súdne spory prebiehajúce v súvislosti s rozhodnutím postupne zatvoriť jadrové elektrárne, ako aj prebiehajúce správne konania. Takisto súhlasili s tým, že sa úplne vzdajú práva na právne prostriedky nápravy. Nemecká vláda na tento účel prijala návrh 18. novely zákona o jadrovej energii, ktorým sa schválilo podpísanie verejnoprávnej zmluvy. Týmto sa vykonáva rozhodnutie Spolkového ústavného súdu zo 6. decembra 2016 o 13. novele zákona o jadrovej energii, pričom sa zohľadňuje rozhodnutie z 29. septembra 2020 o 16. novele zákona o jadrovej energii. Súdny dvor v tomto rozsudku vyhlásil postupné zatváranie jadrových elektrární za prípustné, ale zároveň priznal prevádzkovateľom jadrových elektrární vhodnú kompenzáciu, ktorú im predtým nemecká vláda odmietla poskytnúť alebo im ju neposkytla v požadovanom rozsahu.

(182) Podnik LEAG tvrdil, že kompenzácia pre prevádzkovateľov jadrových elektrární je pri zohľadnení jej výšky v EUR/MWh výrazne vyššia ako kompenzácia poskytnutá podľa zákona o uzavretí a zmluvy z roku 2021 prevádzkovateľom hnedouhoľných elektrární, hoci zdokumentovaný a overiteľný rozsah škôd spôsobených predčasným ukončením výroby elektriny z hnedého uhlia je výrazne vyšší ako v prípade jadrovej energie. Zatiaľ čo v návrhu 18. novely zákona o jadrovej energii sa osobitná kompenzácia pohybuje od 28,7 EUR/MWh do 33,2 EUR/MWh, […]. Preto ani v priamom porovnaní s kompenzáciou podľa zákona o jadrovej energii pre prevádzkovateľov jadrových elektrární nie je zamýšľaná kompenzácia pre prevádzkovateľov hnedouhoľných elektrární neprimeraná ani neodôvodnená. Naopak, je v spodnej časti rozpätia toho, čo sa vyžaduje zo zákona.

([85]) Commission decision of 27 May 2016 in State aid SA.42536 – Germany – Closure of German lignite-fired power plants (Rozhodnutie Komisie z 27. mája 2016 vo veci štátnej pomoci SA.42536 – Nemecko – Uzavretie nemeckých hnedouhoľných elektrární) (Ú. v. EÚ C 258, 15.7.2016, s. 1, odôvodnenie 11).

([86]) Commission decision of 23 March 2021 in State aid SA.61116 – France – Early Closure of the Fessenheim Nuclear Power Plant in France (Rozhodnutie Komisie z 23. marca 2021 vo veci štátnej pomoci SA.61116 – Francúzsko – Predčasné uzavretie jadrovej elektrárne Fessenheim) (Ú. v. EÚ C 275, 9.7.2021, s. 1).

([87]) Commission decision of 27 May 2016 in State aid SA.42536 – Germany – Closure of German lignite-fired power plants (Rozhodnutie Komisie z 27. mája 2016 vo veci štátnej pomoci SA.42536 – Nemecko – Uzavretie nemeckých hnedouhoľných elektrární) (Ú. v. EÚ C 258, 15.7.2016, s. 1, odôvodnenie 15).

([88]) On the obligation to compensate consequential damage (O povinnosti kompenzovať následnú škodu), pozri Papier, in: Maunz/Dürig, GG (január 2018), článok 14 ods. 631 a nasl.

([89]) Denné správy Komisie, 23. marca 2021, dostupné online na adrese: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/mex_21_1347.

(183) Podnik LEAG navyše tvrdil, že odmena v rámci mechanizmu odkladu uzavretia sa týka dodatočnej služby, je nezávislá, a preto sa nesmie zamieňať s kompenzáciou za predčasné uzavretie.

(184) Podnik LEAG vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii uviedol, že pri posudzovaní primeranosti kompenzácie sa musia zohľadniť aj ďalšie faktory a aspekty vrátane úplného vzdania sa práva na právne prostriedky nápravy stanovené v zmluve z roku 2021, čím sa zabráni zložitým a zdĺhavým súdnym sporom.

(185) Podnik LEAG uviedol, že relevantným časom na porovnanie s kontrafaktuálnym scenárom je čas notifikácie opatrenia. Pokiaľ ide o uplatňovanie bodu 432 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky na postupné zatváranie uhoľných elektrární v Nemecku z dôvodu celkového trvania takéhoto procesu postupného zatvárania a volatility dotknutých trhov, zdá sa vhodné, aby Komisia prijala riadne odôvodnené predpoklady, o ktorých sa diskutovalo a ktoré boli dohodnuté s príjemcami, pričom jej boli predložené v čase notifikácie zo strany Nemecka. V opačnom prípade by Komisia aj vzhľadom na dĺžku konania vo veci štátnej pomoci napokon zasiahla do zmluvne dohodnutého rozdelenia rizika: očakávania trhu sa vždy v budúcnosti môžu zmeniť a kompenzácia sa potom môže ukázať ako príliš vysoká alebo príliš nízka. Cieľom zmluvy je však práve dosiahnutie dohody o rozdelení týchto rizík, ktorá je v čo najväčšej miere konečná. Takýto výklad je v súlade so všeobecnou zásadou práva štátnej pomoci, podľa ktorej sa súlad opatrenia musí rozhodnúť *ex ante* pred vykonaním opatrenia ([90]).

(186) Podľa podniku LEAG trvá potrebné plánovanie spoločensky prijateľného postupného zatvárania uhoľných elektrární niekoľko rokov. S cieľom zabrániť hospodárskym a sociálno-politickým štrukturálnym narušeniam spôsobeným predčasným postupným zatváraním uhoľných elektrární, ktoré sa stanovilo pre postihnuté spoločnosti a regióny na politickej úrovni, Nemecko stanovilo postupné ukončenie výroby energie z nemeckého čierneho uhlia a hnedého uhlia v zákone o uzavretí a v zmluve z roku 2021 najneskôr do roku 2038, a to po dlhých a intenzívnych diskusiách v rámci komisie pre uhlie so všetkými dotknutými zainteresovanými stranami. Aby sa tento zdĺhavý a zložitý proces neohrozil, je potrebné, aby sa opodstatnené predpoklady a rozhodnutia týkajúce sa prognóz v rámci procesu neskorším neistým vývojom opätovne nespochybňovali. V opačnom prípade by posúdenie záviselo od nepredvídateľných budúcich udalostí, ktoré by opäť ohrozili právnu istotu a istotu pri plánovaní, ktoré sa musia v takýchto zložitých procesoch dosiahnuť. Riziko takéhoto náhodného načasovania je v súčasnosti zjavné napríklad v súvislosti s cenami elektriny na spotovom trhu a na trhu s futures, ktoré sú výrazne vyššie ako očakávané ceny elektriny v čase notifikácie. Okrem toho sa dotknuté strany dohodli na úplnom vzdaní sa práva na odvolanie. Ak by sa v porovnaní s dohodou zmenil príslušný dátum posúdenia kontrafaktuálneho scenára, celý balík a výsledná právna istota a istota pri plánovaní by boli ohrozené v dôsledku nestálych cien elektriny.

(187) Okrem toho podnik LEAG uviedol, že nie je potrebný mechanizmus na aktualizáciu, ako sa uvádza v bode 433 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky, keďže sa uplatňuje výnimka v dôsledku výnimočných okolností. Keďže v Usmerneniach o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa neuvádza vymedzenie takýchto okolností, podnik LEAG odkazuje na judikatúru, podľa ktorej sú okolnosti výnimočné v prípade nezvyčajnosti a nepredvídateľnosti, ako aj rozsahu okolnosti ([91]). Podnik LEAG tvrdí, že táto situácia predstavuje výnimočnú okolnosť na základe týchto dôvodov:

a) Zákonom o uzavretí a zmluvou z roku 2021 sa upravuje postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární v prípade všetkých hnedouhoľných elektrární a povrchových baní v Nemecku, čo má ďalekosiahle a čiastočne nepredvídateľné dôsledky pre celé regióny. […].

b) Kompenzácia pre prevádzkovateľov elektrární, ktorá je rozložená na 15 ročných splátok, je na jednej strane určená na rozdelenie rozpočtovej záťaže na spolkovú vládu a na druhej strane […]. To je zabezpečené len v prípade […], čo umožní regiónu a podnikom […].

([90]) Pozri oznámenie Komisie o pojme štátna pomoc uvedenom v článku 107 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, C/2016/2946 (Ú. v. EÚ C 262, 19.7.2016, s. 1) bod 78, podľa ktorého sa preskúmanie otázky súladu zásahu štátu s trhovými podmienkami musí vykonať *ex ante* s ohľadom na informácie dostupné v čase rozhodovania o zásahu.

([91]) Rozsudok Súdneho dvora zo 4. decembra 2013, Európska komisia/Rada Európskej únie, C-118/10, ECLI: EU:C:2013:787, bod 105; rozsudok Súdneho dvora zo 4. decembra 2013, Európska komisia/Rada Európskej únie, C-117/10, ECLI: EU:C:2013:786, bod 114.

c) Počas prebiehajúceho postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární […]. Príjemcovia opatrenia majú k tomu významne prispieť […].

d) Dohoda o kompenzácii medzi členskými štátmi a postihnutými spoločnosťami slúži aj na to, aby sa zabránilo zdĺhavým súdnym konaniam prostredníctvom urovnania sporu formou zmieru, na ktoré sa odkazuje aj v bode 424 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky. […].

e) Oprávnený záujem zabrániť narušeniu hospodárskej súťaže prostredníctvom nadmernej kompenzácie musí byť v rovnováhe s oprávneným záujmom postihnutých spoločností […]. Treba vziať do úvahy, že spúšťačom štátnej kompenzácie zvyčajne nie je žiadanie spoločnosti o získanie klasickej investičnej pomoci, ktorou sa podporuje a rozširuje podnikateľská činnosť. […].

(188) Akcionári podniku LEAG (EPH a PPFI) vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania tvrdili, že plne súhlasia so stanoviskom podniku LEAG, že opatrenie predstavuje zlučiteľnú pomoc podľa článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ, pretože je primerané a nevedie k žiadnej nadmernej kompenzácii podniku LEAG. Vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii vyjadrili názor, že opatrenie je primerané, keďže výška ušlých ziskov a dodatočných škôd výrazne presahuje výšku kompenzácie. Relevantný čas na porovnanie faktického a kontrafaktuálneho scenára by mal byť v čase notifikácie Nemecka, keďže akýkoľvek iný prístup by mohol predstavovať riziko opätovného otvorenia základu pre postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární. Napokon nie je potrebný mechanizmus na aktualizáciu (bod 433 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky), keďže sa v tomto prípade uplatňuje výnimka z dôvodu výnimočných okolností, pretože postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární v Nemecku predstavuje bezpochyby nezvyčajnú a nepredvídateľnú udalosť.

4.3.6.3. Podniky

(189) Osem miestnych spoločností vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii uviedlo, že opatrenie nie je primerané, pretože poskytuje oveľa vyššiu kompenzáciu než len ušlé zisky a dodatočné náklady spojené so zatvorením uhoľných elektrární, ako to umožňuje bod 425 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky. Spoločnosti takisto tvrdili, že chýbajúca verejná súťaž nie je odôvodnená, pretože neexistujú okolnosti, ktoré by odôvodňovali výnimku z pravidla týkajúceho sa procesu verejnej súťaže. Konkrétne sa podnik RWE neocitol v žiadnej osobitnej situácii, ktorá by znemožnila zadanie príslušných zákaziek jeho väčším hnedouhoľným elektrárňam, ako aj menším hnedouhoľným elektrárňam. Ďalej tvrdili, že pomoc podniku RWE nespĺňa požiadavky stanovené v Usmerneniach o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky aj preto, že vychádzala z (*ex ante*) nereálnej prognózy ziskovosti a neporovnávala sa s kontrafaktuálnym scenárom. V bode 55 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa jasne poukazuje na potrebu dynamického opatrenia, ktoré sa nestanovuje ani v zákone o uzavretí, ani v zmluve z roku 2021. Ustanovenia o významných regulačných zmenách v §§ 20 a 21 zmluvy z roku 2021 nie sú v tejto súvislosti ďalej nápomocné, pretože nie sú navrhnuté s ohľadom na zmeny na trhu.

(190) Osem miestnych spoločností vo svojom podaní zo 16. novembra 2022 tvrdilo, že zmeneným opatrením RWE sa opäť preukazuje, že kompenzácia pre podnik RWE bola stanovená netransparentne a pevne, t. j. spôsobom, ktorým sa nezohľadňujú možné budúce zmeny. Spoločnosti spochybnili skutočnosť, že výška kompenzácie, ktorá sa má poskytnúť podniku RWE, zostáva rovnaká napriek zmenám v rámci zmeneného opatrenia RWE a zásadným zmenám situácie na trhu s energiou. Podľa ich názoru Nemecko založilo svoj odhad ušlých ziskov podniku RWE v dôsledku predčasného uzavretia v súvislosti s neistými prognózami ziskovosti a nezohľadnilo dynamický vývoj cien elektriny a CO_2. Podľa ich názoru je už v budúcnosti predvídateľné, že na jednej strane sa dopyt po elektrine vyrobenej z fosílnych palív po roku 2030 zníži a na druhej strane sa výrazne zvýšia náklady na emisie CO_2.

(191) Osem miestnych spoločností vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení tvrdilo, že revidovaný výpočet a základné odôvodnenie výšky kompenzácie sú stále nedostatočné. Revidovaným výpočtom sa nepreukazuje, že výška výhody pre podnik RWE je v skutočnosti obmedzená na to, čo je prípustné podľa práva štátnej pomoci. Namiesto toho sa kompenzujú strategicky nesprávne rozhodnutia podniku RWE a ďalej sa posilňuje jeho trhová sila prostredníctvom štátneho financovania prechodu na iné palivá. Vysoké ceny elektriny vyplývajúce z vojny Ruska proti Ukrajine sa používajú ako odôvodnenie pomoci, ktorá bola prisľúbená za úplne odlišných podmienok a nijako nesúvisí s legitímnymi očakávaniami podniku RWE, pokiaľ ide o zisky chránené vlastníctvom. Revidovaný výpočet, ktorý v súčasnosti zaostáva za vývojom energetickej krízy, je metodicky nedostatočný a zahŕňa nerealistické očakávania ziskovosti.

(192) Okrem toho výpočet očakávaní selektívneho zisku jednotlivých elektrární len vo vhodnom referenčnom období nenahrádza požadovaný celkový pohľad na skupinu elektrární a ich situáciu. Okrem toho sa výpočtom neoprávňuje úplný účinok výhody, keďže sa nezohľadňuje štátna podpora rozšírenia plynových elektrární pripravených na vodík v lokalitách s blokmi uzavretých hnedouhoľných elektrární, čo je mimoriadne relevantné pre investorov na kapitálových trhoch a pre podmienky financovania podniku RWE. Poskytnutie platby vo výške 2,6 miliardy EUR podniku RWE spolu s vyhliadkou na podporu prechodu na plynové elektrárne pripravené na vodík sa preto musí po uzavretí zmluvy o zmene takisto zakázať.

(193) Podnik GPE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení uviedol, že z informácií uvedených v tomto rozhodnutí nie sú jasné dôvody, prečo sa neuplatnil nárok na ušlé zisky po roku 2026; nebolo poskytnuté žiadne vysvetlenie, pokiaľ ide o dôvod použitia tohto dátumu a vplyv na výšku kompenzácie. Nemecký zákon o dani z neočakávanej ziskov ([92]) má za následok cenový strop uplatniteľný na prevádzkovateľov niektorých hnedouhoľných elektrární, ktorý je o 20 EUR/MWh vyšší ako v prípade iných hnedouhoľných elektrární. Kombinácia tohto vyššieho cenového stropu a už predpokladanej kompenzácie môže viesť k nadmerným platbám a nadmernej kompenzácii. Okrem toho podnik GPE predložil štúdiu nemeckého inštitútu Forum Ökologische Soziale Marktwirtschaft, v ktorej sa tvrdí, že okrem kompenzácie za predčasné uzavretie je ťažba hnedého uhlia a výroba elektriny z hnedého uhlia dotovaná v Nemecku prostredníctvom viacerých opatrení, ako je financovanie výskumu, oslobodenie od poplatku za ťažbu, oslobodenie od poplatkov za odber vody a úľavy na dani z energie.

(194) Podnik GPE ďalej uviedol, že je potrebný mechanizmus na aktualizáciu, ako sa uvádza v bode 433 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky. Po prvé výpočty boli revidované v období kratšom ako dva roky, čo ukazuje, aké krehké a citlivé sú tieto druhy odhadov, a preto hrozí značné riziko, že pomoc nebude primeraná a povedie k nadmernej kompenzácii. Po druhé, keďže Komisia pripustila, že sa neuskutoční žiadne ponukové konanie, mala by sa vykonať podrobná a dôkladná analýza, ktorá by sa nemala opierať len o to, čo sa podľa odôvodnenia 102 rozhodnutia o rozšírení „zdá primerané“. Kompenzácia sa vzťahuje na dlhé obdobie, zahŕňa poskytnutie značných súm pomoci v pravidelných a vopred určených splátkach. Tieto samotné prvky si vyžadujú začlenenie mechanizmu na aktualizáciu.

(195) Podnik GPE takisto tvrdil, že sa zdá, že Komisia nepreskúmala účinky možného prevodu niektorých blokov do mechanizmu odkladu uzavretia. Podnik GPE ďalej uviedol, že aj keď sa výslovne uvádza, že takýto prevod nie je súčasťou tohto prípadu, môže mať podstatný vplyv na výšku kompenzácie, ktorú možno podniku RWE priznať. Podnik GPE však nevysvetlil, aký by bol tento vplyv, ani spôsob, akým by k nemu došlo. Napokon v odôvodnení 34 rozhodnutia o rozšírení Komisia vysvetľuje, že nemecká vláda sa môže rozhodnúť previesť tri bloky (Niederaußem K, Neurath F a Neurath G) do konca roka 2033 do rezervy. Ak by vláda prijala takéto rozhodnutie, konečné vyradenie z prevádzky by sa neuskutočnilo v roku 2030, ale až v roku 2033, čo má vplyv na ušlé príjmy.

(196) Dve miestne spoločnosti vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania uviedli, že kompenzácia nie je primeraná vzhľadom na tieto skutočnosti:

a) Ušlé zisky nepredstavujú náklady vyplývajúce z predčasného postupného zatvárania uhoľných elektrární. Po prvé vznikajú pochybnosti, či by prevádzka hnedouhoľných elektrární bola v budúcnosti vôbec zisková, najmä v súvislosti s rastúcimi cenami uhlíka. Po druhé vznikajú pochybnosti, či predčasné postupné zatváranie uhoľných elektrární vôbec vedie k dodatočným nákladom na povrchovú ťažbu. Dôvodom je, že vždy existuje riziko, že povrchové bane sa už nebudú prevádzkovať, keďže povolenia na prevádzku povrchových baní sa vo všeobecnosti udeľujú len na dva až tri roky. Po tretie nie je jasné, či sa pri výpočte kompenzačnej platby zohľadnili aj zbytočné investície a náklady na údržbu, ktorým sa prevádzkovatelia vyhli v dôsledku postupného zatvárania uhoľných elektrární.

([92]) Gesetz zur Einführung einer Strompreisbremse (Strompreisbremsegesetz – StromPBG), dostupné online na adrese: https://www.gesetze-im-internet.de/strompbg/BJNR251210022.html.

b) Výška kompenzácie nebola správne stanovená, keďže pri výpočte kompenzácie sa použili nesprávne obdobia kompenzácie, pričom sa použili pevne stanovené a neaktuálne hodnoty kvót CO_2 a fixných nákladov. Štát sa mal intenzívnejšie zaoberať špecifickými trhovými podmienkami.

c) Uplatnila sa nesprávna maximálna intenzita pomoci. Pomoc na podporu podnikov, ktoré zlepšujú ochranu životného prostredia nad rámec požiadaviek noriem Únie, môže pokrývať 40 % až 50 % oprávnených nákladov podľa prílohy 1 k Usmerneniam Komisie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020 ([93]). To znamená, že aj keby sa kompenzácia za ušlé zisky a dodatočné náklady považovala za prípustnú, mohla by sa dotovať len takmer polovica vzniknutých nákladov.

(197) Dve miestne spoločnosti ďalej tvrdili, že skutočnosť, že kompenzácia bola stanovená bez transparentného postupu, pokiaľ ide o výpočty ziskovosti a očakávania trhu, je v rozpore so zásadami štátnej pomoci. Na rozdiel od mechanizmu transparentnej verejnej súťaže sa na kompenzácii dohodlo individuálne medzi štátom a príjemcom. V prípade hnedého uhlia nemôže existovať súťažné ponukové konanie len pre dvoch prevádzkovateľov hnedouhoľných elektrární so súvisiacimi povrchovými baňami, najmä pokiaľ ide o kompenzáciu očakávaní zisku z povrchovej ťažby. Výpočty ziskovosti by sa však mohli vykonať aspoň v prípade elektrární príjemcu – napríklad na základe ich konkrétneho dátumu uvedenia do prevádzky, hodín používania, efektívnosti, už vykonaných amortizácií atď. –, pričom by bolo možné vykonať porovnanie s inými uhoľným elektrárňami, ktoré by mohli poslúžiť ako referenčná hodnota. Napriek zásadným rozdielom v charakteristikách elektrární a štruktúrach nákladov bolo navyše možné zahrnúť malé hnedouhoľné elektrárne do verejných súťaží na vyradenie čiernouhoľných elektrární z prevádzky, a to v súlade s § 43 zákona o uzavretí.

4.3.6.4. Združenia/MVO

(198) Združenie DEBRIV vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania uviedlo, že primeraná kompenzácia musí zahŕňať nielen ušlé zisky, ale aj značné dodatočné náklady v celom hodnotovom reťazci povrchovej ťažby, dopravu do elektrárne, náklady na elektráreň a súvisiace náklady na konverziu, pokiaľ sú spôsobené predčasným zákonným uzavretím. Okrem toho sa pri posudzovaní primeranosti kompenzácie musia zohľadniť dodatočné náklady na sociálne zabezpečenie spôsobené opatrením. Združenie DEBRIV takisto poznamenáva, že kompenzačné platby nebudú v plnej miere pokrývať nevýhody a škody, ktoré prevádzkovatelia skutočne identifikovali.

(199) Vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania združenie DEBRIV uviedlo, že opatrenie je podľa oddielu 4.12.1.5 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky primerané. Skutočnosť, že neexistuje súťažné ponukové konanie, je odôvodnená, keďže na trhu sú len dvaja hlavní aktéri (podniky RWE a LEAG) a ťažba a výroba energie z hnedého uhlia sú navzájom úzko prepojené. Pokiaľ ide o dodatočné náklady a hospodárske nevýhody spôsobené opatrením, okrem následných nákladov na povrchové hnedouhoľné bane (vrátane dodatočných nákladov na obnovu a súvisiacich úrokov a finančných strát) sa musia zohľadniť aj všetky (predčasné) škody spôsobené prevádzkovateľom v dôsledku predčasného postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární uloženého štátom, pričom sa musia zohľadniť aj dodatočné náklady na zmenu plánovania a konverziu a hospodárske (majetkové) nevýhody. Okrem toho by sa malo zohľadniť aj vzdanie sa práva na právne prostriedky nápravy uvedené v zákone o uzavretí.

(200) Združenie DEBRIV zastáva názor, že mechanizmus na aktualizáciu podľa bodu 433 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky nie je v tomto prípade odôvodnený, keďže postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární v Nemecku má výnimočný a nepredvídateľný rozsah, t. j. existujú výnimočné okolnosti. Po prvé zákonom o uzavretí a zmluvou z roku 2021 sa neupravuje len určitý jednotlivý blok, ale upravuje sa aj postupné zatváranie všetkých hnedouhoľných elektrární a povrchových hnedouhoľných baní v Nemecku, čo má ďalekosiahle a niekedy nepredvídateľné dôsledky pre celé regióny. Takýto rozsiahly zásah si vyžaduje konsenzus v spoločnosti, ktorý sa dosiahol zriadením komisie pre uhlie a zohľadnením jej návrhov. Bez takéhoto konsenzu – vrátane kompenzačných platieb – by nebolo možné uvažovať o postupnom zatváraní uhoľných elektrární pokrývajúcom celkovú výrobu elektriny z hnedého uhlia v Nemecku. Zavedenie mechanizmu na aktualizáciu by ohrozilo celkový konsenzus dosiahnutý v spoločnosti. Po druhé, neexistuje riziko nadmernej kompenzácie, ktorej má mechanizmus na aktualizáciu zabrániť, keďže náklady alebo škody spôsobené postupným zatváraním hnedouhoľných elektrární sú vyššie ako dohodnutá výška kompenzácie.

([93]) Ú. v. EÚ C 200, 28.6.2014, s. 1.

(201) Združenie DEBRIV napokon uviedlo, že legitímny záujem na zabránení narušeniu hospodárskej súťaže prostredníctvom nadmernej kompenzácie sa musí porovnať s legitímnym záujmom dotknutých podnikov na istote pri plánovaní a na investičnej istote. Treba mať na zreteli, že v tomto prípade nie je dôvodom na poskytnutie kompenzácie od štátu vôľa podnikov pôsobiacich v oblasti hnedého uhlia získať investičnú pomoc. Hlavným cieľom je skôr kompenzovať zásah štátu do chráneného právneho postavenia podnikov a ukončiť predchádzajúcu zákonnú podnikateľskú činnosť súvisiacu s hnedým uhlím. Z tohto dôvodu by bolo neprimerané, ak by sa dotknutým podnikom pôsobiacim v oblasti hnedého uhlia jednostranne uložila povinnosť týkajúca sa mechanizmu na aktualizáciu. Je teda zrejmé, že existencia výnimočných okolností si vyžaduje upustiť od zavedenia mechanizmu na aktualizáciu v prebiehajúcom postupe v záujme postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární v Nemecku.

(202) Organizácia Greenpeace vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania uviedla, že opatrenie nie je primerané, keďže parametre, ktoré nemecké orgány použili na výpočet kompenzácie, sú nerealistické a nepresvedčivé. Problematické sú najmä tri kľúčové predpoklady vedúce k systematickému nadhodnocovaniu kompenzácií. Po prvé predpoklady týkajúce sa cien elektriny a CO_2 sú náhodné, keďže ziskovosť hnedouhoľných elektrární sa v priebehu času neustále znižovala. Po druhé zatvorenie elektrární alebo ukončenie povrchovej ťažby môže znížiť fixné náklady, čo sa však neberie do úvahy. Vyradením z prevádzky sa ušetria takmer všetky fixné náklady na elektrárne a približne 20 % fixných nákladov týkajúcich sa baní. To by samo osebe viedlo k viac ako polovičnému zníženiu kompenzácie. Po tretie sa počíta s obdobím kompenzácie v prípade predčasného odstavenia, ale výpočtom Nemecka sa zohľadňuje nadmerné obdobie, pretože sa v ňom očakáva kompenzácia na štyri alebo päť rokov v závislosti od dátumu uzavretia elektrárne, ale tento predpoklad nie je odôvodnený. Na základe štúdie, ktorú vypracoval inštitút Öko-Institut, by sa kompenzácia mala obmedziť na tri roky ([94]). Každý z týchto troch predpokladov posudzovaný samostatne by výrazne znížil výšku kompenzácie, zatiaľ čo súhrnne by sa kompenzácia pre podnik RWE znížila zo 4,4 miliardy EUR na maximálne 154 miliónov EUR a pre podnik LEAG na 189 miliónov EUR.

(203) Organizácia Greenpeace vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii dodala, že neexistuje jasná hranica medzi kompenzáciou za prevádzku elektrární a ťažobné činnosti, čo je v rozpore s pravidlami štátnej pomoci. Transparentnosť štátnej pomoci EÚ zahŕňa nielen uvedenie celkovej výšky vyplatenej kompenzácie, ale aj uverejnenie a vysvetlenie východiskových predpokladov na určenie výšky kompenzácie. Poskytnutou pomocou sa nesmie v žiadnom prípade kompenzovať budúce nehospodárne správanie v dôsledku očakávaného ďalšieho zvýšenia cien CO_2. Okrem toho sa nesmú oslabiť ciele v oblasti obchodovania s emisiami. Navyše sa neuskutočnila verejná súťaž, čo je v rozpore so zásadami podľa Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky. V súvislosti s preskúmaním na základe jednotlivých prípadov, ktoré sa vyžaduje podľa bodu 432 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky, z posúdenia primeranosti opatrenia (pozri odôvodnenia (199) a (204)) vyplýva, že opatrenie je v každom prípade neprimerané.

(204) Vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania organizácia ClientEarth uviedla, že opatrenie nie je primerané. Nie je jasné, či sú kompenzácie výsledkom rokovaní alebo vzorca. Organizácia ClientEarth podobne ako organizácia Greenpeace (pozri odôvodnenie 203) tvrdí, že niektoré parametre sú problematické: ceny elektriny a CO_2 boli zvolené svojvoľne; predpokladalo sa, že s predčasným uzavretím sa neušetria žiadne fixné náklady a že prevádzkovatelia hnedouhoľných elektrární dostanú kompenzáciu za obdobie štyroch až piatich rokov po uzavretí blokov, pričom ide o príliš dlhé obdobie, napríklad inštitút Öko-Institut odporúča maximálne tri roky ([95]). Organizácia ClientEarth takisto poukázala na to, že pri výpočte je nutné zohľadniť aj i) mechanizmus odkladu uzavretia a ii) skutočnosť, že všetky uhoľné elektrárne uvedené v prílohe 2 k zákonu o uzavretí, ktoré sa majú uzavrieť pred rokom 2025, nebudú zaťažené potenciálnymi investičnými nákladmi na prijatie potrebných opatrení v záujme dodržania nižších emisných limitov, t. j. nebudú zaťažené povinnými investíciami, aby sa zabezpečilo obmedzenie emisií na zákonom stanovenú úroveň. Podľa jej názoru by kompenzácia mala zahŕňať variabilné parametre, aby sa odstránilo riziko nadmernej kompenzácie. Keďže dátumy uzavretia sú zatiaľ v budúcnosti (do roku 2038) a keďže sa plánuje vyplatenie kompenzácií v 15 ročných splátkach pre každého prevádzkovateľa, splátky a celková výška pomoci sa môžu a mali by sa prispôsobiť skutočným očakávaným ušlým ziskom elektrární aktualizovaným podľa vývoja trhových podmienok, a to na základe obmedzenej sumy. Organizácia ClientEarth preto kritizovala neexistenciu mechanizmu na aktualizáciu.

([94]) Öko-Institut, Assessment of the planned compensation payments for decommissioning German lignite power plants in the context of current developments (Posúdenie plánovaných kompenzačných platieb za vyraďovanie nemeckých hnedouhoľných elektrární z prevádzky v kontexte súčasného vývoja), 29. júna 2020, s. 30, k dispozícii na adrese: https://www.oeko.de/publikationen/p-details/assessment-of-the-planned-compensation-payments-for-decommissioning-german-lignite-power-plants-in-the-context-of-current-developments.

([95]) https://www.oeko.de/fileadmin/oekodoc/Einordnung-der-geplanten-Entschaedigungszahlungen-fuer-deutsche-Braunkohlekraftwerke.pdf.

(205) Organizácia ClientEarth tvrdila, že v Nemecku neexistuje problém s bezpečnosťou dodávok, ako tvrdilo Nemecko s cieľom odôvodniť dlhý časový rámec harmonogramu uzavretia, ako aj existenciu mechanizmu odkladu uzavretia. Nemecký trh s energiou má nadmernú kapacitu a v Nemecku existuje viacero opatrení v oblasti bezpečnosti dodávok, aby sa zabránilo akémukoľvek riziku. Aj keby existovali dôkazy o probléme s bezpečnosťou dodávok a potreba prijať vhodné opatrenia, malo by sa to uskutočniť v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943 ([96]) o trhu s elektrinou. Umelé oddialenie alebo odloženie uzavretia niektorých blokov podnikov LEAG a RWE po ich bezprostrednom dátume uzavretia (podľa scenára nezmeneného prístupu, ktorý je motivovaný trhovými silami) s cieľom zabezpečiť, aby prispeli k bezpečnosti dodávok, sa javí ako obchádzanie príslušných pravidiel.

(206) Organizácia ClientEarth napokon uviedla, že v súvislosti s opatrením môžu existovať potenciálne problémy s kumuláciou. Po prvé v roku 2016 pre Sicherheitsbereitschaft neexistovala žiadna adaptačná platba (Anpassungsgeld, ďalej len „APG“) ([97]). Táto upravujúca platba sa teraz vypláca priamo pracovníkom starším ako 58 rokov, keď prídu o prácu v dôsledku postupného zatvárania uhoľných elektrární. V prípade Sicherheitsbereitschaft sa fixné náklady na zamestnancov neodpočítali od príjmov z trhu s elektrinou, pretože sa nepovažovali za krátkodobé hraničné náklady. Spoločnostiam boli v skutočnosti poskytnuté aj platby za náklady na personálne úpravy prostredníctvom platieb v rámci Sicherheitsbereitschaft. Keďže sa však náklady na personálne úpravy teraz uhrádzajú prostredníctvom APG, nemali by sa zahrnúť do kompenzácií za uzavretie pre určených prevádzkovateľov. Predstavujú približne 29 % nákladov prevádzkovateľov ([98]). Po druhé v § 50 zákona o uzavretí sa stanovuje, že by mal existovať mechanizmus odkladu uzavretia (Zeitlich gestreckte Stilllegung), ktorý je založený na modeli Sicherheitsbereitschaft podľa § 13g zákona o energiách ([99]). V prípade mechanizmu odkladu uzavretia sa príjmy z trhu s elektrinou opäť vracajú počas trvania tohto mechanizmu. Táto kompenzácia sa má vyplatiť navyše ku kompenzáciám za predčasné postupné zatvorenie a predstavuje dvojitú kompenzáciu, pretože rovnaké príspevky na úhradu už boli vrátené v rámci kvantifikácie na 4,35 miliardy EUR. Prevádzkovateľom by sa preto okrem mechanizmu uzavretia nemala poskytovať kompenzácia za mechanizmus odkladu uzavretia. Organizácia ClientEarth vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení ďalej uviedla, že Komisia nepreskúmala žiadnu možnú otázku kumulácie s inými opatreniami pomoci, ako sú kapacitné mechanizmy atď.

(207) Organizácia ClientEarth vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení zopakovala, že bude potrebný mechanizmus na aktualizáciu, najmä vzhľadom na výpočty, ktoré už boli raz revidované, a vzhľadom na globálne zmeny na trhu s elektrinou. Mechanizmus, ktorý umožňuje úpravu kompenzácií na základe skutočných ušlých ziskov a nákladov na uzavretie, by umožnil vyhnúť sa riziku nadmernej kompenzácie. Organizácia ClientEarth upozornila na otázky podobné tým, ktoré predložil podnik GPE v súvislosti s rozhodnutím o rozšírení (pozri odôvodnenia 194 až 196), a ďalej poukázala na to, že by sa mali zohľadniť všetky ostatné príslušné opatrenia v oblasti energetiky, aby sa zabránilo nadmernej kompenzácii, a to vrátane stropu cien energie a skutočnosti, že niektoré uhoľné elektrárne podniku RWE v súčasnosti profitujú zo zákona o údržbe záložných elektrární (Ersatzkraftwerkebereithaltungsgesetz). Organizácia ClientEarth tvrdila, že nie je možné určiť, či bude existovať mechanizmus vracania poskytnutých prostriedkov, aby sa zabránilo nadmernej kompenzácii. Odvolávala sa aj na rozhodnutie vo veci SA.54537 ([100]) a na všeobecný prístup Komisie k primeranosti v tomto rozhodnutí. Organizácia ClientEarth sa napokon pýtala, prečo bolo vyradenie dvoch blokov z prevádzky (Neurath D a E) odložené o dva roky, a uviedla, že analýza Komisie v tejto veci nebola dostatočná a nezohľadňuje sa, aký by mohol byť jeho vplyv na výpočet kompenzácie.

([96]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943 z 5. júna 2019 o vnútornom trhu s elektrinou (Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 54).

([97]) Pozri § 57 zákona o uzavretí.

([98]) Öko-Institut (2017): Die deutsche Braunkohlenwirtschaft. Historische Entwicklungen, Ressourcen, Technik, wirtschaftliche Strukturen und Umweltauswirkungen. Studie im Auftrag von Agora Energiewende und der European Climate Foundation. https://www.agora-energiewende.de/projekte/die-deutsche-braunkohlenwirtschaft/, tabuľka 8-3, s. 112.

([99]) Vzorec na výpočet kompenzácie uvedený v prílohe k zákonu o energiách vo veľkej miere zodpovedá vzorcu na výpočet kompenzácie uvedenému v prílohe 2 ku KVBG.

([100]) Commission decision of 12 May 2020 in State Aid SA.54537 (2020/NN) – Netherlands – Prohibition of coal for the production of electricity in the Netherlands [Rozhodnutie Komisie z 12. mája 2020 vo veci štátnej pomoci SA.54537 (2020/NN) – Holandsko – Zákaz používania uhlia na výrobu elektriny v Holandsku] (Ú. v. EÚ C 220, 3.7.2020, s. 1). V uvedenom rozhodnutí Komisia vykonala posúdenie priamo podľa článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ. Kompenzácia bola založená na ušlých ziskoch a tento údaj bol založený na rokovaniach medzi príjemcom a ministerstvom s pomocou nezávislých odborníkov. Komisia preskúmala predpoklady, z ktorých vychádza výpočet, a dospela k záveru, že sú primerané.

(208) Po verejnej konzultácii EEB vo svojich pripomienkach tvrdil, že v kontrafaktuálnom scenári sa mali použiť alternatívne a realistickejšie predpoklady, a najmä spoľahlivejšia cena uhlíka. Okrem toho EEB opakuje obavy organizácie Greenpeace, že tri kľúčové predpoklady viedli k systematickému nadhodnoteniu kompenzačných platieb (pozri odôvodnenie 204).

(209) Aliancia HEAL vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania usúdila, že výpočet kompenzácie sa neuskutočnil transparentne a zodpovedne a nebola zapojená občianska spoločnosť. Aliancia HEAL sa takisto domnievala, že externalizované náklady na zdravotnú starostlivosť, pokiaľ ide o výrobu energie z uhlia, neboli zohľadnené vo výpočte ušlých ziskov ani nákladov na rekultiváciu baní. Predpokladané náklady na zdravotnú starostlivosť v dôsledku znečistenia by sa mali odpočítať od ušlých ziskov v zvolenom časovom rámci, takže externalizované náklady sa mali internalizovať, aby sa zaistilo realistické stanovovanie cien.

(210) V pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania organizácia CAN poznamenala, že existuje problém s transparentnosťou, pokiaľ ide o sumy kompenzácie. Sumy kompenzácie sa skladajú z ušlých ziskov, nákladov na rekultiváciu a vzdanie sa práva na právne prostriedky nápravy, ale zostáva nejasné, aká suma sa platí za ktorú položku a či je výsledok založený na vzorci. Organizácia CAN sa domnieva, že sumy nie sú primerané nákladom na rekultiváciu, najmä pokiaľ ide o podnik LEAG ([101]).

4.3.6.5. Nemecké spolkové krajiny

(211) Sasko uviedlo, že pri posudzovaní primeranosti kompenzácie by sa mali zohľadniť všetky hospodárske nevýhody pre podniky, ktoré sú priamo spojené so znížením emisií CO_2 z výroby elektriny z hnedého uhlia a ktoré sú ovplyvnené postupným zatváraním hnedouhoľných elektrární, najmä náklady na spoločensky prijateľnú personálnu úpravu.

(212) Severné Porýnie-Vestfálsko tvrdilo, že vo svojom hlavnom rozhodnutí z 23. marca 2021 o ustanoveniach zákona o uzavretí týkajúcich sa priestorového plánovania štátu zdôraznilo význam ustanovení zákona o uzavretí pre územné plánovanie v štáte. Všetky povrchové bane musia spĺňať požiadavky na riadnu obnovu v zmysle spolkového banského zákona. Niet pochýb o zákonnosti kompenzácie, ktorá bola zmluvne dohodnutá medzi spolkovou vládou a podnikom RWE a schválená nemeckým Spolkovým snemom ako zákonodarcom ako kompenzácia za dodatočné náklady, ktoré nevyhnutne vznikli podniku v dôsledku zákonného postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární do roku 2038 alebo do roku 2035. Primeraná kompenzácia pre podnik RWE je nevyhnutná pre verejný záujem spolkovej krajiny Severné Porýnie-Vestfálsko, pretože je predpokladom dobrého a perspektívneho rozvoja v oblasti Rheinisches Revier. Je dôležité, aby spoločnosť bola schopná splniť svoje zákonné povinnosti týkajúce sa obnovy škôd spôsobených v oblasti.

4.3.7. *Zabránenie neprípustným negatívnym vplyvom na hospodársku súťaž a obchod*

4.3.7.1. RWE

(213) Podnik RWE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania uviedol, že hospodárske nevýhody pre podnik RWE sú väčšie ako poskytnutá kompenzačná platba, a preto kompenzácia nespôsobuje žiadne narušenie hospodárskej súťaže, naopak, vedie aspoň do určitej miery ku kompenzácii narušení hospodárskej súťaže na úkor podniku RWE spôsobených predčasným postupným zatváraním hnedouhoľných elektrární.

([101]) https://www.bet-energie.de/fileadmin/redaktion/PDF/Studien_und_Gutachten/Gutachten_Folgekosten/Gutachten_Folgekosten_Braunkohleausstieg_Abschlussbericht.pdf.

(214) Podnik RWE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení zopakoval, že pozitívne účinky zmeneného opatrenia RWE vo veľkej miere prevažujú nad potenciálnymi negatívnymi účinkami. Zmenené opatrenie RWE povedie k bezpečnému zníženiu emisií CO_2 a podporí transformáciu odvetvia energetiky vytvorením bezpečných investičných podmienok pre nové technológie šetrné voči klíme. Práve zmluvná záruka ukončenia činností vytvára investičnú istotu pre všetkých účastníkov trhu, keďže pozastavené znižovanie kapacity hnedouhoľných elektrární nepodlieha výhrade rokov trvajúcich súdnych konaní, ktorá by sa očakávala, ak by Nemecko uložilo zákaz uzavretia len pomocou regulačných prostriedkov. Predsunutie postupného zatvárania do roku 2030 ešte viac zvyšuje tieto účinky zmeneného opatrenia RWE. Tieto pozitívne účinky nie sú vyvážené negatívnymi účinkami na hospodársku súťaž, ktoré by mohli vyplynúť z vyplatenia kompenzácie. Kompenzácia sa vypočíta tak, aby sa kompenzovala len časť škôd, ktoré podniku RWE spôsobilo predčasné postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární, a teda v prípade podniku RWE zostáva predčasné postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární z hospodárskeho hľadiska stratové. Okrem toho už posilňuje aj všetkých konkurentov, keďže výpadok dodávok spôsobený uzavretím vplýva na ceny.

4.3.7.2. LEAG

(215) Podnik LEAG vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii uviedol, že aj keby Komisia predpokladala narušenie hospodárskej súťaže v dôsledku opatrenia na základe širokého rozsahu pôsobnosti tohto kritéria, keďže na trhu by prevádzkovatelia konkurovali iným prevádzkovateľom, ako sa uvádza napríklad v odôvodneniach 110 až 113 rozhodnutia o začatí konania, opatrenie by v žiadnom prípade nemalo citeľný negatívny vplyv. V dôsledku uzavretia hnedouhoľných elektrární by sa postavenie prevádzkovateľa na trhu dokonca oslabilo.

(216) Okrem toho by v hypotetickom prípade boli akékoľvek výhody pre podnik LEAG jednoznačne druhoradé vzhľadom na nesmierne pozitívne účinky opatrenia, najmä pokiaľ ide o zníženie emisií CO_2. Postupné ukončenie výroby elektriny z hnedého uhlia uľahčí rozvoj dodatočných kapacít na výrobu elektriny založených na iných technológiách, najmä obnoviteľných zdrojoch energie. Opatrenie bude mať navyše pozitívny vplyv na životné prostredie a zabezpečí sa ním predvídateľnosť, pokiaľ ide o skoršie uzavretie hnedouhoľných elektrární. Opatrením sa preto nemenia obchodné podmienky v rozsahu, ktorý by bol v rozpore so spoločným záujmom, a preto by pozitívne účinky opatrenia v každom prípade prevážili nad akýmikoľvek negatívnymi účinkami na hospodársku súťaž a obchod.

4.3.7.3. Podniky

(217) Podnik GPE vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania cituje z analýzy, ktorú vykonala tretia strana v súvislosti s údajnými rušivými účinkami opatrenia. Pri prvom údajnom riziku rušivého účinku ide o to, že podniky RWE a LEAG budú schopné preniknúť na susedné trhy alebo posilniť svoje postavenie na nich, a to na úkor svojich konkurentov, najmä ak investujú do kapitálovo náročných elektrární na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov. Druhou obavou je, že kompenzácia spôsobuje oneskorenie postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární, ktoré by bolo riadené trhom a uskutočnilo by sa oveľa skôr. V pripomienkach k verejnej konzultácii podnik GPE dodal, že Komisia mala posúdiť, či opatrenie vyvolalo akékoľvek potenciálne negatívne účinky na hospodársku súťaž, a že analýza účinku kompenzačnej platby sa mala vykonať nielen na trhu s výrobou elektriny z uhoľných elektrární, ale aj na susedných trhoch, napríklad pokiaľ ide o elektrinu vyrábanú z obnoviteľných zdrojov energie.

(218) Podnik GPE napokon vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení uviedol, že pravidelné vopred stanovené splátky kompenzácie priamo znásobia trhovú silu podniku RWE a budú sa rušivo používať na trhoch so zelenou elektrinou. Podnik GPE poznamenáva, že účastníci trhu musia pri investovaní do obnoviteľných zdrojov energie zvyčajne prekonať dve hlavné prekážky: i) nájdenie vhodných oblastí pre projekty a ii) financovanie elektrární. Podnik RWE (a podnik LEAG) už využívajú výhodu ľahšieho prístupu do oblastí pre nové veterné a solárne farmy, t. j. využívajú pôdu, ktorá bola predtým určená na ťažbu hnedého uhlia. Ročné splátky navyše poskytujú podniku RWE (a podniku LEAG) finančnú likviditu na investovanie.

(219) Osem miestnych spoločností vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania uviedlo, že poskytnutie pomoci prevádzkovateľom hnedouhoľných elektrární je v rozpore so základnými zásadami práva hospodárskej súťaže EÚ, keďže tieto spoločnosti priamo konkurujú podniku RWE z hľadiska krátkodobého veľkoobchodného trhu s elektrinou. Vyplatenie paušálnej a nadhodnotenej prémie za výlučné vyradenie z prevádzky, ktorá nie je stanovená z hľadiska hospodárskej súťaže, porušuje článok 106 v spojení s článkom 102 ZFEÚ z týchto dôvodov: i) upevňuje sa postavenie výrobcu energie s dominantným postavením na trhu, ktorým je podnik RWE, s pomocou finančných zdrojov v situácii, keď sa trh aj tak zužuje v prospech podniku RWE; ii) vytvárajú sa štrukturálne nerovnaké podmienky hospodárskej súťaže na trhu; zvyšuje sa možnosť, že podnik RWE môže využiť strategický potenciál svojich elektrární na primárnom trhu v porovnaní s inými konkurentmi a rozšíriť svoje vedúce postavenie na trhu v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, a preto iii) existuje zvýšené riziko vytlačenia konkurentov. Tieto spoločnosti tvrdili, že situácia, v ktorej členský štát vytvára nerovnaké podmienky hospodárskej súťaže, ktoré môžu podporovať prevody a zneužívanie trhovej sily, sa podľa precedensu Komisie a Európskeho súdneho dvora považuje za porušenie ustanovení primárneho práva o hospodárskej súťaži ([102]).

(220) Vo svojom podaní zo 16. novembra 2022 osem miestnych spoločností tvrdilo, že zmenené opatrenie RWE rušivo podporuje dominantné postavenie podniku RWE a zelenú transformáciu. Tvrdia, že cieľom zmeneného opatrenia RWE je zachovať trhovú silu podniku RWE na novom trhu so zelenou elektrinou a že prechod podniku RWE na iné palivá je dotovaný nemeckým štátom, zatiaľ čo iní výrobcovia musia o takýto prechod súťažiť. Odvolávajú sa najmä na plány podniku RWE vybudovať plynové elektrárne pripravené na vodík s kapacitou približne 3 GW v lokalite hnedouhoľných elektrární, ktoré sa uzavrú v roku 2030, a na údajný záväzok Nemecka podporovať výstavbu takýchto elektrární, a to aj v prípade verejných súťaží.

(221) Tvrdenia zhrnuté v odôvodnení 220 predložili aj dve miestne spoločnosti vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania. Vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii dodali, že opatrenie poškodí menších výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov a umelo zvýši ceny elektriny. Spoločnosti sa napokon domnievali, že pozitívne účinky kompenzácie nemožno vyvážiť negatívnymi účinkami v dôsledku účinkov na hospodársku súťaž a údajnej nadmernej kompenzácie (pozri pripomienky v oddiele 4.3.6).

4.3.7.4. Združenia/MVO

(222) Združenie DEBRIV vo svojich pripomienkach k verejnej konzultácii uviedlo, že neexistuje dôkaz o narušení hospodárskej súťaže a obchodu v dôsledku kompenzácie. Po prvé opatrenie prináša kvantifikovateľné prínosy pre životné prostredie, keďže postupným uzavretím týchto elektrární počas príslušného obdobia sa znížia emisie CO_2. Po druhé kompenzácia vyplácaná spoločnostiam pôsobiacim v oblasti hnedého uhlia je len kompenzáciou za ušlé zisky a dodatočné škody a hospodárske nevýhody, a teda neposkytuje podnikom konkurenčnú výhodu.

(223) Organizácia Greenpeace vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania uviedla, že neprimeraná výška pomoci opísaná v odôvodnení 199 povedie k rozsiahlym narušeniam trhu.

(224) Organizácia ClientEarth vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania uviedla, že opatrenie narúša hospodársku súťaž a neexistujú žiadne významné environmentálne prínosy na vyváženie narušení hospodárskej súťaže. Podľa jej názoru môžu prevádzkovatelia krížovo dotovať svoje ďalšie činnosti, najmä výrobu energie z čistejších zdrojov energie. Okrem toho oneskorenie uzavretia elektrární spôsobené harmonogramom vyplývajúcim zo zákona o uzavretí takisto prirodzene vytvára konkurenčnú nevýhodu pre čistejšie zdroje energie, ktoré vstúpia na trh s väčšími ťažkosťami alebo pomalšie, než by sa stalo, ak by boli hnedouhoľné elektrárne uzavreté za bežných obchodných podmienok a čelili by všetkým nákladom na uzavretie.

([102]) Napríklad štátne opatrenie ovplyvňujúce grécky trh s energiou, ktorým boli gréckemu výrobcovi energie (z hnedého uhlia) s dominantným postavením na trhu Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (DEI) udelené výhradné práva na ťažbu, a teda výhody v porovnaní s inými výrobcami, sa považovalo za jasné porušenie článku 106 v spojení s článkom 102 ZFEÚ (alebo ich predchádzajúcich ustanovení). Pozri rozsudok Súdneho dvora zo 17. júla 2014, vec C-553/12 P, poznámka na okraji č. 41 – Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE/Komisia, ktorým sa potvrdzuje rozhodnutie Európskej komisie z 5. februára 2008 [K(2008) 824 final].

(225) Organizácia ClientEarth sa okrem toho odvolala na tzv. rozhodnutie nemeckého ústavného súdu v oblasti klímy z 24. marca 2021 ([103]), ktoré vyvoláva pochybnosti o tom, či sa opatrením účinne sleduje cieľ Nemecka znížiť emisie skleníkových plynov. V § 2 ods. 1 zákona o uzavretí sa uvádza, že hlavným cieľom postupného zatvárania uhoľných elektrární je znížiť emisie skleníkových plynov v Nemecku. Ústavný súd však rozhodol, že Nemecko si súčasnými opatreniami, medzi ktoré patrí zákon o uzavretí, neplní svoju povinnosť znížiť emisie a prijať účinné opatrenia na predchádzanie zmene klímy. Preto by sa dalo povedať, že negatívne účinky prevažujú nad pozitívnymi účinkami, keďže opatrenie nepomáha dosiahnuť potrebné ciele Nemecka v oblasti klímy. Nemecká vláda v reakcii na toto rozhodnutie navrhla národný cieľ zníženia emisií o 65 % do roku 2030, ktorý by si nevyžadoval postupné zatváranie uhoľných elektrární do roku 2038, ale do roku 2030.

(226) Organizácia ClientEarth tvrdila, že by sa mali zaviesť dodatočné opatrenia, aby sa zabránilo narušeniam hospodárskej súťaže, a ako príklad uviedla prípad reštrukturalizácie spoločnosti British Energy plc ([104]). Potrebné opatrenia by mali zahŕňať zákaz krížového dotovania ich rôznych obchodných činností (výroba elektriny z hnedého uhlia, výroba elektriny z iných zdrojov ako hnedé uhlie, predaj na veľkoobchodnom trhu, priame zásobovanie podnikov atď.), aby sa zabránilo zneužívaniu pomoci určenej na uzavretie na rozvoj nových činností.

(227) Organizácia ClientEarth vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení ďalej poukázala na to, že toto rozhodnutie potvrdzuje obavy z narušení hospodárskej súťaže, keďže samotný podnik RWE uviedol, že vo veľkom investuje do energetickej transformácie, pričom ide celkovo o viac ako 50 miliárd EUR v hrubom vyjadrení do rozšírenia jeho hlavnej zelenej obchodnej činnosti, z čoho 15 miliárd EUR je vyčlenených pre Nemecko (pozri odôvodnenie 22 rozhodnutia o rozšírení). Ak sa kompenzácia skutočne použije na zavádzanie výroby energie z obnoviteľných zdrojov, Komisia vydala osobitné pravidlá, na základe ktorých zváži poskytnutie pomoci na tieto činnosti, pričom posúdenie by sa muselo vykonať v súlade s týmito pravidlami. Takéto posúdenie nie je súčasťou rozhodnutia o rozšírení.

(228) EEB po verejnej konzultácii poznamenal, že poskytnutie takýchto vysokých verejných finančných prostriedkov len dvom účastníkom trhu by značne narušilo vnútorný trh a ovplyvnilo hospodársku súťaž a obchod na vnútroštátnej úrovni a vzhľadom na rozmer podnikov RWE a LEAG aj na úrovni EÚ. EEB sa domnieval, že podnikom RWE a LEAG sa poskytne pomoc, aby si udržali silu, a že konkurenti, ktorí prijali strategické rozhodnutia týkajúce sa čistejšej výroby energie, budú vytlačení z trhu.

5. **PRIPOMIENKY NEMECKA**

(229) V nadväznosti na rozhodnutie o začatí konania a rozhodnutie o rozšírení predložili nemecké orgány pripomienky, ktoré sú zhrnuté ďalej v tomto oddiele.

5.1. **Existencia pomoci**

(230) V nadväznosti na rozhodnutie o začatí konania nemecké orgány v pripomienkach z 1. apríla 2021 uviedli, že otázku existencie pomoci možno ponechať otvorenú, keďže opatrenie je v každom prípade primerané. Nemecko preto neposkytlo posúdenie, či bola podnikom RWE a LEAG poskytnutá výhoda.

(231) Dňa 6. septembra 2021 sa nemecké orgány vyjadrili k pripomienkam tretích strán a ako nesprávny zamietli názor niektorých tretích strán, že dohodnutá kompenzácia poskytuje podnikom RWE a LEAG výhodu, ktorá je väčšia ako suma, ktorú by získali v prípade zákonného uzavretia následným súdnym sporom. Zdôraznilo sa, že v rámci takéhoto názoru sa prehliadajú mnohé výhody dohodnutého riešenia zvoleného pre postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární. Nemecko sa odvolalo na komisiu pre uhlie, ktorá po dlhých a intenzívnych diskusiách okrem iného odporučila, aby sa postupné ukončenie výroby elektriny z hnedého uhlia vyriešilo konsenzom. Nemecká vláda sa riadila týmto odporúčaním z viacerých dôvodov:

([103]) BVerfG, rozhodnutie prvého senátu z 24. marca 2021 – 1 BvR 2656/18 –, Rn. 1 – 270, dostupné na adrese http://www.bverfg.de/e/rs20210324_1bvr265618.html.

([104]) Rozhodnutie Komisie z 27. novembra 2002 vo veci štátnej pomoci NN 101/2002 – United Kingdom Rescue aid to British Energy plc (Pomoc Spojeného kráľovstva na záchranu spoločnosti British Energy plc).

(232) Sociálne upokojenie: vyrokované riešenie malo veľký význam pre prijatie postupného zatvárania uhoľných elektrární v Nemecku ako celku. Bez konsenzu by inak rôzni aktéri mohli mariť plánované postupné zatváranie, čo by výrazne sťažilo sociálne a politické vykonávanie a presadzovanie.

(233) Poskytnutie právnej istoty a predvídateľnosti: vyrokované riešenie včas poskytuje všetkým zúčastneným stranám právnu istotu a predvídateľnosť. Zníženie výroby elektriny z hnedého uhlia v Nemecku je veľkou štrukturálnou výzvou najmä v regiónoch stredného a východného Nemecka, kde prevádzkovatelia hnedouhoľných elektrární a baní zohrávajú významnú úlohu ako zamestnávatelia a hospodárske faktory. Na to, aby zníženie výroby elektriny z hnedého uhlia bolo prepojené so štrukturálnymi a sociálnymi politikami, je dôležitý spoľahlivý postup vyraďovania z prevádzky.

(234) Hnedé uhlie, na ktorom je založený celkový systém elektrární a povrchových baní: v prípade hnedého uhlia existuje priame prevádzkové prepojenie medzi elektrárňami a povrchovými baňami. Preto je potrebné úzko koordinovať uzavretie elektrární a plánovanie a logistiku povrchovej ťažby. Mimoriadne náročné je napríklad riadenie zvyšných šácht, rekultivácia povrchových banských oblastí alebo riadenie preťaženia. Dohodnutým riešením vyradenia hnedouhoľných elektrární z prevádzky sa náležite zohľadňujú tieto výzvy a zabezpečuje sa, aby zníženie výroby elektriny z hnedého uhlia bolo pre systém ako celok čo najefektívnejšie.

(235) Individuálne pravidlá môžu byť možné len na základe zmluvy: dohoda medzi Nemeckom a prevádzkovateľmi (t. j. zmluva z roku 2021) je verejnoprávna zmluva, ktorou sa okrem uzavretia elektrární upravujú aj ďalšie práva a povinnosti zmluvných strán. Zmluva z roku 2021 okrem iného obsahuje i) komplexný právny prostriedok nápravy; ii) pravidlá na zabezpečenie kompenzácie za obnovu povrchových baní a iii) možnosť posunúť postupné uzatváranie o tri roky, a to bez dodatočnej kompenzácie. Tieto úpravy majú peňažnú hodnotu a na základe právneho riešenia by neboli realizovateľné, prípadne rovnako realizovateľné.

(236) Komplexný právny prostriedok nápravy: v zmluve z roku 2021 prevádzkovatelia uvádzajú úplné vzdanie sa práva na právne prostriedky nápravy pred vnútroštátnymi súdmi, ako aj pred medzinárodnými rozhodcovskými súdmi. Hoci vyčísliť hospodársku hodnotu takéhoto vzdania sa je ťažké, toto vzdanie sa má kľúčový politický a hospodársky význam, keďže Nemecko využíva právnu istotu a nemusí sa obávať žiadnych rozpočtových rizík vyplývajúcich z možných právnych krokov. Zmluva z roku 2021 okrem toho obsahuje úpravy týkajúce sa rovnocennosti zmlúv, pokiaľ ide o následné zmeny regulačných okolností a preskúmania opatrenia.

(237) Zabezpečenie kompenzácie za obnovu povrchových baní: zmluva z roku 2021 obsahuje komplexné ustanovenia na zabezpečenie súm kompenzácie na rekultiváciu povrchových baní. Tieto ustanovenia sa v prípade podnikov RWE a LEAG líšia, keďže situácia týchto dvoch spoločností je vzhľadom na štruktúru skupiny a ochranné nástroje zavedené ťažobnými orgánmi odlišná. V prípade podniku RWE sa preto dôraz kladie na štruktúru skupiny a v prípade významných zmien v skupine sú zavedené ochranné opatrenia. V prípade podniku LEAG sa suma kompenzácie vypláca účelovo vytvoreným subjektom, ktoré už existujú a sú založené v prospech spolkových krajín Brandenbursko a Sasko, a preto sa suma kompenzácie prevádza do osobitného fondu.

(238) Predsunutie vyradenia z prevádzky: V zmluve z roku 2021 sa upravuje predčasná možnosť: v 30. rokoch 21. storočia môžu byť všetky elektrárne uzavreté o tri roky skôr ako pri stanovenom postupe uzavretia, a to bez kompenzácie, pokiaľ to bude Nemecko požadovať najneskôr päť rokov pred dátumom predčasného uzavretia. Prevádzkovatelia to prijímajú bez získania akejkoľvek dodatočnej kompenzácie. Možnosť predčasného vyradenia z prevádzky je preto zahrnutá v dohodnutých sumách kompenzácie. Pre nemeckú vládu má táto možnosť dodatočný prínos, pretože jej v budúcnosti poskytuje ďalší manévrovací priestor na ďalšie znižovanie emisií CO_2 a zároveň nepredstavuje prekážku pre iné politické ciele alebo oblasti, ako je bezpečnosť dodávok, sociálno-ekonomická situácia postihnutých oblastí atď. Takáto možnosť bez kompenzácie by sotva mohla byť upravená právnou istotou podľa zákona.

(239) Spoľahlivé zníženie emisií CO_2: vyrokované riešenie vedie k spoľahlivému dosiahnutiu cieľa v oblasti zníženia emisií CO_2 v rámci opatrenia. Nie je dôvod obávať sa, že podnik RWE alebo podnik LEAG napadne uzavretie elektrární na vnútroštátnom súde. Preto nemôže nastať situácia, v ktorej by sa dohodnuté uzavretie nedosiahlo alebo by sa oneskorilo a v dôsledku toho by sa vyprodukovalo nadmerné množstvo CO_2.

(240) Nemecko vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení trvalo na svojom pôvodnom názore, že klasifikácia zmeneného opatrenia RWE ako pomoci môže zostať otvorená, keďže súčasná hodnota kompenzácie je nižšia ako odhadovaný ušlý zisk.

5.2. **Základ zlučiteľnosti**

(241) Nemecko nepredložilo pripomienky v nadväznosti na verejnú konzultáciu o uplatniteľnosti a uplatňovaní Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky v tomto prípade, ani sa nevyjadrilo k pripomienkam tretích strán, ktoré boli predložené v rámci tejto konzultácie.

5.3. **Zlučiteľnosť pomoci**

5.3.1. *Stimulačný účinok*

(242) Nemecko tvrdí, že zmeneným opatrením RWE sa nespochybňuje stimulačný účinok, ktorý malo opatrenie RWE na podnik RWE pri uzatváraní šiestich blokov od roku 2020.

(243) Podnik RWE už uzavrel šesť blokov v súlade s postupným zatváraním hnedouhoľných elektrární stanoveným v zákone o uzavretí a v zmluve z roku 2021. Podniku RWE však zatiaľ nebola poskytnutá žiadna kompenzácia z dôvodu doložky o odklade v článku 10 zákona o uzavretí. Podnik RWE tieto bloky odstavil len preto, že sa s Nemeckom dohodol, že tieto predčasné odstávky budú kompenzované. Inými slovami, pri uzatváraní blokov podnik RWE očakával, že Nemecko vyplatí kompenzáciu, ako sa stanovuje v zákone. Očakávanie podniku RWE, pokiaľ ide o získanie kompenzácie, sa posilnilo najmä uzavretím právne záväznej verejnoprávnej zmluvy s Nemeckom, t. j. zmluvy z roku 2021. Okrem zákona o uzavretí, ktorý nadobudol účinnosť v auguste 2020, sa v tejto zmluve stanovuje, že podnik RWE má nárok na kompenzáciu za predčasné odstavenie elektrární. Zmluvne dohodnutá kompenzácia bude podnik RWE motivovať aj z hľadiska budúceho uzavretia. Opatrenie RWE, v pôvodne plánovanej aj zmenenej podobe, má preto na podnik RWE stimulačný účinok.

(244) Pokiaľ ide o bod 427 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky, nemecké orgány uviedli, že zrýchlenie postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární v rýnskej oblasti ťažby hnedého uhlia nepredstavuje opatrenie pomoci na zvýšenie bezpečnosti dodávok podľa bodov 325 až 370 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky ani obchádzanie týchto pravidiel. Urýchlenie postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární zo strany podniku RWE nie je opatrením na riešenie dlhodobých alebo krátkodobých ťažkostí, pokiaľ ide o bezpečnosť dodávok v odvetví elektriny. V správe nemeckej Spolkovej agentúry pre siete o súčasnom stave a vývoji bezpečnosti dodávok uverejnenej začiatkom roka 2023 („Versorgungssicherheitsbericht Strom“) sa uvádza, že postupné zatváranie uhoľných elektrární v Nemecku do roku 2030 je možné bez toho, aby to malo vplyv na bezpečnosť dodávok na strane trhu alebo na strane siete.

(245) Nemecko dodalo, že jasné zameranie zmeneného opatrenia RWE sa zakladá na skorom a definitívnom vyradení hnedouhoľných elektrární podniku RWE z prevádzky. Práve toto definitívne uzavretie elektrární sa kompenzuje, pričom sa neposkytuje žiadna platba za kapacitu. Odloženie pôvodne dohodnutých dátumov vyradenia blokov Neurath D a Neurath E z prevádzky o dva roky nie je v rozpore s týmto posúdením, keďže kompenzácia pre podnik RWE sa nevyplatí za toto predĺženie, ale za predčasné vyradenie elektrární z prevádzky. Keďže úspora zemného plynu v dôsledku dlhšej prevádzky dvoch blokov *de facto* pomáha zaistiť bezpečnosť dodávok v iných odvetviach, kompenzácia sa v tomto prípade neposkytuje. Ani právom nemeckej vlády rozhodnúť v neskoršej fáze o prevode určitých blokov RWE do rezervy (pozri odôvodnenie 278) sa nemení posúdenie zmeneného opatrenia RWE ako opatrenia na vyradenie z prevádzky.

5.3.2. *Porušenie práva Únie*

(246) Nemecko vo svojich pripomienkach predložených 6. septembra 2021 uviedlo, že opatrením sa neporušuje zásada „znečisťovateľ platí“, keďže:

(247) Do povinností prevádzkovateľov podľa ťažobného práva sa nezasahuje a neušetria sa žiadne výdavky (pozri aj § 7 zmluvy z roku 2021). Spoločnosti zároveň „nezapríčinili“ dodatočné náklady, ktoré vyplývajú z predčasného postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární. Takéto dodatočné náklady sa preto zohľadnili pri určovaní výšky kompenzácie.

(248) Dodatočné náklady na ťažbu súvisia s dodatočnými nákladmi v povrchových baniach vyplývajúcimi z predčasného uzavretia, ako je odloženie vytvorenia rezerv (účinky úrokových sadzieb) a dodatočné výdavky spôsobené napríklad potrebnou zmenou harmonogramu. Na druhej strane dodatočné náklady na povrchovú ťažbu nie sú nákladmi na pravidelnú obnovu povrchovej ťažby, ktoré by spoločnosti museli aj tak znášať v rámci scenára bez dohodnutého postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární.

(249) Zmluva z roku 2021 obsahuje dodatočné ochranné opatrenia týkajúce sa využívania povrchových baní. Okrem existujúcich právnych povinností prevádzkovateľov zmluva obsahuje individuálne vypracované ochranné opatrenia pre oboch prevádzkovateľov, ktoré znižujú riziko, že spoločnosti nebudú v plnej miere znášať náklady na povrchovú ťažbu a že sa zanechá značná záťaž pre ľudské zdravie a životné prostredie.

5.3.3. *Vhodnosť*

(250) Nemecko vo svojich pripomienkach predložených 6. septembra 2021 uviedlo, že opatrenie je vhodné na nákladovo efektívne, predvídateľné, spoločensky prijateľné a právne zabezpečené postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární. Alternatívne a rovnako vhodné opatrenia nie sú zrejmé. Nemecko poukázalo na tieto skutočnosti:

(251) Postupné zatváranie uhoľných elektrární v iných členských štátoch EÚ (napr. v Holandsku alebo Španielsku) nie je porovnateľné s postupným zatváraním hnedouhoľných elektrární v Nemecku. V týchto krajinách všetky uhoľné elektrárne používajú čierne uhlie, ktoré sa môže hospodárne získavať na svetovom trhu, a nie sú v nich žiadne povrchové bane. Podľa názoru Nemecka však práve spojenie elektrární a povrchových baní do systémového celku spôsobuje, že postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární je mimoriadne zaťažujúce a zložité, a to aj z dôvodu významu regionálnych hospodárstiev a výzvy prepojiť postupné a systematické uzatváranie so štrukturálnymi politikami. Okrem toho uhlie ako zdroj energie zohráva v Španielsku a Holandsku menšiu úlohu ako v rámci nemeckého energetického mixu.

(252) Dohodnuté riešenie pre hnedé uhlie má mnoho výhod, ako je sociálne upokojenie a právna istota a predvídateľnosť (pozri odôvodnenie 232).

5.3.4. *Primeranosť*

(253) Nemecko vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o začatí konania uviedlo, že samotné ušlé zisky sú už teraz vyššie ako sumy kompenzácie, a preto nedochádza k nadmernej kompenzácii.

(254) Nemecko vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení vzalo na vedomie predbežný záver Komisie o primeranosti zmeneného opatrenia RWE.

(255) Nemecko tvrdí, že kompenzácia pre podnik RWE sa vypláca za rôzne aspekty, medzi ktoré patria predovšetkým ušlé zisky a dodatočné náklady, ktoré podnik RWE musel a musí znášať, pretože v záujme ochrany klímy súhlasil s uzavretím svojich elektrární pred skončením ich technickej/ekonomickej životnosti. V opačnom prípade by podnik dokázal dosiahnuť príjmy predajom elektriny z daných elektrární na trhu a dodatočné náklady by mu nevznikli.

(256) Nemecko tvrdí, že ušlé zisky podniku RWE už presahujú výšku kompenzácie pre podnik RWE, a teda ju odôvodňujú. Na preukázanie toho spoločnosť r2b energy consulting GmbH pripravila pre nemecké ministerstvo revidovaný výpočet pre elektrárne podniku RWE, v ktorom sa ušlé zisky porovnali s kompenzáciou, ktorá sa vypláca podniku RWE, s cieľom preukázať, že nedochádza k nadmernej kompenzácii (pozri opis tohto výpočtu v odôvodneniach 63 až 75).

(257) Z výpočtu vyplýva, že čistá súčasná hodnota ušlých ziskov za roky 2022 až 2025 (približne 2,03 miliardy EUR) vypočítaná na základe cien elektriny a CO_2, ktoré trh očakáva v rokoch nasledujúcich po uzavretí, je už vyššia ako čistá súčasná hodnota kompenzácie, ktorá sa má vyplatiť podniku RWE (približne 1,72 miliardy EUR). Zahrnutím roku 2026 sa k ušlým ziskom pripočíta ďalších 131 miliónov EUR (v čistej súčasnej hodnote za rok 2022).

(258) Nemecko ďalej poukazuje na to, že bol uskutočnený konzervatívny výpočet, čím sa podhodnotili zisky, ktoré by uzavreté bloky mohli dosiahnuť v kontrafaktuálnom scenári. Konkrétne:

1. Pri výpočte sa predpokladá, že strop trhových príjmov výrobcov elektriny, ktorý bol v čase revidovaného výpočtu uzákonený tak, aby trval do 30. júna 2023, sa predlžuje do 30. apríla 2024, čím sa znižuje ušlý zisk elektrárne Frechen/Wachtberg. Nakoniec sa nemecká vláda rozhodla nepredlžovať uplatňovanie stropu trhových príjmov na obdobie po 30. júni 2023. Ak by sa to zohľadnilo v revidovanom výpočte, ušlé zisky elektrárne Frechen/Wachtberg by boli vyššie o 181 miliónov EUR v čistej súčasnej hodnote.

2. Pri výpočte sa predpokladá, že bloky Neurath D a E budú uzavreté 31. marca 2025 a ušlé zisky budú plynúť až k tomuto dátumu, zatiaľ čo v skutočnosti by sa mohli uzavrieť o rok skôr, a teda by vznikli vyššie ušlé zisky, pokiaľ sa nemecká vláda samostatne nerozhodne ponechať bloky na trhu do 31. marca 2025 (pozri odôvodnenie 51).

3. Pri výpočte sa nezohľadňujú príjmy z dodávok tepla a vyrovnávacieho trhu, čím sa ďalej podceňujú ušlé zisky.

(259) Nemecko takisto poznamenáva, že revidovaný výpočet sa vykonáva spôsobom, ktorý holisticky odráža hospodárstvo výroby elektriny z hnedého uhlia, pri ktorej bane nemožno oddeliť od elektrární. V revidovanom výpočte sa teda zohľadňujú nielen variabilné náklady na ťažbu, ale aj fixné náklady na hnedouhoľné bane, ktoré sú pri posudzovaní na jednotku výroby elektriny oveľa vyššie ako variabilné náklady na ťažbu. To výrazne zvyšuje celkové náklady na palivo na jednotku výroby, pričom sa ďalej znižujú ušlé zisky.

(260) Pokiaľ ide o pochybnosti vznesené v rozhodnutí o začatí konania, Nemecko tvrdí, že v prípade podniku RWE tieto pochybnosti už nie sú relevantné vzhľadom na revidovaný výpočet (pozri odôvodnenia 63 až 75), najmä preto, že výpočtom sa odstraňuje potreba komplexného prístupu dlhodobého modelovania.

(261) Nemecko konkrétne tvrdí, že pochybnosti vyjadrené v rozhodnutí o začatí konania, pokiaľ ide o zisky siahajúce ďaleko do budúcnosti (pozri odôvodnenia 123 až 132 rozhodnutia o začatí konania), už nie sú v súvislosti so zmeneným opatrením RWE relevantné, pretože v revidovanom výpočte sa zohľadňujú len ušlé zisky merané v obmedzenom počte rokov, ktoré nie sú vzdialené dátumom uzavretia, a pretože takéto ušlé zisky už presahujú kompenzáciu.

(262) Nemecko takisto tvrdí, že pochybnosti Komisie týkajúce sa investičných nákladov (pozri odôvodnenia 126 a 127 rozhodnutia o začatí konania) na modernizáciu elektrární s cieľom dosiahnuť dlhú životnosť sú v súvislosti so zmeneným opatrením RWE irelevantné z dôvodu oveľa kratšieho obdobia, počas ktorého sa zohľadňujú predpokladané ušlé zisky. Pokiaľ ide o blok Niederaußem D, v prípade ktorého Komisia vyjadrila pochybnosti o tom, či bude elektráreň schopná prevádzky po roku 2020 z dôvodu súladu so smernicou o priemyselných emisiách (2010/75/EÚ) a so súvisiacimi prísnejšími normami pre veľké spaľovacie zariadenia, ktoré sa týkajú procesov v jadrových elektrárňach, Nemecko tvrdí, že táto pochybnosť už nie je relevantná, pokiaľ ide o zmenené opatrenie RWE, keďže v revidovanom výpočte sa pre tento konkrétny blok nenárokujú žiadne ušlé zisky (pozri odôvodnenie 65).

(263) Okrem toho v súvislosti s pochybnosťami vyjadrenými v odôvodnení 129 rozhodnutia o začatí konania, či sa diskontnou sadzbou vo výške 7,5 % dostatočne zohľadňujú vysoké riziká a neistoty spojené s dlhým prognózovaným obdobím alebo či by sa museli predpokladať dodatočné korekčné mechanizmy, Nemecko tvrdí, že diskontná sadzba vo výške 7,5 % je primeraná. Podľa štúdie spoločnosti KPMG ([105]) je priemer WACC v priemysle 5,2 % a priemer, ktorý použil podnik RWE vo svojich vlastných výpočtoch, je 3,5 %. Nemecko tvrdí, že táto pochybnosť už nie je relevantná v súvislosti so zmeneným opatrením RWE, keďže obdobie oceňovania je krátke a hodnota WACC nemení výsledok porovnania medzi ušlými ziskmi a kompenzáciou, aj keď je stanovená nižšie alebo vyššie. Je to spôsobené najmä krátkym časovým rámcom nárokovaných ušlých ziskov, ktorých čistá súčasná hodnota nie je výrazne ovplyvnená zmenami WACC, v kombinácii so skutočnosťou, že čistá súčasná hodnota ročných kompenzačných platieb, ktorá trvá dlhšie obdobie, sa znižuje aj vplyvom inflácie (podľa cieľa Európskej centrálnej banky sa očakáva, že po roku 2025 dosiahne 2 % ([106])).

(264) Pokiaľ ide o pochybnosti o budúcich cenách palív a CO_2, ktoré boli podľa názoru Komisie zastarané (pozri odôvodnenie 130 rozhodnutia o začatí konania), Nemecko tvrdí, že ani táto otázka už nie je relevantná v súvislosti so zmeneným opatrením RWE, keďže ušlé zisky v revidovanom výpočte týkajúcom sa zmeneného opatrenia RWE sú založené na nezávisle stanovených očakávaniach trhu v čase uzavretia blokov (v prípade blokov, ktoré už boli uzavreté) alebo na nedávnych nezávisle stanovených očakávaniach trhu týkajúcich sa cien palív a CO_2 (v prípade blokov, ktoré boli uzavreté po predložení revidovaného výpočtu).

(265) Okrem toho pochybnosti vyjadrené v odôvodnení 131 rozhodnutia o začatí konania, v ktorom Komisia poukazuje na to, že nedostala údaje za každý blok, pri ktorom sa plánovalo uzavretie, sú podľa názoru Nemecka rozptýlené aj v súvislosti so zmeneným opatrením RWE, keďže revidovaný výpočet obsahuje údaje za každý blok RWE, pri ktorom sa plánovalo uzavretie a ktorý už bol uzavretý, prípadne sa pri ňom predpokladajú ušlé zisky v blízkej budúcnosti do roku 2026 ([107]).

(266) Nemecko tvrdí, že pochybnosti Komisie týkajúce sa nedostatočnej analýzy citlivosti uvedenej v odôvodnení 132 rozhodnutia o začatí konania sú rozptýlené aj v súvislosti so zmeneným opatrením RWE vzhľadom na to, že namiesto predtým predloženého modelu trhu s elektrinou s predpokladanými parametrami, ako sú ceny elektriny, paliva a CO_2, revidovaný výpočet ušlých ziskov pre zmenené opatrenie RWE využíva skutočné očakávania trhu stanovené nezávislými zdrojmi a uplatňuje sa v ňom všeobecne zavedená priemyselná prax, v rámci ktorej elektrárne zabezpečujú svoju prevádzkovú maržu využívaním finančných produktov zakúpených na komoditných burzách (pozri odôvodnenie 75).

(267) Podľa názoru Nemecka sú pochybnosti Komisie týkajúce sa alternatívnych scenárov predložených Nemeckom v odôvodnení 134 rozhodnutia o začatí konania rozptýlené aj v súvislosti so zmeneným opatrením RWE. Dôvodom je, že na základe zmeneného opatrenia RWE sa konečné uzavretie elektrární podniku RWE posunulo z roku 2038 na rok 2030. Preto možnosť predčasného vyradenia z prevádzky (t. j. možnosť posunúť uzavretie z roku 2038 na rok 2035) už nie je relevantná a pri revidovanom výpočte ušlých ziskov podniku RWE sa nebrala do úvahy (pozri odôvodnenia 63 až 75).

(268) Pokiaľ ide o dodatočné náklady podniku RWE na rekultiváciu baní (pozri odôvodnenia 136 až 138 rozhodnutia o začatí konania), Nemecko poukazuje na to, že v revidovanom výpočte sa zohľadnili len ušlé zisky elektrární podniku RWE (pozri odôvodnenia 63 až 75) bez toho, aby sa pri výpočte zohľadnili akékoľvek dodatočné náklady na rekultiváciu baní. Takéto dodatočné náklady na rekultiváciu baní neboli zahrnuté do revidovaného výpočtu, keďže ušlé zisky podniku RWE už presahujú výšku kompenzácie pre tento podnik, a teda postačujú na odôvodnenie kompenzácie. Nemecko však zdôraznilo, že dodatočné náklady na rekultiváciu baní by boli vo všeobecnosti takisto vhodné na odôvodnenie kompenzačných platieb podniku RWE.

([105]) KPMG: Cost of Capital Study 2019 (Štúdia o kapitálových nákladoch z roku 2019).

([106]) Dostupné online na adrese: https://www.ecb.europa.eu/pub/projections/html/ecb.projections202309_ecbstaff~4eb3c5960e.en.html#:~:text=Overall%2c%20with%20medium-term%20inflation%2cthe%20third%20quarter%20of%202025.

([107]) Nemecko neposkytlo osobitné dlhodobé výpočty v prípade siedmich blokov, ktoré sa uzatvárajú po roku 2027, keďže sa domnieva, že existujúce údaje a výpočet týkajúci sa blokov, ktoré sa majú uzavrieť pred rokom 2027, sú už dostatočné na odôvodnenie výšky kompenzácie podľa zmeneného opatrenia RWE.

(269) Nemecko poukazuje na to, že revidovaný výpočet a nastolené argumenty sa zameriavajú len na zmenené opatrenie RWE a sú špecifické pre kontext zmeneného opatrenia RWE.

(270) Nemecko napokon poznamenáva, že situácia menších hnedouhoľných elektrární je odlišná v dôsledku ich rôznorodejšej štruktúry vlastníkov (približne 45 rôznych menších hnedouhoľných elektrární prevádzkovaných v Nemecku). Zvyčajne ide o priemyselných používateľov, ktorí spotrebúvajú elektrinu (a často aj teplo), ktorú si sami vyrobili. V skutočnosti pri niektorých menších elektrárňach, ktoré takisto vyrábajú teplo v konfigurácii kombinovanej výroby tepla a elektriny (KVET), bol dátum vyradenia stanovený v inom nástroji dekarbonizácie (Kraft-Wärme Kopplungsgesetz, zákon o kombinovanej výrobe tepla a elektriny).

(271) Nemecko vo svojich pripomienkach k pripomienkam tretích strán k rozhodnutiu o rozšírení uviedlo, že kritika metodiky na výpočet ušlých ziskov v revidovanom výpočte nie je presvedčivá. Nemecko vo svojich podaniach preukázalo, že čistá súčasná hodnota ušlých ziskov podniku RWE je zreteľne vyššia než čistá súčasná hodnota kompenzácie. Revidovaný výpočet ukazuje, že výška kompenzácie je obmedzená na nevyhnutné minimum a že nedochádza k nadmernej kompenzácii.

(272) Nemecko ďalej poznamenalo, že nemecká vláda nezaručila podniku RWE žiadnu štátnu podporu na rozšírenie plynových elektrární pripravených na vodík v lokalitách s uzavretými blokmi hnedouhoľných elektrární. Nemecké orgány súhlasia, že v kontexte postupného zatvárania uhoľných elektrární v Nemecku vypracúva nemecká vláda rôzne opatrenia na zabezpečenie prechodu na klimaticky neutrálnu výrobu elektriny. To však neznamená, že podniku RWE bola zaručená nejaká podpora. Keďže Nemecko plánuje udeľovať bonusy za takúto podporu prostredníctvom všeobecných a transparentných verejných súťaží, ktoré sú otvorené pre všetkých účastníkov trhu, podnik RWE nemá žiadnu záruku, že v rámci nových opatrení získa podporu. Nemecko okrem toho poukazuje na to, že takéto opatrenia nie sú spojené s opatrením RWE alebo so zmeneným opatrením RWE a s týmto postupom.

5.3.5. *Zabránenie neprimeraným účinkom na hospodársku súťaž a obchod*

(273) Nemecko vo svojich pripomienkach zo 6. septembra 2021 nesúhlasí s podaním tretích strán, že kompenzácia prináša výhody podnikom RWE a LEAG oproti konkurenčným podnikom na nemeckom trhu a konkurenčným podnikom na európskom trhu, a tvrdí, že opatrenie nenarúša hospodársku súťaž ani nehrozí narušením hospodárskej súťaže, ani neovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi.

(274) Nemecko ďalej považuje tvrdenie tretej strany o údajnom porušení článku 106 ods. 1 v spojení s článkom 102 ZFEÚ, ktoré sa opisuje v odôvodnení 220, za neopodstatnené. Takéto porušenie predpokladá existenciu dominantného postavenia podniku na trhu, ktorému členský štát udelil osobitné alebo výlučné práva. V tomto prípade však orgány už vo viacerých rozhodnutiach o fúziách dospeli k záveru, že podnik RWE nemá dominantné postavenie na relevantnom produktovom a geografickom trhu ([108]).

5.3.6. *Mechanizmus odkladu uzavretia*

(275) Nemecko tvrdí, že mechanizmus odkladu uzavretia by sa mal oddeliť od zmeneného RWE opatrenia, keďže ide o odlišné nástroje, ktoré sú zamerané na rôzne časové obdobia a riadia sa inou logikou. Kompenzácia pre podnik RWE za predčasné uzavretie je stanovená v zákone o uzavretí a v zmluve z roku 2021. Bola vypočítaná na základe ušlých ziskov, ktoré vznikli po konečnom uzavretí konkrétneho bloku. Vo výpočte ušlých ziskov sa nezohľadňuje obdobie, počas ktorého sa na konkrétny blok môže vzťahovať mechanizmus odkladu uzavretia (t. j. predbežné a konečné dátumy uzavretia).

(276) Na druhej strane odmena podľa mechanizmu odkladu uzavretia sa vypočítava na základe vzorca kompenzácie pre príslušný blok a len za obdobie, počas ktorého sa na blok vzťahuje mechanizmus odkladu uzavretia. Táto odmena teda nie je relevantná pre výpočet ušlých ziskov na účely kompenzácie v rámci zmeneného opatrenia RWE a nemalo by sa na ňu prihliadať v posúdení primeranosti zmeneného opatrenia RWE.

([108]) BKartA, rozhodnutie z 26. februára 2019, ref. B8-28/19; Európska komisia, rozhodnutie z 26. februára 2019, M.8871 – RWE/E.ON Assets; pozri aj Európska komisia, rozhodnutie zo 17. septembra 2019, M.8870 – E.ON/Innogy.

5.3.7. *Nové potenciálne rezervy*

(277) Napokon, pokiaľ ide o iné potenciálne rezervy (*Rezerva*) uvedené v zmenenom opatrení RWE (pozri odôvodnenia 51 a 59), Nemecko poznamenáva, že tieto možnosti rezervy nie sú stanovené v pozmeňujúcom zákone ani v zmluve o zmene. Ak by ich Nemecko chcelo zaviesť, Nemecko a podnik RWE by najprv museli stanoviť tieto možnosti. V tejto fáze tieto možnosti rezervy ešte neboli podrobne stanovené v zákone. Keďže tieto rezervy ešte neexistujú a vzhľadom na to, že nie je isté, či sa dané možnosti aktivujú v budúcnosti, Nemecko tvrdí, že z hľadiska posúdenia zmeneného opatrenia RWE tieto možnosti nie sú relevantné. Ak by nemecká vláda schválila rezervu, išlo by o nové opatrenie. V závislosti od podoby takýchto opatrení by ich Nemecko notifikovalo osobitne podľa práva EÚ o štátnej pomoci.

6. POSÚDENIE NOTIFIKOVANÉHO OPATRENIA

6.1. Existencia pomoci

(278) V článku 107 ods. 1 ZFEÚ sa uvádza, že „pomoc poskytovaná v akejkoľvek forme členským štátom alebo zo štátnych prostriedkov, ktorá narúša hospodársku súťaž alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvýhodňuje určité podniky alebo výrobu určitých druhov tovaru, je nezlučiteľná s vnútorným trhom, pokiaľ ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi“.

(279) Kvalifikácia opatrenia ako pomoci v zmysle tohto ustanovenia si preto vyžaduje, aby boli splnené tieto kumulatívne podmienky: i) opatrenie musí byť pripísateľné štátu a financované zo štátnych prostriedkov; ii) jeho príjemcovi sa ním musí poskytovať určitá výhoda; iii) táto výhoda musí byť selektívna a iv) predmetné opatrenie musí narúšať hospodársku súťaž alebo hroziť jej narušením a musí ovplyvňovať obchod medzi členskými štátmi.

(280) Komisia už v rozhodnutí o začatí konania po analýze opatrenia RWE (pozri odôvodnenia 94 až 112 rozhodnutia o začatí konania) dospela k predbežnému záveru, že opatrenie RWE predstavuje pomoc. V rozhodnutí o rozšírení Komisia dospela k predbežnému záveru, že aj zmenené opatrenie RWE predstavuje pomoc (pozri odôvodnenia 80 až 88 rozhodnutia o rozšírení).

6.1.1. *Pripísateľnosť a zapojenie štátnych prostriedkov*

(281) Na to, aby sa opatrenie považovalo za opatrenie poskytnuté členským štátom alebo zo štátnych prostriedkov v akejkoľvek forme, musí byť i) poskytnuté priamo alebo nepriamo zo štátnych prostriedkov a ii) pripísateľné štátu.

(282) V tomto prípade sa kompenzácia vyplatí podniku RWE zo štátneho rozpočtu v súlade s ustanoveniami pozmeňujúceho zákona a zmluvy o zmene (pozri odôvodnenie 77).

(283) Komisia preto konštatuje, že zmenené opatrenie RWE je pripísateľné štátu a počíta s využitím štátnych prostriedkov v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

6.1.2. *Existencia výhody*

(284) Výhodou v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ je každá hospodárska výhoda, ktorú by podnik nemohol získať za bežných trhových podmienok, teda bez zásahu štátu ([109]). V článku 107 ods. 1 ZFEÚ sa takisto vyžaduje, aby opatrenie, pokiaľ má byť vymedzené ako štátna pomoc, bolo selektívne v tom zmysle, že zvýhodňuje „určité podniky alebo výrobu určitých druhov tovaru“.

(285) Komisia sa domnieva, že opatrením sa podniku RWE poskytuje výhoda, ktorú by za bežných trhových podmienok nezískal, keďže dostane finančnú kompenzáciu vo výške 2,6 miliardy EUR, ktorú by bez opatrenia nedostal.

([109]) Rozsudok Súdneho dvora z 11. júla 1996, SFEI a iní, C-39/94, EU:C:1996:285, bod 60; rozsudok Súdneho dvora z 29. apríla 1999, Španielsko/Komisia, C-342/96, EU:C:1999:210, bod 41.

(286) Viacero tretích strán uviedlo, že opatrením sa poskytuje výhoda (odôvodnenia 104 až 107). Podnik RWE ako príjemca poznamenal, že kompenzácia nepokrýva celkovú škodu, ktorá mu vznikla, a preto sa mu neposkytla žiadna výhoda (odôvodnenia 92 až 97). Podnik RWE vypočítal celkovú škodu, ktorá mu vznikla v dôsledku predčasného uzavretia, vo výške 8,7 miliardy EUR, z toho 5,5 miliardy EUR vo forme ušlých ziskov a 3,2 miliardy EUR vo forme dodatočných nákladov (odôvodnenie 177). Podnik RWE poukázal ďalej na to, že notifikované opatrenie predstavuje kompenzáciu škody, keďže zákon o uzavretí je v rozpore s vlastníckym právom podniku RWE, a preto sa podniku RWE neposkytuje žiadna hospodárska výhoda. Tento názor zastávali aj určité tretie strany (odôvodnenie 108).

(287) Nemecké orgány uviedli, že dohodnutou kompenzáciou sa podniku RWE neposkytuje výhoda, ktorá je vyššia ako suma, ktorú by podnik RWE získal v prípade zákonného uzavretia, po ktorom by nasledoval súdny spor (pozri odôvodnenie 231 až 241).

6.1.2.1. Kompenzácia podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva

(288) Tretie strany poznamenali, že predčasné postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární predstavuje zásah do vlastníckych práv podniku RWE podľa článku 14 ods. 1 GG a že nejde o vyvlastnenie podľa článku 14 ods. 3 GG. Názory tretích strán sa však líšili v otázke toho, či by sa mala poskytnúť kompenzácia za takýto zásah (odôvodnenia 93, 100, 103, 105, 106). Určité tretie strany sa vyjadrili, že podnik RWE by dokázal ochrániť svoje vlastnícke práva v rámci konania na ústavnom súde (pozri odôvodnenia 108 a 110).

(289) Aby bolo možné stanoviť, či sa notifikovaným opatrením poskytuje výhoda podniku RWE, Komisia musí posúdiť minimálnu výšku kompenzácie, ktorú by Nemecko muselo udeliť podniku RWE podľa vnútroštátneho práva, ak by Nemecko nariadilo len uzavretie, ale neuzavrelo zmluvu s dotknutými prevádzkovateľmi. Ak notifikované opatrenie presahuje túto minimálnu požadovanú kompenzáciu, tak poskytuje výhodu dotknutým prevádzkovateľom, a preto predstavuje štátnu pomoc za predpokladu, že sú splnené ostatné kumulatívne kritériá.

6.1.2.1.1. Rozsah ochrany vlastníckeho práva podľa článku 14 GG

6.1.2.1.1.1. Na opatrenie sa vzťahuje verejné právo

(290) Medzi kompenzáciou zo zákona (*Entschädigung*) podľa článku 14 GG a kompenzáciou škody (*Schadensersatz*) je zásadný rozdiel, napríklad v právnom režime občianskeho práva.

(291) Zásady kompenzácie škody v občianskom práve, ktoré sa v tomto prípade neuplatňujú, a kompenzácia za porušenie individuálnych vlastníckych práv podľa GG a verejného práva predstavujú dva rôzne právne nástroje, ktoré sa riadia odlišnou logikou. Kompenzácia škody v kontexte občianskeho práva (napríklad v zmysle § 249 ods. 1 a ďalších BGB ([110])) znamená, že poškodená strana musí byť v takom postavení, v akom by bola, ak by nedošlo k udalosti, ktorá spôsobila vznik škody ([111]). Znamená to, že samotná škoda predstavuje rozdiel medzi stavom aktíva, ak by nenastala udalosť, ktorá spôsobila vznik škody (hypotetická situácia), a skutočnou situáciou, t. j. skutočným stavom aktíva (reálny stav) ([112]).

([110]) § 249 ods. 1 BGB: „Osoba zodpovedná za kompenzáciu škody má zabezpečiť obnovenie postavenia, ktoré by existovalo, ak by nenastala okolnosť, z ktorej jej vyplýva povinnosť zaplatiť kompenzáciu škody."

([111]) Názov v pôvodnom jazyku: Schomerus/Franßen: Klimaschutz und die rechtliche Zulässigkeit der Stilllegung von Braun- und Steinkohlekraftwerken. 13. 12. 2018, dostupné online na adrese: http://fox.leuphana.de/portal/files/13307575/wbs_gutachten_bf.pdf, s. 308.

([112]) Oetker, oddiel 249, MünchKomm BGB (9. vydanie, 2022).

(292) Takáto výška kompenzácie sa však nevyžaduje v situácii, keď štát stanoví v kontexte verejného práva obsah a medze. Kompenzácia zo zákona znamená primeranú kompenzáciu za priame škody spôsobené zásahom do vlastníckeho práva, ktoré viedli k finančnej strate. Je založená na práve, ktoré bolo obmedzené, a jej účelom je primerane kompenzovať dané obmedzenie ([113]), ale nemá za cieľ poskytnúť úplnú, celkovú náhradu.

6.1.2.1.1.2. Rozsah uplatňovania článku 14 GG

(293) Z právnickej literatúry vyplýva, že existujú dva typy zásahov do vlastníckeho práva, ktoré je chránené na základe článku 14 GG. Prvým je vyvlastnenie podľa článku 14 ods. 3 GG a druhým je stanovenie obsahu a medzí vlastníckeho práva podľa článku 14 ods. 1 druhej vety GG ([114]). V jednej situácii nemôže ísť o obidva typy zásahov; buď ide o vyvlastnenie, alebo o stanovenie obsahu a medzí ([115]). Komisia súhlasí s tretími stranami, že predčasné postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární nepredstavuje vyvlastnenie podľa článku 14 ods. 3 GG (pozri odôvodnenie 289). Je to tak, pretože prevádzkovatelia neprestanú byť vlastníkmi elektrární a okolitej infraštruktúry, čo je nevyhnutným predpokladom vyvlastnenia. Vyvlastnenie sa skladá z dvoch prvkov: odňatie vlastníckeho práva a privlastnenie majetku ([116]). Nemecký ústavný súd (ďalej len „nemecký súd“) rozhodol, že obmedzenia týkajúce sa využívania vlastníckych práv a nakladania s nimi nemôžu samy osebe predstavovať vyvlastnenie ([117]). Preto v tomto prípade, keď sa opatrením neprevádzajú žiadne práva, ale len obmedzuje možné využívanie majetku, sa Komisia domnieva, že predčasné postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární v kontrafaktuálnom scenári, keď Nemecko nariadilo len uzavretie, ale neuzavrelo zmluvu s dotknutými prevádzkovateľmi, by mohlo predstavovať zásah do vlastníckych práv prevádzkovateľa ako stanovenie obsahu a medzí podľa článku 14 ods. 1 druhej vety GG, ale opatrenie nepatrí do pôsobnosti článku 14 ods. 3 GG.

(294) Komisia chápe, že stanovenie obsahu a medzí má vlastník v zásade akceptovať bez kompenzácie v dôsledku sociálnych prepojení s majetkom ([118]). Stanovenie obsahu a medzí musí byť v súlade so zásadami primeranosti a rovnosti. V osobitných prípadoch stanovenia obsahu a medzí, keď nie sú dodržané zásady primeranosti a rovnosti, si však situácia môže vyžadovať poskytnutie kompenzácie. Stanovenie obsahu a medzí si môže výnimočne vyžadovať kompenzáciu predovšetkým v prípadoch osobitných ťažkostí (besonderer Härtefall). Situácie osobitných ťažkostí sú „špeciálnymi“ prípadmi ťažkostí, keď v individuálnom prípade uplatňovanie práva vedie k nadmerne nepriaznivej, neprimeranej alebo značne nespravodlivej situácii, t. j. individuálne prípady, ktoré vedú k neprimeranej záťaži (unzumutbare Belastung), a to aj pri zohľadnení účelu zákona ([119]). Za takýchto výnimočných okolností sa môžu požadovať mimoriadne mechanizmy kompenzácie s cieľom splniť požiadavky podľa zásady primeranosti a kompenzovať mimoriadnu záťaž (Sonderopfer) vlastníka. Existuje možnosť, že ustanovenie, ktoré je samo osebe primerané, povedie v nezvyčajných prípadoch k mimoriadnej záťaži, ale zákonodarca v týchto prípadoch zároveň považuje opatrenie obmedzujúce vlastnícke právo za nevyhnutné vo verejnom záujme. V takej situácii teda môže byť požadovaná kompenzácia, aby sa kompenzovala neprimeranosť alebo nerovnosť opatrenia vo vzťahu k vlastníkovi ([120]).

([113]) Názov v pôvodnom jazyku: Schomerus/Franßen: Klimaschutz und die rechtliche Zulässigkeit der Stilllegung von Braun- und Steinkohlekraftwerken. 13. 12. 2018, dostupné online na adrese: http://fox.leuphana.de/portal/files/13307575/wbs_gutachten_bf.pdf, s. 308.

([114]) Von Prof. Dr. Lege, „Art. 14 GG für Fortgeschrittene 45 Fragen zum Eigentum, die Sie nicht überall finden. Unter besonderer Berücksichtigung des Baurechts“, dostupné online na adrese: https://www.zjs-online.com/dat/artikel/2012_1_517.pdf.

([115]) BeckOK Grundgesetz, Epping/Hillgruber 55. Edition, Stand: 15.05.2023, GG Art. 14 [Eigentum, Erbrecht und Enteignung], Rn 77-81.

([116]) Názov v pôvodnom jazyku: Schomerus/Franßen: Klimaschutz und die rechtliche Zulässigkeit der Stilllegung von Braun- und Steinkohlekraftwerken. 13. 12. 2018, dostupné online na adrese: http://fox.leuphana.de/portal/files/13307575/wbs_gutachten_bf.pdf, s. 122.

([117]) Vgl. BVerfG, Beschl. v. 16.02.2000 – 1 BvR 242/91 und 315/99, BVerfGE 102, 1, 16, juris, Rn. 43.

([118]) BeckOK Grundgesetz, Epping/Hillgruber 55. Edition, Stand: 15.05.2023, GG Art. 14 [Eigentum, Erbrecht und Enteignung], Rn 72.

([119]) BVerwG 5 C 11.18, Beschl. v. 20.05.2021, Rn 69-70.

([120]) BeckOK Grundgesetz, Epping/Hillgruber 55. Edition, Stand: 15.05.2023, GG Art. 14 [Eigentum, Erbrecht und Enteignung], Rn 104-106.

(295) Vzhľadom na to, že stanovenie obsahu a medzí redukuje existujúce právne postavenie, objavuje sa otázka, do akej miery sa musí v rámci kontroly primeranosti zohľadniť aspekt ochrany oprávnených očakávaní a do akej miery sú výnimočne potrebné prechodné opatrenia a doložky týkajúce sa ťažkostí (Härteklauseln) ([121]). Nemecký súd konštatoval, že zákonodarcovi sa v zásade nebráni v tom, aby vykonal opatrenia obmedzujúce vlastnícke právo aj v prípadoch osobitných ťažkostí (Härtefälle), ak zákonodarca zabráni neprimeranej alebo nerovnakej záťaži vlastníka prostredníctvom kompenzačných opatrení a náležite zohľadní oprávnené očakávania. A preto z dôvodu ochrany oprávnených očakávaní môžu byť potrebné prechodné opatrenia a doložky týkajúce sa ťažkostí. To, či a do akej miery sú potrebné prechodné opatrenia a doložky týkajúce sa ťažkostí, závisí od vyváženia závažnosti zásahu, ku ktorému dochádza stanovením obsahu a medzí na základe opatrenia s právami chránenými článkom 14 ods. 1 GG, a významu všeobecného záujmu sledovaného stanovením obsahu a medzí ([122]). V tejto súvislosti treba poznamenať, že nemecký súd konštatoval, že cieľ verejnej politiky, ktorým je ochrana životného prostredia, môže prevážiť záujem vlastníka súkromného majetku na tom, aby nebol obmedzený vo využívaní majetku ([123]).

(296) K stanoveniu obsahu a medzí, ktoré si vyžaduje kompenzáciu, dochádza len v prípadoch, keď sa do vlastníckeho práva zasahuje s mimoriadnou intenzitou. Pokiaľ ide o požiadavku kompenzácie, rozhodujúcim faktorom je to, či je stanovenie obsahu a medzí neprimerané pre vlastníka z hľadiska jeho závažnosti, intenzity a trvania a či predstavuje pre vlastníka mimoriadnu záťaž (Sonderopfer) ([124]). Existencia takejto výnimočnej záťaže sa musí posúdiť vzhľadom na to, či alebo do akej miery by bolo možné zabrániť potenciálne neprimeranej záťaži (unverhältnismäßige Belastung) inými spôsobmi, ako sú prechodné opatrenia a doložky týkajúce sa ťažkostí (Übergangsregelungen und Härteklauseln).

(297) Právo na kompenzáciu na základe porušenia ústavných práv môže vzniknúť, len ak stanovenie obsahu a obmedzení prináša mimoriadnu záťaž. V takom prípade musí byť príslušná kompenzácia primeraná priamym škodám spôsobeným zásahom do vlastníckeho práva, ktorý viedol k finančnej strate, pokiaľ presahuje primeranú úroveň, ktorú možno odôvodniť vzhľadom na odlišné oprávnené záujmy. Žiadna takáto potenciálna kompenzácia by však nemala mať za cieľ úplnú, celkovú náhradu (pozri odôvodnenie 293).

6.1.2.1.1.3. Úvahy Komisie

(298) Podnik RWE tvrdil, že predčasné postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární v kombinácii s povinnosťami podniku týkajúcimi sa EU ETS vedie k mimoriadnej záťaži pre podnik RWE (odôvodnenie 95), zatiaľ čo podnik LEAG tvrdil, že dodatočné náklady sú škody na majetku, ktoré nevedú k strate práv alebo podstaty, ale predstavujú mimoriadnu záťaž, napr. prostredníctvom zníženia hodnoty (odôvodnenie 101). Ďalšie tretie strany uviedli, že dlhé prechodné obdobia, možnosť prechodu na palivo inej generácie a skutočnosť, že mnohé hnedouhoľné elektrárne, ktoré sa majú zavrieť, boli amortizované, vedú k záveru, že neexistuje žiadny takýto prípad mimoriadnej záťaže (odôvodnenia 105 a 106). Nemecko sa k otázke mimoriadnej záťaže nevyjadrilo. V zákone o uzavretí sa neuvádza nič o tom, či sa Nemecko domnieva, že postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární predstavuje pre dotknutých prevádzkovateľov mimoriadnu záťaž, ktorá si vyžaduje kompenzáciu.

([121]) Vo výnimočných prípadoch doložky týkajúce sa ťažkostí umožňujú odchýliť sa od predpisu alebo dohody s cieľom zabrániť nespravodlivým dôsledkom pre dotknuté osoby v takýchto výnimočných a individuálnych prípadoch.

([122]) BeckOK Grundgesetz, Epping/Hillgruber 55. Edition, Stand: 15.05.2023, GG Art. 14 [Eigentum, Erbrecht und Enteignung], Rn 98-103.

([123]) Pozri BVerfGE 102, 1 (18) a BeckOK Grundgesetz, Epping/Hillgruber 55. Edition, Stand: 15.05.2023, GG Art. 14 [Eigentum, Erbrecht und Enteignung], Rn 88-91.

([124]) BeckOK Grundgesetz, Epping/Hillgruber 55. Edition, Stand: 15.05.2023, GG Art. 14 [Eigentum, Erbrecht und Enteignung], Rn 104-106.

(299) Ako sa uvádza v odôvodnení 295, zásahy, ktoré nevedú k vyvlastneniu, ale len obmedzujú výkon vlastníckych práv, môžu byť v zásade primerané aj bez akejkoľvek kompenzácie priznanej vlastníkovi, ktorého vlastnícke práva sú ovplyvnené zásahom štátu. Komisia však chápe, že podľa nemeckého práva to nevylučuje špecifické výnimočné okolnosti, za ktorých môže byť kompenzácia opodstatnená vzhľadom na obmedzenie výkonu vlastníckych práv. Ide napríklad o prípad, keď obmedzenie výkonu vlastníckych práv predstavuje značné narušenie a vedie k mimoriadnej záťaži (*Sonderopfer*) vlastníka. Hoci sa opatrenia prijímajú vo všeobecnom záujme, významné negatívne účinky môžu znášať len niektorí vlastníci, čo môže byť neprimerané. V týchto prípadoch všeobecné právne zásady nemeckého práva vyžadujú, aby štát od začiatku zahrnul do opatrenia kompenzačný mechanizmus s cieľom zabezpečiť primeranosť opatrenia ([125]). Pokiaľ však ide o kompenzačné opatrenia, Komisia z nemeckého práva vyrozumela, že pred zvážením finančnej kompenzácie by sa mali najprv zvážiť iné spôsoby kompenzácie, ako sú prechodné opatrenia.

(300) Pri analýze súladu postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární s článkom 14 GG by sa mal uplatňovať tento postup: po prvé je potrebné posúdiť primeranosť stanovenia obsahu a medzí. Po druhé, ak nebolo primerané, môže to viesť k osobitným ťažkostiam (*besonderer Härtefall*) a mimoriadnej záťaži (*Sonderopfer*) vlastníka. Po tretie, ak ide o mimoriadnu záťaž, peňažná kompenzácia je opatrením, ktoré sa využíva až po iných zmierňujúcich prostriedkoch, napríklad prechodných opatreniach, ako posledná možnosť.

(301) Ako bolo opísané v odôvodnení 296, nemecký súd rozhodol, že verejný cieľ, ktorým je ochrana životného prostredia, prevažuje súkromný záujem nebyť obmedzený vo využívaní majetku. Uzavretie hnedouhoľných elektrární RWE má environmentálny cieľ, keďže to povedie k zníženiu emisií CO_2 (odôvodnenie 18), čo znamená, že nariadené uzavretie hnedouhoľných elektrární možno odôvodniť záujmom verejnej politiky.

(302) V rámci posúdenia primeranosti by sa malo takisto vyhodnotiť, či existujú oprávnené očakávania prevádzkovateľa, ktoré treba vyvážiť s verejným záujmom ochrany životného prostredia. V tejto súvislosti Komisia konštatuje, že z príslušnej nemeckej judikatúry jasne vyplýva, že žiadna osoba nie je chránená pred právnymi zmenami s dosahom na existujúcu investíciu.

(303) Ako sa už uvádza v odôvodnení 104 rozhodnutia o začatí konania, Komisia pripomína, že nemecký súd vo svojom rozsudku z roku 2009 ([126]) rozoberal to, či by v prípade existujúcej investície osoba bola chránená pred právnymi zmenami, ako aj rozsah ochrany oprávneného očakávania v prípade zmien právneho rámca. Účastníci daného konania sa sporili o to, či neskôr uplatniteľné prísnejšie požiadavky na dobré životné podmienky nosníc boli priamo uplatniteľné aj na prevádzkareň žalobcu, ktorý získal povolenie na prevádzku pred nadobudnutím účinnosti prísnejších požiadaviek a očakával, že sa mu investície vrátia po 15 až 20 rokoch prevádzky. Nemecký súd odvolanie zamietol a dospel k záveru, že podľa nemeckých právnych predpisov neexistuje žiadne právo na ochranu pred právnymi zmenami, až kým nedôjde k amortizácii investičných nákladov a odpísaniu zariadení. Nemecký súd poukázal aj na to, že dostatočne dlhé prechodné obdobie pomáha upevniť túto zásadu. O okolnostiach týkajúcich sa dobrých životných podmienok nosníc sa diskutovalo už v čase, keď žalobca získal pôvodné povolenie. Podľa nemeckého súdu sa žalobca nemohol naďalej spoliehať na pretrvávanie platnosti normy týkajúcej sa požiadaviek na dobré životné podmienky zvierat, ktoré sa uplatňovali v čase vydania povolenia. V odvetví sa teda mala predvídať a očakávať zmena práva.

([125]) V nemeckom práve sa to nazýva zásada „ausgleichspflichtige Inhalts- und Schrankenbestimmung“.

([126]) BVerwG NVwZ, Urteil vom 30.04.2009 – 7 C 14.08, S. 1443. Uvádza sa to aj v štúdii o vyraďovaní z prevádzky: keďže neexistuje právo na takúto ochranu, dotknutí prevádzkovatelia sa nemôžu odvolávať na osobitnú ochranu existujúcich a oprávnených očakávaní, aby sa vyhli (ďalším) požiadavkám na zníženie emisií skleníkových plynov s cieľom chrániť globálnu klímu.

(304) V tomto prípade sú okolnosti týkajúce sa prevádzkovateľov hnedouhoľných elektrární podobné. Prevádzkovatelia investovali do hnedouhoľných elektrární, ktoré sa majú zavrieť, pred tým, než právny rámec pre postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární dostal konkrétnu podobu. Ako však vyplýva z rozsudku nemeckého súdu z roku 2009 opísaného v odôvodnení 304, prevádzkovatelia sa nemôžu odvolávať na zachovanie súčasného stavu, t. j. nemôžu očakávať, že budú chránení pred právnymi zmenami, až kým ich investícia nie je v plnej miere amortizovaná. Okrem toho z verejne dostupných informácií vyplýva, že pred začatím činnosti komisie pre uhlie mali byť prevádzkovatelia hnedouhoľných elektrární informovaní o energetickej politike Nemecka, ktorej súčasťou je nahrádzanie čierneho a hnedého uhlia menej znečisťujúcimi palivami alebo energiou z obnoviteľných zdrojov. Hoci komisia pre uhlie začala svoju činnosť v roku 2018, Nemecko prijalo medzinárodné záväzky v oblasti ochrany klímy už skôr. Napríklad Nemecko prijalo svoj prvý národný cieľ politiky v oblasti klímy už v roku 1995 a v roku 2007 sa konkrétne rozhodlo znížiť emisie skleníkových plynov aspoň o 40 % do roku 2020 (v porovnaní s rokom 1990) (pozri odôvodnenia 17 a 18). V roku 2016 sa v rámci nemeckého akčného plánu pre klímu prijala koncepcia neutrality skleníkových plynov do roku 2050 ([127]). Stručne povedané, vzhľadom na to, že podľa nemeckých právnych predpisov neexistuje právo na ochranu pred právnymi zmenami – až do amortizácie investičných nákladov –, je pravdepodobné, že prevádzkovateľ hnedouhoľnej elektrárne nemohol oprávnene očakávať ochranu svojich investícií, ktorá by prevážila nad verejným záujmom.

(305) Pokiaľ ide o tvrdenie podniku RWE, že predčasné postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární v kombinácii s povinnosťami podniku týkajúcimi sa EU ETS vedie k mimoriadnej záťaži pre podnik RWE (odôvodnenie 95), Komisia poznamenáva, že EU ETS má dosah na mnoho sektorov a znečisťovateľov, nielen na podnik RWE a prevádzkovateľov hnedouhoľných elektrární. Komisia chápe nemeckú judikatúru tak, že otázka, či opatrenie obmedzujúce vlastnícke právo predstavuje mimoriadnu záťaž, sa skúma v kontexte daného konkrétneho opatrenia. Komisia sa preto domnieva, že pri otázke, či politické opatrenie, ktoré je špecifické pre oblasť hnedého uhlia, spôsobuje mimoriadnu záťaž, EU ETS nemožno brať do úvahy.

(306) Komisia okrem toho chápe nemeckú judikatúru tak, že pred tým, ako by sa podľa vnútroštátneho práva vyžadovala finančná kompenzácia, je potrebné zvážiť, či nie je možné zabrániť neprimeranej mimoriadnej záťaži inými spôsobmi, ako sú napríklad prechodné opatrenia. Napríklad podnik RWE zostáva vlastníkom pozemku a existujúcej infraštruktúry, a preto má možnosť využívať tieto aktíva na výrobu elektriny na báze iných palív alebo na iné účely. Okrem toho, ako sa uvádza v odôvodnení 302, v tomto prípade sa väčšine blokov hnedouhoľných elektrární RWE poskytlo prechodné obdobie pred ich uzavretím a len bloku Niederaußem D sa nariadilo okamžité uzavretie – do konca roka 2020.

6.1.2.1.2. Zistenia vyplývajúce z relevantných nemeckých štúdií

(307) Komisia ďalej poznamenáva, že existujú verejne dostupné štúdie, zhrnuté v odôvodneniach 309 až 312, ktoré nevylučujú možnosť predčasného postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární bez finančnej kompenzácie. Komisia konkrétne analyzovala dve štúdie, ktoré sú v súlade so stanoviskami nemeckého súdu a právnickou literatúrou opísanou v odôvodneniach 291 až 299. Komisia sa venuje týmto štúdiám z týchto dôvodov: po prvé, obidve boli publikované pomerne nedávno, v roku 2018. Po druhé, autormi oboch štúdií sú vedci. Výskumné zariadenie nemeckého Spolkového snemu, ktoré vypracovalo prvú štúdiu uvedenú v odôvodnení 309, uskutočňuje vedecký výskum na podporu poslancov nemeckého parlamentu, hoci jeho správy nemajú za cieľ reprezentovať názory nemeckého Spolkového snemu, jeho orgánov ani exekutívy. Pokiaľ ide o druhú štúdiu uvedenú v odôvodneniach 310 až 312, spolkové ministerstvo životného prostredia, ochrany prírody, jadrovej bezpečnosti a ochrany spotrebiteľa (ďalej len „BMUV“) ju objednalo u Prof. Dr. Thomasa Schomerusa, právneho vedca a experta na verejné právo, a advokáta Gregora Franßena.

([127]) Dostupné online na adrese: https://epub.wupperinst.org/frontdoor/deliver/index/docId/7265/file/7265_Phasing_Out_Coal.pdf, s. 40.

6.1.2.1.2.1. Opis zistení

(308) V roku 2018 výskumné zariadenie nemeckého Spolkového snemu vypracovalo štúdiu s cieľom preskúmať ústavné požiadavky na zákonné vyradenie uhoľných elektrární z prevádzky (ďalej len „štúdia nemeckého Spolkového snemu“) ([128]). V štúdii nemeckého Spolkového snemu sa zistilo, že uzavretie uhoľných elektrární nepredstavuje vyvlastnenie podľa článku 14 ods. 3 GG a že uzavretie by zodpovedalo stanoveniu obsahu a medzí podľa článku 14 ods. 1 GG. V štúdii nemeckého Spolkového snemu výskumné zariadenie dospelo k záveru, že kompenzácia by sa mala poskytovať len tým jednotlivým zariadeniam, ktoré napriek prechodným a výnimočným opatreniam čelia mimoriadnej záťaži (*Sonderopfer*). V štúdii nemeckého Spolkového snemu sa ďalej dospelo k záveru, že v prípade starších blokov, ktoré už sú v plnej miere amortizované, je možné vyradenie z prevádzky bez kompenzácie.

(309) Okrem toho sa v štúdii *Ochrana klímy a právne možnosti vyraďovania hnedouhoľných a čiernouhoľných elektrární z prevádzky* ([129]) (ďalej len „štúdia o vyraďovaní z prevádzky“), ktorú si objednalo BMUV, takisto konštatovalo, že predpisy o vyraďovaní blokov uhoľných elektrární z prevádzky nepredstavujú vyvlastnenie podľa článku 14 ods. 3 GG. Ďalej zo štúdie o vyraďovaní z prevádzky vyplýva, že ide o stanovenie obsahu a medzí podľa článku 14 ods. 1 GG, a v súlade s článkom 14 ods. 2 GG sloboda zákonodarcu konať zahŕňa aj právomoc úplne zrušiť predtým existujúce právne postavenia chránené vlastníckymi právami za predpokladu, že je to opodstatnené zodpovedajúcimi váženými dôvodmi verejného záujmu.

(310) V štúdii o vyraďovaní z prevádzky sa skonštatovalo, že stanovenie obsahu a medzí je v súlade s ústavou a nevytvára neprimeranú hospodársku záťaž. Konkrétne sa uviedlo, že predpisy o vyraďovaní čiernouhoľných alebo hnedouhoľných elektrární z prevádzky z dôvodu ochrany klímy sú v súlade s ústavou, pretože sú vhodné, nevyhnutné a primerané. Poznamenalo sa, že závažné dôvody všeobecného verejného záujmu, konkrétne potreba ochrany klímy a dosiahnutie uhlíkovej neutrality, prevažujú nad osobitnou hospodárskou záťažou, ktorá sa kladie na dotknutých prevádzkovateľov. Dotknutí prevádzkovatelia teda musia znášať stratu možnosti budúcich ziskov z investovaného kapitálu, ak by pokračovali v prevádzke zariadení. Navyše sa v štúdii o vyraďovaní z prevádzky poukázalo na to, že GG nevyžaduje úplnú amortizáciu investovaného kapitálu na účely právne opodstatneného postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární. Zákon o uzavretí by však mal byť koncipovaný tak, aby primerane zohľadňoval hospodárske záujmy dotknutých strán. V štúdii o vyraďovaní z prevádzky sa ďalej poukázalo na to, že nielen peňažná kompenzácia, ale aj prechodné opatrenia, ako napríklad prechodné obdobie, sú samy osebe formou kompenzačného opatrenia a môžu napraviť zásah do činností dotknutých prevádzkovateľov. Pokiaľ ide o časovú os amortizácie, v štúdii o vyraďovaní z prevádzky sa uviedlo niekoľko príkladov. Napríklad z niektorých publikácií vyplýva, že amortizáciu možnosť dosiahnuť v priebehu 20 rokov ([130]). Okrem toho sa na základe výpočtov nemeckej agentúry pre životné prostredie (Umweltbundesamt) očakáva, že počiatočné investície do čiernouhoľných a hnedouhoľných elektrární sa amortizujú približne po 15 až 20 rokoch; najneskôr po 25 rokoch by investícia do aktív mala byť nielen amortizovaná, ale aj priniesť návratnosť rovnajúcu sa výnosom štátnych dlhopisov ([131]). Možno očakávať, že bloky, ktoré boli už v roku 2017 oveľa staršie ako 25 rokov, už boli amortizované ([132]). Podľa štúdie o vyraďovaní z prevádzky a citovaných zdrojov by priemerný čas amortizácie bloku hnedouhoľnej elektrárne preto predstavoval približne 25 rokov ([133]). V štúdii o vyraďovaní z prevádzky sa

([128]) Stilllegung von Kraftwerken, Ausarbeitung, Wissenschaftliche Dienste, Deutscher Bundestag (WD 3 – 3000 – 360/18). Dostupné online na adrese: https://www.bundestag.de/resource/blob/579426/79b26fd54662407f696a224c9aa1955a/WD-3-360-18-pdf-data.pdf.

([129]) Názov v pôvodnom jazyku: Schomerus/Franßen: Klimaschutz und die rechtliche Zulässigkeit der Stilllegung von Braun- und Steinkohlekraftwerken. 13. 12. 2018, dostupné online na adrese: http://fox.leuphana.de/portal/files/13307575/wbs_gutachten_bf.pdf.

([130]) Štúdia o vyraďovaní z prevádzky, s. 157, poznámka pod čiarou č. 408: Siehe etwa Buttermann/Baten, Wirtschaftlichkeit des Neubaus von Braunkohlekraftwerken, Tabelle 1 (Kapitalbindungsdauer), ET 2013, S. 46 (47); Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung, Die Zukunft der Braunkohle in Deutschland im Rahmen der Energiewende, 2012, S. 18; und erneut bestätigt hinsichtlich der bilanziellen Abschreibung in: Deutsches Wirtschaftsinstitut, Braunkohleausstieg – Gestaltungsoptionen im Rahmen der Energiewende, 2014; Umweltbundesamt, Klimaschutz und Versorgungssicherheit – Entwicklung einer nachhaltigen Stromversorgung, Climate Change 13/2009, S. 8; so auch Däuper/Michaels, EnWZ 2017, S. 211 (217); Ziehm, ZNER 2017, 7 (10).

([131]) Štúdia o vyraďovaní z prevádzky, s. 158, poznámka pod čiarou č. 409: So Ziehm, ZNER 2017, 7 (10), unter Berufung auf Umweltbundesamt, Klimaschutz und Versorgungssicherheit – Entwicklung einer nachhaltigen Stromversorgung, Climate Change 13/2009, S. 23.

([132]) Štúdia o vyraďovaní z prevádzky, s. 158, poznámka pod čiarou č. 412: BET Büro für Energiewirtschaft und technische Planung GmbH, Kurzstudie „Amortisationszeiten bestehender Kohlekraftwerke“ vom 03.11.2017, S. 16.

([133]) Štúdia o vyraďovaní z prevádzky, s. 157 – 158.

dospelo k záveru, že pokiaľ sú investície do čiernouhoľných alebo hnedouhoľných elektrární úplne amortizované, podľa zákona o uzavretí uhoľných elektrární by sa nevyžadovala kompenzácia. Dospelo sa však aj k záveru, že pre istotu by sa malo poskytnúť prechodné obdobie jedného až dvoch rokov, a to aj v prípade amortizovaných elektrární, aby sa prevádzkovatelia mohli prispôsobiť.

(311) Okrem toho sa v štúdii o vyraďovaní z prevádzky posudzovala aj otázka, či nariadené uzavretie uhoľných elektrární zasahuje do oprávnených očakávaní v prípade, že elektrárne nie sú úplne amortizované. V štúdii sa konštatuje, že neexistuje osobitná ochrana vlastníckych práv, pokiaľ ide o investície uskutočnené po roku 2010. V roku 2010 spolková vláda uvažovala o prípadnom obmedzení výroby elektriny z fosílnych palív na funkciu poskytovania vyrovnávacej a rezervnej kapacity vo flexibilnej sieti elektrární. Od daného okamihu v tejto súvislosti teda existuje len obmedzená potreba ochrany oprávnených očakávaní a dôvery. ([134]) V každom prípade nebolo možné odôvodnene očakávať, že po uvedenom dátume by takéto zariadenia v budúcnosti jednoducho pokračovali v neobmedzenej prevádzke.

6.1.2.1.3. Úvahy Komisie a závery týkajúce sa kompenzácie podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva

(312) Vzhľadom na uvedené Komisia konštatuje tieto skutočnosti:

(313) Podľa nemeckého práva je možné obmedziť využívanie majetku z verejno-politických dôvodov a nariadiť dátum uzavretia. Táto možnosť existuje v prípade sociálnych prepojení alebo sociálnych úloh spojených s majetkom. Obavy o životné prostredie sú opodstatneným dôvodom, ktorý sa uplatňuje v prípade hnedého uhlia, ktoré je veľmi znečisťujúcim palivom na výrobu elektriny. Preto sa v tomto prípade podľa nemeckého práva v zásade nevyhnutne nevyžaduje kompenzácia.

(314) Hoci je pravda, že oprávnené očakávania vlastníka majetku, že investície nebudú zmarené, môžu prevážiť nad verejným záujmom, Komisia sa domnieva, že ešte pred začiatkom pôsobenia komisie pre uhlie v roku 2018 politické smerovanie nadobudlo konkrétnejšiu podobu pri stanovovaní cieľov v oblasti klímy, keď znevýhodnilo veľmi znečisťujúce fosílne palivá a uprednostnilo výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov energie. Hoci mohlo ísť o postupný proces, Komisia súhlasí s citovanými publikáciami, že ochrana oprávnených očakávaní bola obmedzená oveľa skôr než v roku 2018. Komisia poznamenáva, že v štúdii o vyraďovaní z prevádzky sa v tejto súvislosti za osobitne relevantný považuje rok 2010.

(315) Ďalej sa zdá, že záujem vlastníkov, ktorí by mohli byť chránení, v žiadnom prípade nepresahuje relevantné obdobie amortizácie investície. Pokiaľ ide o amortizované bloky, ako potvrdilo Nemecko, 14 zo 16 blokov hnedouhoľných elektrární RWE by bolo v čase ich uzavretia úplne odpísaných (pozri odôvodnenie 55), keďže tieto zariadenia boli v prevádzke približne 50 až 60 rokov a 28 rokov v prípade bloku Niederaußem K. Tieto roky prevádzkovania sú výrazne nad priemerom 25 rokov na amortizáciu opísaným v štúdii o vyraďovaní z prevádzky v odôvodnení 310 (pozri tabuľku 4 a odôvodnenie 54).

(316) Okrem toho podľa Komisie z nemeckého práva vyplýva, že v prípade povinnej kompenzácie by sa mali pred finančnou kompenzáciou uprednostniť prechodné opatrenia. Od nadobudnutia účinnosti zákona o uzavretí boli všetkým týmto úplne amortizovaným elektrárňam okrem jednej poskytnuté prechodné obdobia (pozri tabuľku 3). Preto v prípade týchto elektrární Komisia usudzuje, že podľa nemeckého práva sa finančná kompenzácia nepožaduje.

([134]) Štúdia o vyraďovaní z prevádzky, s. 201 – 203.

(317) Zároveň je možné, že dva zo 16 blokov hnedouhoľných elektrární nemusia byť v čase ich uzavretia úplne amortizované, keďže sú v prevádzke menej ako 25 rokov. Konkrétne ide o bloky Neurath F (BoA 2) a Neurath G (BoA 3) (obidva boli otvorené v roku 2012). Vzhľadom na uvedené skutočnosti však podnik RWE mal v čase otvorenia uvedených zariadení vedieť, že potenciálna životnosť týchto zariadení môže byť obmedzená a prevádzkovateľ nemusí byť schopný tieto bloky úplne amortizovať (pozri odôvodnenie 312). Od októbra 2022 začalo pre tieto dva bloky plynúť prechodné obdobie sedem a pol roka. Preto v prípade týchto dvoch blokov, ktoré ešte nemusia byť úplne amortizované, Komisia považuje za pravdepodobné, že prechodné obdobie je samo osebe dostatočnou formou kompenzácie a že žiadna dodatočná finančná kompenzácia nie je opodstatnená. A aj keby to tak nebolo, podľa Nemecka by celková účtovná hodnota týchto dvoch zariadení k 31. marcu 2030 predstavovala 570 miliónov EUR (pozri odôvodnenie 57).

(318) Komisia sa teda domnieva, že je možné vylúčiť, že podľa nemeckého práva by bola potrebná finančná kompenzácia za nariadené uzavretie v lehotách stanovených Nemeckom. Hoci blok Niederaußem D nedostal prechodné obdobie jedného roka pred uzavretím, Komisia poznamenáva, že Nemecko ho v notifikácii nezahrnulo do výpočtov na preukázanie ušlých ziskov a že bol v prevádzke dlhšie, ako je požadovaný priemerný čas na dosiahnutie amortizácie.

(319) Komisia preto dospela k záveru, že v hypotetickom scenári, v ktorom by nebola dohodnutá žiadna zmluva medzi štátom a prevádzkovateľom, by sa podľa uplatniteľného vnútroštátneho právneho rámca nevyžadovala žiadna kompenzácia. Dohodnuté sumy preto poskytujú podniku RWE výhodu, ktorú by za bežných trhových podmienok, teda v situácii, kedy by mu bolo nariadené uzavretie bez kompenzácie, nezískal.

(320) Aj keby sa predpokladalo, že v prípade neexistencie notifikovaného opatrenia by nemecké vnútroštátne súdy priznali podniku RWE určitú kompenzáciu, takáto kompenzácia by sa pravdepodobne obmedzila na dve elektrárne, ktoré by neboli do roku 2030 úplne amortizované [t. j. pre bloky Neurath F (BoA 2) a Neurath G (BoA 3)]. V každom prípade žiadna takáto hypotetická kompenzácia, ktorá by sa mohla poskytnúť po zdĺhavých a neistých právnych konaniach, by nedosiahla 2,6 miliardy EUR (pozri odôvodnenia 55 a 56). Preto aj keby existovalo právo na kompenzáciu (čo v tomto prípade neplatí), Komisia sa domnieva, že kompenzácia v rámci notifikovaného opatrenia aj tak presahuje rámec toho, čo by mohlo byť nariadené podľa vnútroštátneho práva. Okrem toho sa v notifikovanom opatrení nevyžaduje, aby sa podnik RWE pustil do zdĺhavých právnych konaní s neistým výsledkom, ktoré by inak musel absolvovať.

(321) V tejto súvislosti Komisia poukazuje na to, že notifikované opatrenie, 2,6 miliardy EUR v nominálnom vyjadrení, je uvedené ako jedna jediná suma v zákone o uzavretí, ako aj v zmluve o zmene, pričom nie je rozčlenená ani pridelená na uzavretie jednotlivých blokov. Jednotlivé elektrárne sú preto na účely kvalifikácie pomoci neoddeliteľné, ich uzavretie sa plánovalo v rovnakom čase a bolo predvídateľné, pričom malo rovnaký cieľ kompenzovať podnik RWE za postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární a okolnosti RWE ako podniku sa nezmenili. Komisia preto vyvodzuje, že aj keby len časť sumy kompenzácie mohla byť povinná ako finančná kompenzácia podľa nemeckého práva, opatrenie nemožno umelo rozdeliť do viacerých krokov, a preto sa celá notifikovaná suma musí kvalifikovať ako pomoc.

(322) Komisia sa preto domnieva, že aj keby podľa vnútroštátneho práva existovala povinnosť finančnej kompenzácie, akákoľvek takáto potenciálna kompenzácia by bola nižšia ako notifikovaná suma 2,6 miliardy EUR. Notifikovaná suma bola vypočítaná na základe ušlých ziskov týchto jednotlivých blokov so skoršími dátumami uzavretia v pláne uzavretia pre podnik RWE, t. j. od roku 2021 do roku 2025. Ušlé zisky použité vo výpočtoch sa vypočítali od príslušného dátumu uzavretia do roku 2026. V tomto výpočte sa nezohľadňuje žiadna kompenzácia, ktorá mohla byť poskytnutá vo forme prechodných období od roku 2020, keď boli predčasné uzavretia stanovené v zákone. Neprihliada sa ani na skutočnosť, že príslušné bloky môžu do dátumu uzavretia amortizovať.

(323) Vzhľadom na uvedené skutočnosti Komisia dospela k záveru, že podnik RWE by nemal nárok na finančnú kompenzáciu podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva alebo prípadne by výška finančnej kompenzácie, na ktorú by mohol mať nárok podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva, nebola rovnaká ani vyššia ako notifikované opatrenie v hodnote 2,6 miliardy EUR. Preto sa očakáva, že podnik RWE dostane v rámci notifikovaného opatrenia kompenzáciu, ktorá presahuje rámec toho, čo je nariadené podľa GG. Podnik RWE preto získa výhodu, ktorú by za bežných trhových podmienok nezískal.

6.1.2.2. Postupné zatváranie jadrových elektrární v Nemecku nemožno použiť ako analógiu

(324) Tretie strany poukázali na to, že postupné zatváranie jadrových elektrární v Nemecku možno v tomto prípade použiť ako analógiu, a preto by sa prevádzkovateľom hnedouhoľných elektrární mala poskytnúť dodatočná ochrana podľa GG (pozri odôvodnenie 93, odôvodnenia 182 až 183).

(325) Komisia nesúhlasí s týmto názorom tretích strán a zastáva názor, že postupné zatváranie jadrových elektrární nemožno použiť ako priamu analógiu s postupným zatváraním hnedouhoľných elektrární z dôvodov uvedených v ďalšom texte. Komisia v prvom rade poznamenáva, že pri postupnom zatváraní jadrových elektrární štát vo forme právneho prísľubu ukotvil do zákona, že výrobcovia budú mať vymedzený čas, aby mohli pokračovať vo výrobe určitého množstva energie (*Reststrommengen*). V rozsudku nemeckého súdu z roku 2016 ([135]) sa uvádza, že porušenie tejto záruky viedlo k nároku na kompenzáciu z dôvodu očakávaní, ktoré vznikli na základe záruky dodatočnej výroby stanovenej zákonom. V tomto prípade však takáto záruka neexistuje; hnedouhoľné elektrárne nemajú takéto oprávnené očakávania, keďže neexistuje žiadny zákon, ktorý by zaručoval možnosť pokračovania vo výrobe určitého množstva energie z hnedého uhlia. Okolnosti týchto dvoch prípadov sú preto odlišné a postupné zatváranie jadrových elektrární nie je v tomto prípade možné použiť ako analógiu.

(326) Nemecký súd ďalej v súvislosti s postupným zatváraním jadrových elektrární uviedol ([136]), že neexistuje kompenzačný systém pre investície, ktoré devalvovali zrušením dodatočných zvyškových množstiev elektriny, t. j. *Reststrommengen*. Okrem toho v danom zákone nebola stanovená žiadna konkrétna výška kompenzácie. Na druhej strane v tomto prípade príslušný právny základ (t. j. zákon o uzavretí) zahŕňa konkrétnu výšku kompenzácie a je zavedené podrobné kompenzačné opatrenie na kompenzáciu výrobcov za postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární, s ktorým prevádzkovatelia súhlasili v zmluve z roku 2021 a v zmluve o zmene (pozri odôvodnenia 33 a 60). Okolnosti týchto dvoch prípadov preto nie sú porovnateľné.

(327) Komisia sa preto domnieva, že postupné zatváranie jadrových elektrární a hnedouhoľných elektrární v Nemecku nie je porovnateľné, keďže skutkové okolnosti týchto dvoch situácií sú odlišné.

6.1.3. *Selektivita*

(328) Notifikované opatrenie sa poskytlo len podniku RWE a predstavuje výhodu len preň, a teda výhoda pre podnik RWE má selektívny charakter.

6.1.4. *Vplyv na hospodársku súťaž a obchod medzi členskými štátmi*

(329) Podľa ustálenej judikatúry ([137]) na to, aby opatrenie ovplyvňovalo hospodársku súťaž a obchod, stačí, že príjemca pomoci konkuruje ostatným podnikom na trhoch otvorených hospodárskej súťaži.

(330) Vzhľadom na skutočnosť, že nemecký trh s elektrinou je súčasťou liberalizovaného trhu, ktorý je prepojený s ponukovými oblasťami susedných krajín, prevádzkovatelia hnedouhoľných elektrární priamo konkurujú iným výrobcom elektriny.

(331) Okrem toho postupné ukončenie výroby elektriny z hnedého uhlia znamená, že elektrinu, ktorú by tieto zariadenia vyrobili, budú musieť teraz vyrábať iní výrobcovia, čo pravdepodobne ovplyvní hodnotové poradie, a teda aj veľkoobchodnú cenu elektriny.

(332) Notifikované opatrenie preto ovplyvňuje hospodársku súťaž a obchod medzi členskými štátmi.

([135]) BVerfG, rozsudok prvého senátu zo 6. decembra 2016 – 1 BvR 2821/11 -, body 1 – 407.
([136]) BVerfG, rozhodnutie prvého senátu z 29. septembra 2020 – 1 BvR 1550/19 -, body 1 – 86.
([137]) Rozsudok Súdu prvého stupňa z 30. apríla 1998, Het Vlaamse Gewest/Komisia, T-214/95, ECLI: EU:T:1998:77.

6.1.5. *Záver týkajúci sa existencie štátnej pomoci*

(333) Vzhľadom na uvedené skutočnosti v tomto oddiele 6.1 sa zmeneným opatrením RWE poskytuje podniku RWE selektívna výhoda, ktorá pochádza zo štátneho rozpočtu a je pripísateľná štátu, čo ovplyvňuje hospodársku súťaž a obchod medzi členskými štátmi. Notifikované opatrenie preto predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

6.2. **Zákonnosť pomoci**

(334) Komisia poznamenáva, že zákon o uzavretí (článok 10), zmluva z roku 2021 (§ 25 ods. 1) a pozmeňujúci zákon (článok 3) obsahujú doložku o pozastavení, podľa ktorej možno zmenené opatrenie RWE uplatniť len vtedy, ak Komisia udelila schválenie podľa práva v oblasti štátnej pomoci, a len v takom rozsahu, v akom ho udelila (pozri odôvodnenie 37). Navyše Nemecko potvrdilo, že podniku RWE neboli vyplatené žiadne prostriedky (pozri odôvodnenie 37).

(335) Komisia sa preto domnieva, že notifikáciou zmeneného opatrenia RWE pred jeho vykonaním nemecké orgány dodržali notifikačnú povinnosť a povinnosť zdržať sa konania stanovené v článku 108 ods. 3 ZFEÚ.

6.3. **Zlučiteľnosť pomoci**

6.3.1. *Právny základ na posúdenie*

(336) V článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ sa stanovuje, že Komisia môže za zlučiteľnú vyhlásiť pomoc na uľahčenie rozvoja určitých hospodárskych činností alebo určitých hospodárskych oblastí, za predpokladu, že táto pomoc nepriaznivo neovplyvní podmienky obchodu tak, že by to bolo v rozpore so spoločným záujmom. Zlučiteľná pomoc podľa uvedeného ustanovenia zmluvy preto musí prispievať k rozvoju určitej hospodárskej činnosti ([138]). Okrem toho by pomoc nemala narúšať hospodársku súťaž spôsobom, ktorý je v rozpore so spoločným záujmom.

(337) Komisia 27. januára 2022 prijala Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky. Podľa bodu 466 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky bude Komisia tieto usmernenia uplatňovať pri posudzovaní zlučiteľnosti každej notifikovateľnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky, ktorá sa poskytne od 27. januára 2022 alebo ktorej poskytnutie sa plánuje od uvedeného dátumu.

(338) Podľa judikatúry Súdneho dvora sa pomoc musí považovať za poskytnutú v čase, keď bolo príjemcovi priznané právo na jej poskytnutie podľa uplatniteľných vnútroštátnych predpisov. Na určenie toho, kedy sa pomoc musí považovať za poskytnutú, sa musia zohľadniť všetky podmienky stanovené vnútroštátnym právom na získanie predmetnej pomoci ([139]).

(339) Komisia sa domnieva, že pomoc ešte podniku RWE nebola poskytnutá vzhľadom na doložku o pozastavení zahrnutú vo vnútroštátnom právnom základe notifikovaného opatrenia (odôvodnenie 37). Konkrétne zákon o uzavretí (článok 10), zmluva z roku 2021 (§ 25 ods. 1) a pozmeňujúci zákon (článok 3) obsahujú doložku o pozastavení, podľa ktorej sa notifikované opatrenie môže uplatňovať len vtedy, ak Komisia udelila schválenie podľa práva v oblasti štátnej pomoci, a len v takom rozsahu, v akom ho udelila, pričom pokiaľ ide o zmluvu o zmene, pôvodná doložka o pozastavení, ktorá je súčasťou zmluvy z roku 2021, zostáva v platnosti. Zákonné právo podniku RWE na získanie kompenzácie v súlade so zákonom o uzavretí a zmluvou (pôvodnou aj zmenenou) preto podlieha schváleniu štátnej pomoci Komisiou. Navyše Nemecko potvrdilo, že podniku RWE sa nevyplatili žiadne prostriedky (odôvodnenie 37).

([138]) Rozsudok z 22. septembra 2020, Rakúsko/Komisia, C-594/18 P, ECLI: EU:C:2020:742, body 20 a 24.
([139]) Rozsudok z 21. marca 2013, Magdeburger Mühlenwerke GmbH/Finanzamt Magdeburg, C-129/12, ECLI: EU:C:2013:200, body 40 – 41.

(340) Komisia okrem toho poznamenáva, že notifikácia opatrenia štátnej pomoci členským štátom nepredstavuje definitívne vytvorenú právnu situáciu, z ktorej by vyplývalo, že Komisia sa vyjadruje k jeho zlučiteľnosti, pričom uplatňuje pravidlá účinné v čase, keď bola táto notifikácia vykonaná. Naopak, Komisia je povinná uplatňovať pravidlá platné v čase vydania svojho rozhodnutia, aj keď sa notifikácia opatrenia uskutočnila v inom právnom rámci ([140]).

(341) Súdny dvor rozhodol, že ak sa právny režim, za ktorého pôsobnosti členský štát oznámil návrh pomoci, zmení pred prijatím rozhodnutia Komisiou, musí Komisia, ktorá je povinná rozhodnúť podľa nových pravidiel, vyzvať tretie strany, aby sa vyjadrili k zlučiteľnosti tejto pomoci s týmito pravidlami ([141]). V súlade s judikatúrou Súdneho dvora Komisia uskutočnila verejnú konzultáciu, v rámci ktorej vyzvala tretie strany, aby sa vyjadrili k uplatniteľnosti a uplatňovaniu Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky v tomto prípade (pozri odôvodnenie 5).

(342) S ohľadom na odôvodnenia 338 až 342 sa Komisia domnieva, že Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sú v tomto prípade uplatniteľné, a Komisia v príslušných prípadoch posúdila zlučiteľnosť zmeneného opatrenia RWE na základe všeobecných ustanovení o zlučiteľnosti v Usmerneniach o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky (oddiel 3) a konkrétnych kritérií zlučiteľnosti pre pomoc v oblasti predčasného ukončenia ziskových uhoľných činností (oddiel 4.12.1 usmernení), ktoré zahŕňajú aj hnedé uhlie. V oddiele 4.12.1 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa stanovujú pravidlá, ktoré bude Komisia uplatňovať pri posudzovaní kritérií zlučiteľnosti zahŕňajúce stimulačný účinok, nevyhnutnosť, vhodnosť, primeranosť a zabránenie neprípustným negatívnym vplyvom na hospodársku súťaž a obchod. V prípade ostatných kritérií zlučiteľnosti sa uplatňuje kapitola 3 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky (bod 421 usmernení).

(343) Podnik RWE sa domnieva, že Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa v tomto prípade neuplatňujú, pretože kompenzácia nepredstavuje štátnu pomoc a pretože opatrenie RWE sa vykonalo už v roku 2020, keď sa pre podnik RWE začal postup uzavretia (pozri odôvodnenia 111 až 113). Viaceré tretie strany poukázali na to, že relevantnými udalosťami z hľadiska uplatniteľnosti Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sú nadobudnutie účinnosti zákona o uzavretí a podpísanie zmluvy z roku 2021. Keďže tieto udalosti nastali pred nadobudnutím účinnosti Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky, uplatniteľnosť usmernení na notifikované opatrenie by bola vylúčená (pozri odôvodnenia 120 a 121 a odôvodnenia 124 až 127).

(344) Tretia strana však poukázala na to, že prvky kompenzácie sú podľa Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky vhodné, keďže notifikované opatrenie sa týka ukončenia ziskových uhoľných činností a prevádzkovatelia nie sú podnikmi v ťažkostiach v zmysle Usmernení Komisie o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu nefinančných podnikov v ťažkostiach ([142]). Tretia strana sa domnieva, že z uvedeného dôvodu sa oddiel 4.12.1 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky uplatňuje (pozri odôvodnenie 124).

(345) Komisia v tejto súvislosti poznamenáva, že Nemecko prijalo zmenené opatrenie RWE s cieľom urýchliť ukončenie ziskových hnedouhoľných činností podniku RWE a kompenzovať dotknutý podnik. Na zmenené opatrenie RWE sa preto v súlade s bodom 425 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky vzťahuje oddiel 4.12.1 týchto usmernení. Okrem toho, na rozdiel od tvrdení niektorých tretích strán (pozri odôvodnenie 197), Komisia poznamenáva, že oddiel 4.12.1 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky umožňuje kompenzáciu ušlých ziskov v prípadoch nariadeného predčasného ukončenia ziskových uhoľných činností a neobmedzuje intenzitu pomoci.

(346) Napokon treba poznamenať, že tretia strana sa odvolala na rozhodnutie Rady z 10. decembra 2010 o zatvorení uhoľných baní neschopných konkurencie ([143]), v ktorom bol právnym základom článok 107 ods. 3 písm. e) ZFEÚ (pozri odôvodnenie 119). Komisia poznamenáva, že rozhodnutie Rady sa týka uhoľných baní neschopných konkurencie a vzťahuje sa na určité kategórie uhlia [pozri článok 1 písm. a) rozhodnutia Rady], zatiaľ čo v tomto prípade sa notifikované opatrenie týka ziskových hnedouhoľných elektrární. Okrem toho sa v článku 107 ods. 3 písm. e) ZFEÚ vyžaduje, aby Komisia predložila Rade návrh, čo však neplatí v tomto prípade. Komisia preto konštatuje, že rozhodnutie Rady nie je vhodným právnym základom.

([140]) Rozsudok Súdneho dvora z 11. decembra 2008, Komisia/Freistaat Sachsen, C-334/07 P, ECLI: EU:C:2008:709, body 51 – 53.
([141]) Rozsudok Súdneho dvora z 11. decembra 2008, Komisia/Freistaat Sachsen, C-334/07 P, ECLI: EU:C:2008:709, bod 56.
([142]) Oznámenie Komisie – Usmernenia o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu nefinančných podnikov v ťažkostiach (Ú. v. EÚ C 249, 31.7.2014, s. 1).
([143]) Rozhodnutie Rady 2010/787/EÚ.

6.3.2. *Pozitívna podmienka: pomoc musí umožňovať rozvoj určitej hospodárskej činnosti*

6.3.2.1. Identifikácia hospodárskej činnosti, ktorú opatrenie umožňuje, a jej pozitívnych vplyvov na celú spoločnosť, prípadne jej významu pre konkrétne politiky Únie.

(347) V súlade s bodmi 23 až 25 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky členské štáty musia identifikovať hospodárske činnosti, ktoré bude pomoc umožňovať, a opísať, či a ako pomoc prispeje k dosahovaniu politiky a cieľov Únie.

(348) Komisia v bode 426 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky uznala, že opatrenia na predčasné ukončenie ziskových uhoľných činností môžu uľahčiť rozvoj určitých hospodárskych činností alebo oblastí aj vytvorením priestoru na rozvoj iných činností na výrobu elektriny v súlade so Zelenou dohodou s cieľom kompenzovať zníženie kapacity výroby elektriny spôsobené predčasným uzavretím.

(349) Komisia poznamenáva, že cieľom notifikovaného opatrenia je podnietiť podnik RWE, aby zmenil svoje hospodárske správanie tým, že zatvorí svoje hnedouhoľné elektrárne skôr, než keby sa riadili ziskovosťou, čo povedie k zníženiu kapacity výroby elektriny. Za predpokladu, že dopyt po elektrine zostane rovnaký alebo sa zvýši, vznikne nedostatok vo výrobe ([144]). Komisia sa preto domnieva, že keďže sa notifikované opatrenie týka postupného ukončovania hnedouhoľných činností, ktoré by boli inak prevádzkované na trhu so ziskom, uľahčovanou hospodárskou činnosťou je výroba elektriny z alternatívnych zdrojov.

(350) Pevne stanovený dátum ukončenia bude uistením pre ostatných aktérov, že prechod na klimatickú neutralitu je reálny a možný, a teda môžu začať investovať do klimaticky neutrálnych technológií, čo zase povedie k tomu, že v rámci siete sa postupne prestanú využívať staré spôsoby výroby elektriny z čierneho a hnedého uhlia. V kontrafaktuálnom scenári, v ktorom by notifikované opatrenie nebolo prijaté, by nedošlo k rovnako rozsiahlemu hospodárskemu rozvoju. Notifikované opatrenie preto uľahčuje rozvoj hospodárskej činnosti výroby elektriny z alternatívnych zdrojov, akými sú obnoviteľné zdroje energie ([145]). Komisia súhlasí s argumentáciou podniku RWE, že notifikované opatrenie podporuje rozvoj nielen hospodárskej činnosti výroby energie z obnoviteľných zdrojov, ale celého odvetvia energetiky, keďže všetci účastníci trhu potrebujú pre svoje budúce investičné rozhodnutia istotu, pokiaľ ide o postup postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární (odôvodnenia 128 až 131).

(351) Okrem toho situácia, v ktorej by boli bloky hnedouhoľných elektrární RWE povinné ukončiť prevádzku bez kompenzácie, by viedla k právnej neistote v súvislosti s možnou kompenzáciou. Predvídateľnosť a právna istota zavedené notifikovaným opatrením preto pomáhajú uľahčiť hospodársku činnosť výroby elektriny z hnedého uhlia.

(352) Komisia sa teda domnieva, že zmenené opatrenie RWE prispieva k rozvoju hospodárskej činnosti, ako sa požaduje v článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ a v súlade s bodmi 24 a 426 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky.

([144]) V štúdii vypracovanej pre nemeckú energetickú agentúru Dena sa zistilo, že spotreba elektriny sa podľa najkonzervatívnejšieho scenára v rokoch 2015 až 2040 zvýši aspoň o 8 % (dena-Leitstudie. Integrierte Energiewende. Impulse für die Gestaltung des Energiesystems bis 2050, p. 195 f.). Aj prognózy nemeckých prevádzkovateľov prenosových sústav predpokladajú v budúcnosti zvýšený dopyt po elektrine. Predpokladajú, že čistý dopyt po elektrine sa podľa najkonzervatívnejšieho scenára zvýši z 513,1 TWh v roku 2016 na 581,6 TWh v roku 2035 (Szenariorahmen zum Netzentwicklungsplan Strom 2035, Version 2021. Entwurf der Übertragungsnetzbetreiber, p. 54).

([145]) Pozri aj rozhodnutie o postupnom zatváraní čiernouhoľných elektrární v Nemecku, odôvodnenie 101.

(353) Komisia okrem toho poznamenáva, že rozvoj hospodárskej činnosti výroby elektriny z alternatívnych zdrojov, akými sú obnoviteľné zdroje energie, bude mať pozitívne účinky z hľadiska environmentálnych prínosov. V oznámení o investičnom pláne pre udržateľnú Európu, ktoré je súčasťou Európskej zelenej dohody, Komisia uznala, že uzavretie uhoľných elektrární je oblasťou, ktorá má zásadný význam pre dosiahnutie transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo ([146]). Vďaka postupnému uzavretiu hnedouhoľných elektrární RWE notifikované opatrenie postupne zníži negatívne účinky výroby elektriny na klímu alebo životné prostredie a uľahčí rozvoj výroby elektriny založenej na obnoviteľných zdrojoch energie, čím sa zvýši udržateľnosť odvetvia výroby elektriny.

(354) Komisia poznamenáva, že uľahčením rozvoja hospodárskej činnosti výroby elektriny z alternatívnych zdrojov notifikované opatrenie prispeje k zníženiu emisií CO_2 v Nemecku. Vzhľadom na cieľ EÚ postupne znižovať svoje emisie skleníkových plynov s cieľom dosiahnuť transformáciu na klimaticky neutrálne hospodárstvo ([147]) a so zreteľom na Parížsku dohodu ([148]) sa Nemecko plánuje stať klimaticky neutrálnym do roku 2045. Ako sa opisuje v odôvodnení 16, Nemecko si stanovilo aj priebežné ciele, najmä v odvetví energetiky, kde bude musieť znížiť CO_2 z približne 257 miliónov v roku 2022 ([149]) na 108 miliónov ton ekvivalentu CO_2 do roku 2030.

(355) Konkrétnejšie, postupné ukončenie výroby elektriny z hnedého uhlia je pre Nemecko rozhodujúcim politickým opatrením na dosiahnutie uhlíkovej neutrality. Nemecko odhadlo, že hnedouhoľné elektrárne RWE ovplyvnené postupným zatváraním zodpovedali za približne 67 miliónov ton emisií CO_2 v roku 2018 a za približne 52 miliónov ton emisií CO_2 v roku 2019 (odôvodnenie 18). Cieľom notifikovaného opatrenia je dosiahnuť zníženie emisií CO_2 nahradením výroby elektriny z hnedého uhlia alternatívnymi zdrojmi výroby elektriny. Prispieva tak k politike Únie v oblasti klímy a očakáva sa, že prispeje k zmierneniu zmeny klímy. V tejto súvislosti sa v zákone o uzavretí počíta s pravidelnými preskúmaniami (naplánované na roky 2026, 2029, 2032) s cieľom posúdiť prínos notifikovaného opatrenia ku klimatickým cieľom Nemecka (a Únie).

(356) Komisia sa preto domnieva, že členský štát opísal, ako notifikované opatrenie prispieva k dosiahnutiu cieľov politiky Únie v oblasti klímy, životného prostredia a energetiky v súlade s bodom 25 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky.

(357) Napokon niektoré tretie strany tvrdili, že keďže kompenzácia je cielená a má kompenzovať uzavretie elektrární, nemožno ju považovať za podporu na uľahčenie rozvoja hospodárskej činnosti. Namiesto toho je hospodárskou činnosťou, ktorej rozvoj je uľahčený notifikovaným opatrením, prechod z výroby elektriny z uhlia na obnoviteľné zdroje energie (pozri odôvodnenia 134 a 135). Tretia strana takisto uviedla, že nemecká vláda nešpecifikovala hospodárske činnosti, ktoré sa vďaka pomoci uľahčia, ani to, ako notifikované opatrenie podporuje takéto činnosti (pozri odôvodnenie 136). Komisia s názormi daných tretích strán nesúhlasí. Ako sa vysvetľuje v odôvodneniach 349 až 357, notifikované opatrenie uľahčí hospodársku činnosť výroby elektriny z hnedého uhlia vďaka predvídateľnosti a právnej istote, ktorú prináša, ale uľahčí aj výrobu elektriny z alternatívnych zdrojov, keďže predčasným uzavretím blokov RWE vznikne nedostatok vo výrobe elektriny, ktorý bude prínosom pre takúto výrobu.

6.3.2.2. Stimulačný účinok

(358) Podľa bodu 427 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky opatrenie musí vyvolať zmenu hospodárskeho správania prevádzkovateľov, ktorí ukončujú svoje uhoľné činnosti, skôr ako pred koncom ich hospodárskej životnosti. Na zistenie toho, či to tak bude, Komisia porovná faktický scenár (t. j. vplyvy notifikovaného opatrenia) s kontrafaktuálnym scenárom (t. j. so situáciou bez notifikovaného opatrenia).

([146]) Oznámenie Komisie zo 14. januára 2020: Investičný plán pre udržateľnú Európu. Investičný plán európskeho ekologického dohovoru.
([147]) Ako bolo potvrdené na zasadnutí Európskej rady 12. decembra 2019. Závery, EUCO 29/19.
([148]) https://unfccc.int/files/essential_background/convention/application/pdf/english_paris_agreement.pdf.
([149]) https://www.umweltbundesamt.de/daten/umweltindikatoren/indikator-emission-von-treibhausgasen#die-wichtigsten-fakten.

(359) Komisia sa domnieva, že notifikované opatrenie má stimulačný účinok, pretože podnecuje podnik RWE, aby uzavrel svoje elektrárne skôr, ako by sa inak očakávalo za trhových podmienok, a tým mení správanie podniku RWE, ktoré by sa bez notifikovaného opatrenia nezmenilo. Nemecko posúdilo očakávanú ziskovosť hnedouhoľných elektrární RWE. Podľa revidovaného výpočtu sú elektrárne ziskové a ich ušlé zisky presahujú výšku kompenzácie (pozri odôvodnenia 64 až 65). Aj keby Nemecko pripustilo určitú mieru neistoty v prognózach a tretie strany predložili alternatívne scenáre ziskovosti, v kontrafaktuálnom scenári, t. j. bez notifikovaného opatrenia, by podnik RWE pravdepodobne pokračoval v prevádzke elektrární. Podľa výpočtov predložených Nemeckom by v kontrafaktuálnom scenári elektrárne RWE naďalej boli ziskové a bez notifikovaného opatrenia by podniku RWE chýbal stimul na to, aby postupne zatvoril svoje hnedouhoľné elektrárne. Vzhľadom na to, že vo faktickom scenári sa v notifikovanom opatrení špecifikuje postupné zatváranie ziskových elektrární RWE výmenou za finančnú protihodnotu, ako aj právna istota, predvídateľnosť a ďalšie výhody, ktoré notifikované opatrenie prináša (pozri odôvodnenie 232), ide o jasný stimulačný účinok na podnik RWE.

(360) Komisia sa ďalej domnieva, že skutočnosť, že podnik RWE zatvoril šesť blokov ([150]) ešte predtým, ako Nemecko v decembri 2022 predložilo Komisii zmenené opatrenie RWE, nespochybňuje stimulačný účinok podniku RWE zatvoriť tieto bloky. Dôvodom je, že podnik RWE pri zatvorení týchto šiestich blokov konal s očakávaním, že Nemecko zaplatí kompenzáciu stanovenú v zákone o uzavretí (ktorý bol prijatý 8. augusta 2020, a teda pred uzavretím ktorejkoľvek z elektrární, pozri odôvodnenie 30) a v zmluve z roku 2021, keďže od Nemecka dostal toľko záruk týkajúcich sa poskytnutia pomoci, koľko bolo zo zákona možné. Aj Nemecko tvrdilo, že opatrenie RWE, v pôvodne plánovanej aj zmenenej podobe, má na podnik RWE stimulačný účinok (odôvodnenie 244).

(361) Navyše podľa bodu 427 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky by opatrenie nemalo viesť k obchádzaniu pravidiel platných pre opatrenia v oblasti bezpečnosti dodávok. V tejto súvislosti Komisia poznamenáva, že notifikované opatrenie nie je zamerané na riešenie dlhodobých ani krátkodobých problémov s bezpečnosťou dodávok, ktoré vyplývajú zo zlyhania trhu alebo regulačného zlyhania, čo potvrdili aj nemecké orgány (pozri odôvodnenia 245 až 246), ale je zamerané na postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární s cieľom výrazne znížiť emisie skleníkových plynov v odvetví elektriny, čo zase povedie k tomu, že Nemecko dosiahne svoje ciele v oblasti klímy na roky 2030 a 2045 (pozri odôvodnenie 21). Okrem toho kompenzácia, ktorá sa má na základe notifikovaného opatrenia poskytnúť podniku RWE, nepredstavuje odmenu za dostupnú kapacitu, ale kompenzáciu za ušlé zisky podniku RWE z dôvodu nariadeného predčasného uzavretia hnedouhoľných elektrární. Preto notifikované opatrenie v súlade s bodom 427 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky nevedie k obchádzaniu pravidiel platných pre opatrenia v oblasti bezpečnosti dodávok.

(362) Je teda možné dospieť k záveru, že zmenené opatrenie RWE má stimulačný účinok, ako sa vyžaduje v bode 427 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky, pretože podnecuje príjemcu, aby zmenil svoje správanie tým, že uzavrie hnedouhoľné elektrárne skôr, ako by sa inak predpokladalo, pričom to urobí systematickejším a predvídateľnejším spôsobom, čo by príjemca bez pomoci neurobil alebo by to urobil v obmedzenej miere či iným spôsobom.

6.3.2.3. Neporušenie žiadneho relevantného ustanovenia právnych predpisov Únie

(363) Podľa bodu 33 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky, ak podporená činnosť alebo opatrenie pomoci, alebo s ním spojené podmienky (vrátane metódy financovania, ak je neoddeliteľnou súčasťou opatrenia) vedú k neoddeliteľnému porušeniu relevantného právneho predpisu Únie, nemožno pomoc vyhlásiť za zlučiteľnú s vnútorným trhom.

(364) V tomto prípade Komisia konkrétne posúdila, či je notifikované opatrenie v rozpore so zásadou „znečisťovateľ platí“ podľa článku 191 ods. 2 ZFEÚ, v ktorom sa uvádza: „Politika životného prostredia Únie sa zameriava na vysokú úroveň jeho ochrany, pričom prihliada na rozmanité situácie v jednotlivých regiónoch Únie. Vychádza zo zásad predchádzania škodám a prevencie, zo zásady nápravy škôd na životnom prostredí prioritne pri zdroji a zo zásady, že náhradu škody hradí znečisťovateľ.“ V bode 19 podbode 58 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky je zásada „znečisťovateľ platí“ vymedzená takto: „náklady na opatrenia na odstraňovanie znečistenia [by mal] znášať znečisťovateľ, ktorý spôsobuje znečistenie“.

([150]) Prvý blok (Niederaußem D) v decembri 2020, t. j. po prijatí zákona o uzavretí v auguste 2020, tri bloky (Neurath B, Niederaußem C, Weisweiler E) do konca roka 2021 a ďalšie dva bloky v roku 2022 (Neurath A, Frechen/Wachtberg), pozri tabuľku 2.

(365) Komisia súhlasí s Nemeckom, ktoré uviedlo (pozri odôvodnenie 247), že zásada „znečisťovateľ platí“ je dodržaná, pretože náklady, ktoré sa majú kompenzovať, sú spôsobené predčasným uzavretím, a nie prevádzkovateľmi. Inými slovami, kompenzácia by nepokrývala náklady, ktoré by prevádzkovatelia museli aj tak znášať v scenári bez predčasného postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární.

(366) Notifikované opatrenie preto nie je v rozpore s článkom 191 ods. 2 ZFEÚ ani so zásadou opísanou v bode 19 podbode 58 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky.

(367) Tretia strana tvrdila, že činnosti prevádzkovateľov porušujú sekundárne právne predpisy Únie, napríklad vykonávacie predpisy podľa rozhodnutia Komisie 2018/1135 týkajúce sa podávania správ podľa smernice o priemyselných emisiách alebo predpisy týkajúce sa poplatkov za vodu a nákladov na škody (pozri odôvodnenie 151). Komisia konštatuje, že tieto tvrdenia nesúvisia s týmto prípadom z rovnakých dôvodov, aké sú uvedené v odôvodnení 360.

(368) Komisia preto dospela k záveru, že zmenené opatrenie RWE nie je v rozpore so žiadnym príslušným ustanovením alebo všeobecnými zásadami práva Únie a je v súlade s bodom 33 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky.

6.3.3. *Negatívna podmienka: opatrenie pomoci nesmie neprípustne ovplyvňovať obchodné podmienky v takej miere, že by to bolo v rozpore so spoločným záujmom*

6.3.3.1. Minimalizácia narušení hospodárskej súťaže a obchodu

(369) Notifikované opatrenie ovplyvňuje najmä trh s elektrinou v Nemecku, kde si viacerí dodávatelia navzájom konkurujú. Vzhľadom na cezhraničné prepojenia by to mohlo mať vplyv aj na trhy s elektrinou v susedných krajinách.

6.3.3.1.1. Nevyhnutnosť pomoci

(370) Na základe bodu 428 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa Komisia domnieva, že opatrenie je potrebné, ak členský štát môže preukázať, že opatrenie je zacielené na situáciu, keď môže priniesť podstatné zlepšenie, ktoré samotný trh dosiahnuť nemôže. Napríklad tým, že sa umožní postupné ukončenie výroby elektriny z uhlia, a tým sa prispeje k rozvoju hospodárskej činnosti výroby elektriny z alternatívnych zdrojov, ktorá by sa bez opatrenia v rovnakej miere neuskutočnila. V tomto kontexte Komisia môže takisto zvážiť, či by samotný trh dosiahol bez opatrenia podobné zníženie emisií CO_2 alebo či opatrenie významne prispieva k zabezpečeniu právnej istoty a predvídateľnosti, ktoré by neexistovali, ak by neexistovalo opatrenie, čím sa podporuje zelená transformácia.

(371) Komisia sa domnieva, že vzhľadom na to, že príslušné bloky RWE sú ziskové (pozri odôvodnenia 64 a 65), nemajú motiváciu opustiť trh, aspoň nie v rozsahu a v lehote, ktoré sa očakávajú v notifikovanom opatrení, a preto samotný trh nemôže dosiahnuť stanovené ciele notifikovaného opatrenia. Ako sa uvádza v odôvodnení 21, hlavným cieľom notifikovaného opatrenia je dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2045 a splniť priebežné ciele do roku 2030 tým, že sa umožní väčší rozvoj OZE na trhu s výrobou elektriny. Postupným zatváraním hnedouhoľných elektrární sa vytvorí potreba dodatočných blokov na výrobu elektriny a kapacity výroby, keďže postupným zatváraním hnedouhoľných elektrární sa zníži existujúca kapacita nemeckej výroby elektriny, t. j. zníži sa ponuka, zatiaľ čo dopyt zostane rovnaký. To zase umožní prienik nových OZE na trh a dovolí Nemecku znížiť emisie CO_2 a dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2045. Nemecko tvrdí, že bez ohľadu na čoraz väčšie zastúpenie OZE je na dosiahnutie cieľov, ktoré si Nemecko stanovilo v oblasti klímy, potrebné znížiť emisie spojené s postupným zatváraním hnedouhoľných elektrární (pozri odôvodnenie 21). Notifikované opatrenie okrem toho poskytuje právnu istotu a spoľahlivý postup vyraďovania z prevádzky, ktoré by neexistovali bez notifikovaného opatrenia a ktoré sú nevyhnutné v regiónoch postihnutých postupným zatváraním hnedouhoľných elektrární.

(372) Komisia sa preto domnieva, že notifikované opatrenie je zacielené na situáciu, keď môže priniesť podstatné zlepšenie, ktoré samotný trh nedokáže včas dosiahnuť. Komisia okrem toho poznamenáva, že vyraďovaním kapacít výroby elektriny z hnedého uhlia sa prispieva k rozvoju hospodárskej činnosti výroby elektriny z OZE, čo by bez notifikovaného opatrenia v rovnakej miere nenastalo (pozri odôvodnenia 350 až 351).

(373) Vzhľadom na uvedené skutočnosti Komisia dospela k záveru, že notifikované opatrenie je potrebné na dosiahnutie jej cieľa a uľahčuje zelenú transformáciu v súlade s bodom 428 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky.

6.3.3.1.2. Vhodnosť

(374) V bode 429 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa vyžaduje, aby členský štát preukázal, že opatrenie je vhodným politickým nástrojom na dosiahnutie stanoveného cieľa, t. j. nesmie existovať menej rušivý nástroj politiky a pomoci schopný dosiahnuť rovnaké výsledky. Napríklad, ak je opatrenie dobre zacielené na to, aby prispievalo k rozvoju výroby elektriny z alternatívnych zdrojov, a zároveň zmierňuje dosah na fungovanie trhu s elektrinou a zamestnanosť, ako aj na to, aby sa ním zabezpečila predvídateľnosť ukončenia činností a zároveň prispievalo k plneniu cieľov zníženia emisií CO_2.

(375) Nemecké orgány sa rozhodli postupne vyradiť hnedé uhlie prostredníctvom dohodnutého riešenia na základe odporúčania komisie pre uhlie (pozri odôvodnenia 24 a 232). Členovia komisie pre uhlie zastupovali široké spektrum spoločenských, politických a hospodárskych subjektov a ako najvhodnejší spôsob napredovania navrhli aukcie.

(376) Ako sa opisuje v odôvodneniach 25 až 28, pred rozhodnutím o notifikovanom opatrení Nemecko posúdilo rôzne alternatívy politiky. Nemecké orgány zvažovali tri alternatívne politické scenáre: i) spoliehanie sa na existujúci systém EU ETS a ciele v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov; ii) vnútroštátna minimálna cena CO_2 pre odvetvia, na ktoré sa už vzťahuje systém EÚ na obchodovanie s emisiami; iii) regulačné uzavretie bez kompenzácie. Z pohľadu Nemecka je notifikované opatrenie vhodné, pokiaľ ide o politický nástroj na realizáciu postupného zatvárania nemeckých hnedouhoľných elektrární nákladovo efektívnym, predvídateľným, sociálne prijateľným a právne zabezpečeným spôsobom.

(377) Komisia berie na vedomie vysvetlenie Nemecka, že tieto iné politické možnosti neboli zachované, pretože by neumožnili dosiahnuť ciele v oblasti rozvoja hospodárskej činnosti výroby elektriny z alternatívnych zdrojov podobne cieleným spôsobom a nebolo by možné vopred určiť postup postupného uzavretia, čo by malo negatívny vplyv na bezpečnosť dodávok a zamestnancov v tomto odvetví. Komisia sa domnieva, že keďže hlavným cieľom nemeckých orgánov je znížiť emisie $CO_{2\ s}$ cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu a keďže hnedouhoľné elektrárne produkujú značné množstvá emisií (napríklad v roku 2021 hnedouhoľné elektrárne vyprodukovali 110 miliónov ton CO_2, pozri odôvodnenie 17), záver Nemecka, že klimatickú neutralitu by bolo možné dosiahnuť len vtedy, ak by odvetvie energetiky využívajúce hnedé uhlie bolo osobitne cielené, je primeraný.

(378) Komisia okrem toho poznamenáva, že nariadenie regulačného uzavretia od roku 2020 by bolo výraznejším zásahom do vlastníckych práv podniku RWE (pozri oddiel 6.1.2.1 o zásadách zásahov do vlastníckych práv podľa GG), čím by sa s najväčšou pravdepodobnosťou odstránil obchodný základ konsenzuálneho postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární dohodnutý medzi nemeckou vládou a prevádzkovateľmi so zmluvou z roku 2021, čo zahŕňa úplné oslobodenie od právnych prostriedkov nápravy (pozri odôvodnenie 232), a mohlo by sa tak ohroziť dosiahnutie cieľov v oblasti klímy na roky 2030 a 2045. Komisia preto považuje postupné uzavretie počas dlhšieho obdobia za primerané.

(379) Komisia ďalej konštatuje, že nenávratný grant je najvhodnejším nástrojom pomoci na dosiahnutie stanoveného cieľa, napríklad v porovnaní s úverom alebo zárukou. Iba grant slúži na kompenzáciu ziskov, ktoré by podnik RWE dosiahol v prípade, že by nedošlo k predčasnému uzavretiu.

(380) Tretie strany tvrdili, že kompenzácia a jej výpočet nie sú primerané, keďže mnohé hnedouhoľné elektrárne by sa v každom prípade zatvorili, t. j. bez kompenzácie, v dôsledku trhových síl (odôvodnenia 170, 171, 174). Komisia v tejto súvislosti odkazuje na revidovaný výpočet predložený Nemeckom, v ktorom sa preukazuje, že v prípade ôsmich z deviatich blokov RWE, za ktoré boli predložené údaje za jednu elektráreň, sa odhadujú ušlé zisky v rokoch 2021 až 2026 a že čistá súčasná hodnota týchto ušlých ziskov presahuje čistú súčasnú hodnotu dohodnutej kompenzácie podniku RWE (odôvodnenia 64 až 65).

(381) Niektoré tretie strany sa odvolali na prípad Poľska týkajúci sa podpory zatvorenia uhoľných baní ([151]) (pozri odôvodnenia 170 a 174). Komisia poznamenáva, že táto pomoc bola schválená na základe rozhodnutia Rady z roku 2010, ktoré sa vzťahuje na prípady zatvorenia uhoľných baní neschopných konkurencie. Tento prípad je však odlišný, keďže cieľom notifikovaného opatrenia je kompenzovať ušlé zisky podniku RWE z prevádzky elektrární (pozri aj odôvodnenie 430). V tomto prípade preto nemožno analogicky použiť poľský prípad podpory zatvorenia uhoľných baní neschopných konkurencie.

(382) Tretie strany takisto poukázali na to, že Španielsko si zvolilo iné opatrenie na postupné ukončenie výroby elektriny z uhlia (odôvodnenie 172). Komisia v tejto súvislosti poznamenáva, že sa nemusí abstraktne vysloviť ku všetkým alternatívnym opatreniam, ktoré by mohli byť zamýšľané, pretože hoci dotknutý členský štát musí podrobne uviesť dôvody, ktoré viedli k prijatiu predmetného opatrenia pomoci, nie je povinný okrem toho pozitívne preukázať, že žiadne iné opatrenie, ktoré by bolo možné si predstaviť a z podstaty veci je hypotetické, nemohlo umožniť zabezpečenie sledovaného cieľa lepšie ([152]).

(383) Komisia okrem toho poznamenáva, že okolnosti postupného zatvárania uhoľných elektrární v Španielsku a Nemecku sú odlišné. Po prvé treba poznamenať, že členské štáty majú veľkú mieru voľnej úvahy pri rozhodovaní o svojej politike v oblasti energetiky a klímy. Súdny dvor potvrdil právo členského štátu rozhodovať o svojom energetickom mixe v súlade s článkom 194 ZFEÚ ([153]). Komisia preto vyjadrí obavy v súvislosti s vybraným opatrením v rámci konania o štátnej pomoci len vtedy, ak je zrejmé, že existuje menej rušivý nástroj politiky a pomoci, ktorým by sa dosiahli rovnaké výsledky ako opatrením, ktoré členský štát notifikoval. V tomto prípade žiadny z členských štátov, ktoré tretie strany uviedli, nie je porovnateľný s Nemeckom, najmä preto, že výroba elektriny z hnedého uhlia nehrala takú významnú úlohu v ich energetickom mixe. Nemecko ďalej preukázalo, že iné formy, ako napríklad minimálna cena uhlíka, spotrebné dane alebo prísnejšie limity intenzity emisií, by viedli k menej cieleným výsledkom alebo by neumožnili vláde riadiť postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární rovnakým spôsobom, ktorý by viditeľne viedol k sociálnemu upokojeniu, zabezpečeniu právnej istoty a predvídateľnosti, zohľadňovali by sa ním prepojenia medzi hnedouhoľnými elektrárňami a baňami a zabezpečilo sa, že zníženie výroby elektriny z hnedého uhlia bude čo najefektívnejšie pre systém ako celok (pozri odôvodnenia 25 až 29 a 232). Analógie použité tretími stranami preto nemožno použiť na notifikované opatrenie.

(384) Komisia napokon poznamenáva, že notifikované opatrenie sa vykonáva nielen zákonom, ale je stanovené aj v zmluve, v ktorej sa prevádzkovatelia vzdali svojich zákonných práv na napadnutie kompenzácie. To poskytuje štátu istotu, že hospodárske subjekty nenapadnú zákon o uzavretí, čo by sa samotným zákonom o uzavretí nedalo dosiahnuť.

(385) Na záver Komisia dospela k záveru, že notifikované opatrenie je dobre zacielené na dosiahnutie rozvoja výroby elektriny z alternatívnych zdrojov, pričom sa zmierňuje vplyv na bezpečnosť dodávok, ako aj na zaistenie predvídateľnosti uzavretí a súčasne prispievania k nemeckým národným cieľom znižovania emisií. Notifikované opatrenie je preto v súlade s bodom 429 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky a je vhodným nástrojom na prispievanie k rozvoju určitých hospodárskych činností.

6.3.3.1.3. Primeranosť

(386) V bode 430 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa vyžaduje, že pomoc sa musí v zásade poskytovať na základe súťažného ponukového konania s jasnými, transparentnými a nediskriminačnými kritériami. Táto požiadavka sa neuplatňuje, keď členský štát preukáže, že ponukové konanie pravdepodobne nebude z objektívnych príčin súťažné. To sa môže stať napríklad vtedy, ak je obmedzený počet potenciálnych účastníkov, ktorý však nie je dôsledkom diskriminačných kritérií oprávnenosti.

([151]) Commission decision in State Aid SA.100533 (2021/NN) – Poland – Amendments to the closure plan in the Polish coal mining [Rozhodnutie Komisie vo veci štátnej pomoci SA.100533 (2021/NN) – Poľsko – zmeny plánu ukončenia ťažby uhlia v Poľsku] (Ú. v. EÚ C 231, 30.6.2023, s. 8).

([152]) Rozsudok Všeobecného súdu z 21. decembra 2022, Breuninger/Komisia, T-260/21, ECLI: EU:T:2022:833, bod 63.

([153]) Rozsudok Súdneho dvora z 22. septembra 2020, Rakúsko/Komisia, C-594/18 P, ECLI: EU:C:2020:742, bod 80.

(387) Nemecko tvrdí, že v tomto prípade by sa nemalo vyžadovať ponukové konanie. Po prvé, Komisia pripomína odôvodnenie 14 rozhodnutia o začatí konania a odôvodnenie 16 rozhodnutia o postupnom zatváraní čiernouhoľných elektrární v Nemecku, podľa ktorého sú hnedouhoľné elektrárne neoddeliteľne spojené s ťažobnými zariadeniami, čo si vyžaduje systematickejší prístup. Na rozdiel od nemeckých čiernouhoľných elektrární, ktoré získavajú uhlie zo svetového trhu mimo Nemecka, hnedouhoľné bane sa nachádzajú v blízkosti elektrární. Hnedé uhlie nie je celosvetovo obchodovanou komoditou, pretože jeho relatívne nízka výhrevnosť spôsobuje, že preprava veľkých objemov na dlhé vzdialenosti je nehospodárna. Platí to aj v prípade nemeckých hnedouhoľných baní a elektrární, pričom celý proces je nastavený tak, aby elektrárne v regióne využívali hnedé uhlie, ktoré sa získava v tom istom regióne. Nemecko preukázalo, že ťažba hnedého uhlia si vyžaduje dlhé horizonty priestorového plánovania a čas na realizáciu zmien v plánovaní. Harmonogram uzavretia elektrárne preto vychádza aj z technických úvah a úvah v oblasti plánovania, takže realizácia aukcie s neistými výsledkami by bola zložitá. Takéto úvahy týkajúce sa priestorového plánovania v prípade nemeckých čiernouhoľných elektrární neexistujú (pozri odôvodnenie 32). Okrem toho v rýnskej oblasti ťažby, ktorá zásobuje všetky hnedouhoľné elektrárne v tejto oblasti, je podnik RWE jediným prevádzkovateľom baní a väčších elektrární, takže tieto elektrárne v uvedenej oblasti nemohli byť zaradené do ponukového konania (pozri odôvodnenie 32). Komisia preto súhlasí s nemeckými orgánmi, že v tomto prípade nemožno vyžadovať súťažné ponukové konanie a postupné zatváranie hnedouhoľných elektrární si vyžaduje systematickejší prístup.

(388) Niektoré tretie strany s týmto názorom nesúhlasia a tvrdia, že s cieľom vytvoriť hospodársku súťaž vo verejných súťažiach mohli byť malé a väčšie hnedouhoľné elektrárne predmetom verejnej súťaže spoločne (pozri odôvodnenie 198).

(389) Komisia poznamenáva, že situácia menších hnedouhoľných elektrární je odlišná v dôsledku ich rôznorodejšej štruktúry vlastníkov (približne 45 rôznych menších hnedouhoľných elektrární prevádzkovaných v Nemecku). Zvyčajne ide o priemyselných používateľov, ktorí spotrebúvajú elektrinu (a často aj teplo), ktorú si sami vyrobili. V skutočnosti pri niektorých menších elektrárňach, ktoré takisto vyrábajú teplo v konfigurácii KVET, bol dátum vyradenia stanovený v inom nástroji dekarbonizácie (Kraft-Wärme-Kopplungsgesetz, zákon o kombinovanej výrobe tepla a elektriny) (pozri odôvodnenie 271). Okrem toho vzhľadom na ich veľkosť nemá možné uzavretie menších hnedouhoľných elektrární pre bane v blízkosti rovnaké dôsledky, ako je to v prípade veľkých hnedouhoľných elektrární ([154]). Naopak, ak by hnedouhoľné bane (patriace tým istým vlastníkom ako veľké hnedouhoľné elektrárne) nemali jasnú trajektóriu postupného zatvárania, ako sa predpokladá v notifikovanom opatrení, menšie hnedouhoľné elektrárne závislé od baní by mohli bojovať s nedostupnosťou paliva. Tieto dve skupiny (malé a veľké elektrárne) by sa teda nemohli zúčastňovať na rovnakých aukciách na rovnakom základe.

(390) Keďže v tomto prípade chýba súťažné ponukové konanie, Komisia posúdi primeranosť v jednotlivých prípadoch s cieľom overiť, či je kompenzácia obmedzená na nevyhnutné minimum v súlade s bodom 432 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky. V tejto súvislosti Komisia na základe porovnania očakávanej ziskovosti v rámci faktického a kontrafaktuálneho scenára podrobne zanalyzuje predpoklady, z ktorých členský štát vychádzal pri určovaní ušlých ziskov a dodatočných nákladov, na základe ktorých sa vypočítala kompenzácia za predčasné uzavretie. Kontrafaktuálny scenár by mal byť založený na náležite odôvodnených predpokladoch, realistickom vývoji na trhu a mal by odrážať predpokladané príjmy a náklady každého dotknutého subjektu, pričom by sa v ňom mali zároveň zohľadňovať možné priame funkčné prepojenia medzi subjektmi.

(391) Komisia poznamenáva, že po prijatí rozhodnutia o začatí konania Nemecko predložilo revidovaný výpočet ušlých ziskov pre elektrárne RWE (pozri odôvodnenia 63 až 75), ktoré sa majú uzavrieť v súlade so zákonom o uzavretí a pozmeňujúcim zákonom ([155]).

(392) Konkrétnejšie, v prípade šiestich už uzavretých blokov sú predpoklady použité v revidovanom výpočte (napr. v súvislosti s cenami elektriny a CO_2 a infláciou) založené na očakávaniach trhu a informáciách, ktoré boli k dispozícii bezprostredne pred príslušnými dátumami uzavretia týchto blokov ([156]). Komisia považuje tento prístup za primeraný, keďže podnik RWE mohol pri uzavretí týchto blokov očakávať ušlé zisky práve v takejto sume.

([154]) Ako sa uvádza v odôvodnení 26 rozhodnutia o postupnom zatváraní čiernouhoľných elektrární v Nemecku, Nemecko očakávalo, že všetky ponuky týkajúce sa malých hnedouhoľných elektrární dosiahnu spolu len 0,9 GW. Na porovnanie, niekoľko jednotlivých elektrární RWE [ako Niederaußem K, Neurath F (BoA 2), Neurath G (BoA 3)] má rovnakú kapacitu alebo jednotlivo dokonca vyššiu.

([155]) Nemecko neposkytlo osobitné dlhodobé výpočty v prípade siedmich blokov, ktoré sa uzavrú po roku 2027, keďže existujúce údaje a výpočet týkajúci sa blokov, ktoré sa majú uzatvoriť pred rokom 2027, sú už dostatočné na odôvodnenie výšky kompenzácie podľa zmeneného opatrenia RWE.

([156]) To platí aj pre blok Frechen/Wachtberg uzavretý v decembri 2022, v prípade ktorého sa vzhľadom na praktické aspekty načasovania predloženia na 23. decembra 2022 trhové očakávania prevzali z dvojtýždňového obdobia, ktoré nastalo dva mesiace pred skutočným uzavretím.

(393) V prípade troch blokov, ktorých uzavretie je naplánované na január a marec 2025, je revidovaný výpočet založený na najaktuálnejších informáciách dostupných v čase predloženia revidovaného výpočtu. Komisia považuje tento prístup za primeraný a v súlade s judikatúrou Súdneho dvora ([157]).

(394) Pokiaľ ide o otázku relevantnosti kľúčových predpokladov (ceny CO_2 a elektriny) použitých pre tieto tri bloky v revidovanom výpočte a v rámci vývoja na trhu, ku ktorému došlo od predloženia revidovaného výpočtu a od prijatia rozhodnutia o rozšírení, Komisia považuje argumenty Nemecka, že ďalšia aktualizácia týchto predpokladov nie je potrebná, za primerané a odôvodnené (pozri odôvodnenie 75). V skutočnosti je pre prevádzkovateľov hnedouhoľných elektrární bežnou praxou používať produkty futures ponúkané burzami s cieľom finančne zabezpečiť svoje marže v nasledujúcom období stabilným a predvídateľným spôsobom a vyhnúť sa expozícii veľkým cenovým výkyvom vyskytujúcim sa na spotovom trhu.

(395) Komisia poznamenáva, že typický hedžingový horizont, ktorý používajú prevádzkovatelia hnedouhoľných elektrární, je tri roky a zodpovedá šírke likvidity nemeckého trhu s elektrinou ([158]). V kontrafaktuálnom scenári by teda bolo možné, aby tieto tri bloky vstúpili na trh medzi 21. októbrom 2022 a 4. novembrom 2022 (keď sa údaje z trhu týkajúce sa týchto elektrární získali na účely výpočtu ušlých ziskov) a postupne predávali svoju plánovanú výrobu elektriny aspoň počas časti obdobia po uzavretí vo faktickom scenári a kúpili zodpovedajúce množstvo emisných kvót. Podnik RWE súhlasil s tým, že dlhodobý predaj výroby elektriny je všeobecnou obchodnou praxou [pozri odôvodnenie 179 písm. b)]. Nemecko tvrdilo, že ide preto o pravdepodobné správanie v kontrafaktuálnom scenári.

(396) Komisia sa domnieva, že vzhľadom na to, že transakcia by sa uskutočnila v roku 2022, je pravdepodobné, že podnik RWE by v tom čase mohol predávať elektrinu, ktorá sa má dodať do konca roka 2025. Tieto tri bloky sa majú zatvoriť v januári a marci 2025. Komisia preto považuje výpočet ušlých ziskov za tieto tri bloky na zvyšok roka 2025 za pravdepodobný kontrafaktuálny scenár. Nemecko si nárokuje ušlé zisky za tieto bloky aj za rok 2026 vo výške 131 miliónov EUR alebo 6 % celkových ušlých ziskov v čistej súčasnej hodnote (tieto tri bloky sú jedinými blokmi, za ktoré sa požadujú ušlé zisky za rok 2026, pozri odôvodnenie 258). Komisia poznamenáva, že aj bez ušlých ziskov troch blokov za rok 2026 je zostávajúca časť ušlých ziskov (2,0 miliardy EUR v čistej súčasnej hodnote) stále vyššia ako výška kompenzácie (1,7 miliardy EUR v čistej súčasnej hodnote). Takýto konzervatívny prístup by teda zásadne nezmenil výsledok, že súčasná hodnota kompenzácie je nižšia ako hodnota ušlých ziskov.

(397) V nadväznosti na rozhodnutie o začatí konania tretie strany vyjadrili obavy, že niektoré kľúčové parametre kompenzácie sú nerealistické alebo nevhodné (pozri odôvodnenia 190, 197, 203 a 205). Komisia sa domnieva, že revidovaný výpočet rieši tieto obavy. Konkrétne pozri odôvodnenia 393 až 396 a 410 až 411 o predpokladoch týkajúcich sa cien elektriny a CO_2; odôvodnenia 397, 403, 405 a 412 týkajúce sa dĺžky obdobia, za ktoré sa vypočítavajú ušlé zisky; odôvodnenia 399 až 400 týkajúce sa neexistencie mechanizmu na aktualizáciu a odôvodnenie 406 týkajúce sa zahrnutia fixných nákladov a zaobchádzania s nimi. Niekoľko tretích strán kritizovalo transparentnosť opatrenia, konkrétne proces navrhovania opatrenia, napríklad výpočty kompenzácie a neistotu v súvislosti s konkrétnou činnosťou, ktorej sa kompenzácia týka (pozri odôvodnenia 193, 197, 203, 204 a 205). Komisia sa domnieva, že revidovaný výpočet rieši tieto obavy, pretože preukazuje, že ušlé zisky určitej skupiny elektrární postačujú na odôvodnenie výšky kompenzácie (pozri odôvodnenie 403).

([157]) Rozsudok Súdneho dvora z 26. októbra 2016, DEI/Komisia, C-590/14 P, EU:C:2016:797, bod 49; pozri aj rozsudok Súdneho dvora z 29. apríla 2021 vo veci C-847/19 P – Achemos Grupė a Achema/Komisia, EU:C:2021:343, bod 43 a rozsudok Súdneho dvora zo 4. marca 2021, C-362/19 P – Komisia/Fútbol Club Barcelona, ECLI: EU:C:2021:169, body 62 – 64.

([158]) Pozri napríklad BloombergNEF: Mapping Power Sector Hedges in Europe (Mapovanie hedžingu v odvetví energetiky v Európe), 13. augusta 2019, dostupné online na adrese: https://about.bnef.com/.

(398) Okrem toho podľa bodu 433 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky v prípade, že ukončenie činností týkajúcich sa uhlia nastane viac ako tri roky po poskytnutí kompenzácie, členský štát musí zaviesť mechanizmus na aktualizáciu výpočtu kompenzácie podľa najnovších odhadov, pokiaľ nepreukáže, prečo by sa nemal takýto mechanizmus v predmetnom prípade v dôsledku výnimočných okolností použiť.

(399) Ako sa opisuje v odôvodnení 76, Nemecko uviedlo, prečo v tomto prípade nie je potrebný mechanizmus na aktualizáciu, keďže uzavretie elektrární nastane v blízkej budúcnosti. Komisia s Nemeckom súhlasí. Komisia poznamenáva, že pokiaľ ide o už uzavreté bloky RWE, použité predpoklady sa v najväčšej možnej miere približujú skutočnému uzavretiu elektrární. Pokiaľ ide o bloky, ktoré sa majú odstaviť v budúcnosti, uzavretie troch blokov, ktoré sa zohľadňujú v revidovanom výpočte, je naplánované do 31. marca 2025, t. j. za menej ako tri roky od teraz a od okamihu, keď sa vyvodili predpoklady predložené Komisii (t. j. na prelome októbra a novembra 2022), zatiaľ čo v prípade elektrární, ktoré sa plánujú uzavrieť po tomto dátume, sa neodhadujú žiadne ušlé zisky. Komisia takisto pripomína, že okamihom poskytnutia zmeneného opatrenia RWE je oznámenie rozhodnutia Komisie (pozri odôvodnenie 78), ku ktorému rovnako došlo menej ako tri roky pred plánovaným uzavretím posledného z troch blokov. Preto a aj vzhľadom na tvrdenia uvedené v odôvodnení 396 týkajúce sa hlavných predpokladov sa Komisia domnieva, že v prípade zmeneného opatrenia RWE nie je potrebný mechanizmus na aktualizáciu.

(400) Posúdenie Komisie týkajúce sa revidovaného výpočtu plánovanej kompenzácie v rámci zmeneného opatrenia RWE, vzhľadom na pochybnosti uvedené v rozhodnutí o začatí konania, je takéto:

6.3.3.1.3.1. Ušlé zisky siahajú ďaleko do budúcnosti

(401) V revidovanom výpočte týkajúceho sa zmeneného opatrenia RWE sa odhadujú ušlé zisky hnedouhoľných elektrární RWE podliehajúcich predčasnému uzavretiu na 2,2 miliardy EUR v roku 2022 v porovnaní s čistou aktuálnou hodnotou dohodnutej kompenzácie vo výške 1,7 miliardy EUR. Čistá súčasná hodnota kompenzácie je preto nižšia ako odhadované ušlé zisky.

(402) Komisia poznamenáva, že z revidovaného výpočtu Nemecka vyplýva, že odhadom osem zo 16 blokov RWE v harmonograme postupného zatvárania zaznamená ušlé zisky v období 2021 až 2026. Hoci ide o podstatne kratší časový rámec, ako to bolo v prípade údajov predložených pred rozhodnutím o začatí konania, a predstavuje krok smerom k obozretnejšiemu a primeranejšiemu posúdeniu, Komisia poznamenáva, že z dôvodov uvedených v odôvodneniach 396 a 397 nebude brať do úvahy tvrdenia Nemecka o ušlých ziskoch za rok 2026. Nemecko neposkytlo výpočty v prípade siedmich blokov, ktoré sa majú zatvoriť po roku 2026, keďže sa domnieva, že výpočet týkajúci sa zatvorených blokov pred týmto dátumom už postačuje na odôvodnenie výšky kompenzácie podľa zmeneného opatrenia RWE.

(403) Komisia poznamenáva, že pokiaľ ide o už uzavreté bloky elektrární, ich ušlé zisky do značnej miery závisia od trhových očakávaní budúcich cien elektriny a CO_2 v čase uzavretia daných blokov. Preto ušlé zisky nezaznamenali všetky bloky RWE, ktoré už boli uzavreté (pozri odôvodnenie 66).

(404) Komisia poznamenáva, že na rozdiel od údajov predložených pred rozhodnutím o začatí konania revidovaný výpočet zohľadňuje len obmedzené časové obdobie kratšie ako tri roky na odhad ušlých ziskov v konzervatívnom kontrafaktuálnom scenári, čo je skôr ako plánované dátumy uzavretia blokov. Tým sa výrazne znižuje neistota v súvislosti s projekciami, najmä pokiaľ ide o vstupné parametre, ktoré majú veľký vplyv na ušlé zisky, ako sú ceny CO_2 a elektriny alebo predpokladaná životnosť blokov. Čím kratší je časový horizont, tým nižšie sú šance na neočakávané alebo rušivé udalosti alebo zmeny predpokladaných trendov. To výrazne prispieva k riešeniu pochybností vyjadrených v odôvodneniach 123 až 132 rozhodnutia o začatí konania, v ktorých Komisia tvrdila, že predložené výpočty siahali ďaleko do budúcnosti a boli neisté.

(405) Na strane nákladov revidovaný výpočet zahŕňa nielen fixné náklady na elektrárne, ale aj fixné náklady na ťažbu. Komisia poznamenáva, že sa zdá, že je to v súlade s praxou odvetvia, keďže hnedouhoľné bane a elektrárne sa zvyčajne považujú za súčasť jedného neoddeliteľného hospodárskeho systému (pozri odôvodnenia 67 a 259). Výpočty predložené pred rozhodnutím o začatí konania zahŕňali len variabilné náklady na ťažbu, čím vznikal sklon podhodnocovať výrobné náklady a nadhodnocovať ušlé zisky. Na rozdiel od toho v revidovanom výpočte sú zahrnuté celkové náklady na ťažbu (pevné plus premenné), ktoré Komisia považuje za realistickejšie a primeranejšie. Komisia takisto považuje stabilitu nákladov na ťažbu na jednotku výroby za primeraný predpoklad vzhľadom na krátky časový rámec kontrafaktuálneho scenára.

(406) Pokiaľ ide o trvanie prevádzky elektrární bez zákona o uzavretí a súvisiace pochybnosti vyjadrené v odôvodneniach 124 až 125 rozhodnutia o začatí konania, Komisia poznamenáva, že revidovaný výpočet už nepredpokladá prevádzkovú životnosť až 70 rokov. Je to spôsobené oveľa kratším časovým rámcom ušlých ziskov použitým v revidovanom výpočte. Okrem toho sa na základe revidovaného výpočtu žiadna elektráreň, v prípade ktorej sa nárokujú ušlé zisky, neuzatvorí viac ako tri roky po poslednom roku, za ktorý sa v kontrafaktuálnom scenári nárokujú zisky; pričom v prípade siedmich z ôsmich blokov, za ktoré sa nárokujú ušlé zisky, sa skutočne plánuje prevádzka len o dva roky dlhšia, ako sa uvádza v kontrafaktuálnom scenári (odôvodnenie 65). Malý rozdiel vo faktických a v kontrafaktuálnych scenároch v revidovanom výpočte tak umožňuje Komisii posúdiť pochybnosti vyjadrené v odôvodneniach 124 až 125 rozhodnutia o začatí konania, ako tvrdí Nemecko (oddiel 5.3.4).

(407) Okrem toho, pokiaľ ide o pochybnosti o nevyhnutných investíciách na trvalú dlhodobú prevádzku elektrární (pozri odôvodnenia 126 až 127 rozhodnutia o začatí konania), Komisia poznamenáva, že tieto pochybnosti dostatočne rieši oveľa kratší časový rámec predpokladaných ušlých ziskov použitých v revidovanom výpočte, ako tvrdí Nemecko (odôvodnenie 263). Pokiaľ ide o blok Niederaußem D, v prípade ktorého Komisia konkrétne vyjadrila pochybnosti o tom, či bude elektráreň schopná prevádzky po roku 2020 z dôvodu súladu so smernicou o priemyselných emisiách (2010/75/EÚ) a súvisiacimi prísnejšími normami pre veľké spaľovacie zariadenia, Komisia poznamenáva, že Nemecko už v revidovanom výpočte týkajúcom sa tejto elektrárne nepredpokladá ušlé zisky (odôvodnenie 263).

(408) Komisia predtým vyjadrila pochybnosti týkajúce sa neistôt v súvislosti s budúcimi prognózami (odôvodnenie 129 rozhodnutia o začatí konania). Komisia teraz poznamenáva, že v revidovanom výpočte sa používajú overiteľné a nezávislé trhové údaje, ktoré boli k dispozícii buď bezprostredne pred dátumom uzavretia (pokiaľ ide o uzavreté bloky), alebo v čase predloženia revidovaného výpočtu (pokiaľ ide o bloky, ktoré sú stále v prevádzke) (odôvodnenie 67). V revidovanom výpočte sa takisto zohľadňuje len obmedzené časové obdobie na odhad ušlých ziskov, čo výrazne znižuje neistotu v súvislosti s budúcimi prognózami. Diskontná sadzba (WACC vo výške 7,5 %) uplatnená na účely diskontovania ušlých ziskov aj kompenzácie sa okrem toho zdá prijateľná vzhľadom na skrátený časový rámec ušlých ziskov (pozri odôvodnenie 264). Komisia preto dospela k záveru, že jej pochybnosti týkajúce sa neistôt v súvislosti s budúcimi prognózami boli rozptýlené.

(409) Pokiaľ ide o pochybnosti o cenách palív a CO_2 (pozri odôvodnenie 130 rozhodnutia o začatí konania), Komisia poukazuje na to, že v revidovanom výpočte Nemecka sa zohľadňujú aktualizované a trhové očakávania týkajúce sa cien CO_2, palív a elektriny ([159]). Tento aspekt zohráva dôležitú úlohu pri hodnotení ziskovosti predmetných elektrární, keďže ceny elektriny ovplyvňujú príjmy z predaja elektriny a ceny CO_2 ovplyvňujú najdôležitejšiu a najneistejšiu zložku prevádzkových nákladov hnedouhoľných elektrární. Konkrétne v prípade blokov, ktoré už boli uzavreté v čase predloženia revidovaného výpočtu, sa v revidovanom výpočte používajú priemerné kotácie produktov futures na burze EEX z dvojtýždňového obdobia bezprostredne pred príslušnými dátumami uzavretia, zatiaľ čo v prípade blokov, ktoré sa majú uzavrieť po predložení revidovaného výpočtu, sa vo výpočte používajú priemerné kotácie zaregistrované medzi 21. októbrom 2022 a 4. novembrom 2022.

([159]) Ceny palív (čierneho uhlia a plynu) ovplyvňujú očakávania cien elektriny, pretože uhoľné a plynové elektrárne zvyčajne pôsobia ako hlavní tvorcovia cien na trhu. Preto ceny futures v prípade elektriny v sebe implicitne obsahujú predpovede o vývoji cien palív.

(410) Komisia takisto poznamenáva, že oveľa kratšie obdobie, počas ktorého sa zohľadňujú ušlé zisky, znižuje neistotu súvisiacu s predpokladanými cenami CO_2 a elektriny. Tento časový rámec trvá len niekoľko rokov do budúcnosti, na rozdiel od výpočtov predložených Nemeckom pred rozhodnutím o začatí konania, ktoré v niektorých prípadoch siahali až do roku 2061. Skrátený časový rámec umožnil, aby sa pri revidovanom výpočte použili trhové očakávania a nedávne očakávania vývoja cien. Organizovaný nemecký trh s elektrinou s transparentným procesom zisťovania cien založeným na konkurenčných ponukách ponúka možnosť zabezpečiť hedžingové zmluvy o dodávkach elektriny, napríklad prostredníctvom obchodnej platformy EEX, ktorú RWE používa na finančné zabezpečenie svojich predajov elektriny prostredníctvom nákupov rovnakej škály produktov, ako sú tie, ktoré boli použité na výpočet ušlých ziskov v kontrafaktuálnom scenári ([160]). Použitie týchto skutočných a overiteľných údajov o trhových cenách ako základu pre kontrafaktuálny scenár na výpočet ušlých ziskov výrazne posilňuje spoľahlivosť revidovaného výpočtu, keďže zodpovedá štandardnému hedžingovému správaniu podniku RWE vo vierohodnom časovom horizonte.

(411) Použitie novších cenových predpokladov a kratších časových rámcov na výpočet ušlých ziskov uvedených v revidovanom výpočte je takisto v súlade s bodom 433 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky, v ktorom sa vyžaduje mechanizmus na aktualizáciu, ak sa kompenzácia za uzavretie uhoľných elektrární poskytne viac ako tri roky pred skutočným uzavretím. V konkrétnom prípade blokov RWE Komisia považuje svoje počiatočné pochybnosti o primeranosti predpokladaných cien palív a CO_2 za rozptýlené, a to aj pri zohľadnení konzervatívnejšieho prístupu, než by sa vyžadovalo v bode 433 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky. Okrem toho, že pomoc sa poskytuje menej ako tri roky pred skutočným uzavretím všetkých ôsmich blokov, v prípade ktorých si Nemecko nárokuje ušlé zisky, jej primeranosť sa posudzuje na základe predpokladov, ktoré nie sú staršie ako tri roky z hľadiska uzavretia. Ale ani odhadované ušlé zisky, ktoré postačia na prekročenie výšky kompenzácie v čistej súčasnej hodnote, nepresahujú viac ako tri roky od uzavretia ôsmich blokov a nepresahujú ani typický horizont hedžingu týchto blokov (od okamihu, z ktorého vychádzali predpoklady o kľúčových parametroch).

(412) Pokiaľ ide o pochybnosti vyjadrené v odôvodnení 131 rozhodnutia o začatí konania, v ktorom Komisia poukazuje na to, že nedostala údaje o každom bloku, v prípade ktorého sa plánuje uzavretie, Komisia poukazuje na to, že revidovaný výpočet obsahuje údaje za každý z deviatich blokov RWE, pri ktorých je uzavretie naplánované do 31. marca 2025. Komisia berie na vedomie tvrdenie Nemecka, že to postačuje na odôvodnenie výšky kompenzácie (odôvodnenie 266), a domnieva sa, že pochybnosti Nemecka v tejto veci sú už rozptýlené.

(413) V súvislosti s pochybnosťami vyjadrenými v odôvodnení 132 rozhodnutia o začatí konania týkajúcimi sa nedostatočnej analýzy citlivosti, pokiaľ ide o ceny CO_2 a elektriny, Komisia poznamenáva, že revidovaný výpočet používa v kontrafaktuálnom scenári skutočné a overiteľné údaje o trhových cenách a simuluje štandardné hedžingové správanie prevádzkovateľov hnedouhoľných elektrární v realistickom časovom horizonte. To je v rozpore s údajmi predloženými pred rozhodnutím o začatí konania, v ktorých sa použili netrhové predpoklady siahajúce za dlhodobý horizont. Okrem toho v prípade už uzavretých blokov sa na výpočet ich ušlých ziskov použili najaktuálnejšie prognózy dostupné pred uzavretím, a to podľa názoru Komisie znamená, že potreba analýzy citlivosti nie je aktuálna. Platí to aj pre tri bloky, ktoré sa ešte len zatvoria a za ktoré si Nemecko rovnako nárokuje ušlé zisky. Pokiaľ ide o tieto bloky, Komisia sa domnieva, že tvrdeniami uvedenými v odôvodneniach 395 a 396 sa v kontrafaktuálnom scenári preukazuje reálna možnosť zafixovať ich prevádzkové rozpätia v čase predloženia revidovaného výpočtu na základe správania podniku RWE na spoločnom trhu.

(414) Komisia sa domnieva, že skutočnosť, že systémový účinok zatvárania elektrární na nemecký trh s elektrinou sa zohľadňuje vo forme zľavy z cien elektriny v kontrafaktuálnom scenári (v porovnaní so skutočnými očakávaniami trhu vo faktickom scenári), prispieva k spoľahlivosti revidovaného výpočtu. V kontrafaktuálnom scenári sú ceny elektriny nižšie v porovnaní s faktickým scenárom, pretože v prvom prípade je v prevádzke viac hnedouhoľných blokov a väčší dopyt možno uspokojiť relatívne lacnejšími výrobnými kapacitami. Konkrétne sú ceny elektriny v kontrafaktuálnom scenári nižšie o 1,7 % v roku 2023 a o 3,2 % v roku 2026 než vo faktickom scenári (pozri odôvodnenie 74). To znamená, že ušlé zisky vypočítané v kontrafaktuálnom scenári týkajúcom sa blokov RWE sú nižšie, ako by boli bez zohľadnenia tohto účinku. Výsledkom výpočtu sú teda konzervatívnejšie odhady ušlých ziskov.

([160]) Pozri napríklad BloombergNEF, 2019, *Mapping Power Sector Hedges in Europe* (Mapovanie hedžingu v odvetví energetiky v Európe). 13. augusta 2019, dostupné online na adrese: https://about.bnef.com/.

(415) Komisia napokon poznamenáva, že ostatné parametre revidovaného výpočtu sú navrhnuté tak, aby bol odhad ušlých ziskov konzervatívnejší ako výpočty predložené pred rozhodnutím o začatí konania. Revidovaný výpočet konkrétne nezahŕňa príjmy z výroby tepla a vyrovnávacieho trhu, čím sa ušlé zisky podhodnocujú. Okrem toho sa pri výpočte predpokladá, že strop trhových príjmov výrobcov elektriny, ktorý bol v čase aktualizovaného predloženia schválený len do 30. júna 2023, sa predĺži do 30. apríla 2024, čím sa zníži ušlý zisk elektrárne Frechen/Wachtberg. Nakoniec sa nemecká vláda rozhodla nepredlžovať uplatňovanie stropu trhových príjmov na obdobie po 30. júni 2023 ([161]). Ak by sa to zohľadnilo v revidovanom výpočte, ušlé zisky elektrárne Frechen/Wachtberg by boli vyššie o 181 miliónov EUR v čistej súčasnej hodnote. Okrem toho sa pri výpočte predpokladá, že bloky Neurath D a E sa uzavrú 31. marca 2025 a ušlé zisky sú zahrnuté až od tohto dátumu, pritom tieto bloky by sa mohli uzavrieť na konci marca 2024, a teda mať vyššie ušlé zisky vo zvyšných mesiacoch 2024 a 2025 (odôvodnenie 259).

(416) Pokiaľ ide o tvrdenia tretej strany týkajúce sa nevysvetlenej dĺžky obdobia, za ktoré sa vypočítali ušlé zisky v revidovanom výpočte (pozri odôvodnenie 194), Komisia poznamenáva, že toto obdobie neprekračuje rámec toho, čo Nemecko považovalo za potrebné na preukázanie, že ušlé zisky presahuje kompenzáciu. Pokiaľ ide o strop trhových príjmov uplatňovaný v Nemecku v období od 1. decembra 2022 do 30. júna 2023 na základe nariadenia Rady (EÚ) 2022/1854 ([162]), právna situácia v Nemecku sa odráža vo výpočtoch; samotný strop nie je predmetom tohto postupu. V každom prípade je tvrdenie tretej strany irelevantné, pretože tri bloky RWE, ktoré údajne podliehajú výhodnejšiemu zaobchádzaniu v rámci stropu trhových príjmov, nie sú zahrnuté do revidovaného výpočtu ušlých ziskov podniku RWE predloženého Nemeckom, pretože sa uzatvárajú až po roku 2030 alebo na konci roku 2030, a teda nemajú žiadny vplyv na revidovaný výpočet.

(417) Pokiaľ ide o tvrdenie tretej strany, že hnedouhoľné elektrárne RWE v súčasnosti profitujú zo zákona o údržbe záložných elektrární (odôvodnenie 208), Komisia poznamenáva, že hnedouhoľné bloky, na ktoré sa vzťahuje uvedený zákon ([163]), sú odlišné od blokov, na ktoré sa vzťahuje zmenené opatrenie RWE. Preto nedochádza k prekrývaniu hnedouhoľných blokov podporovaných notifikovaným opatrením a zákonom o údržbe záložných elektrární.

(418) Napokon, pokiaľ ide o tvrdenie tretej strany, že pri výpočte ušlých ziskov podniku RWE by sa mala zohľadniť aj potenciálna štátna podpora na rozšírenie plynových elektrární pripravených na vodík v lokalitách uzavretých hnedouhoľných blokov (odôvodnenie 193), Komisia je spokojná s vysvetleniami Nemecka v tejto súvislosti, že v rámci akýchkoľvek nových samostatných opatrení na transformáciu na klimaticky neutrálnu výrobu elektriny sa pridelí podpora prostredníctvom všeobecných a transparentných verejných súťaží otvorených pre všetky podniky a že v rámci takýchto nových opatrení sa neposkytne žiadna záruka podpory podniku RWE (pozri odôvodnenie 273). Okrem toho, ak by sa takáto nová podpora poskytla podniku RWE, týkala by sa rôznych oprávnených nákladov, t. j. nákladov súvisiacich s výstavbou novej elektrárne.

6.3.3.1.3.2. Mechanizmus odkladu uzavretia a mechanizmus rezervy

(419) Ako sa uvádza v tabuľke 3, jedna elektráreň RWE sa presunie do mechanizmu odkladu uzavretia a dostane kompenzáciu za obdobie, počas ktorého v mechanizme zostane (2029 až 2033), a následne sa natrvalo odstaví. Nemecko uviedlo, že mechanizmus odkladu uzavretia sa kompenzuje nezávisle a nemá vplyv na kompenzáciu podľa notifikovaného opatrenia (odôvodnenie 35).

([161]) Dostupné online na adrese: https://www.bmwk.de/Redaktion/DE/Downloads/F/faq-abschoepfung-von-zufallsgewinnen.pdf?__blob=publicationFile&v=4.

([162]) Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1854 zo 6. októbra 2022 o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie (Ú. v. EÚ L 261I, 7.10.2022, s. 1).

([163]) Pozri tabuľku 1 v rozhodnutí Komisie z 30. septembra 2022 vo veci SA.103662 Dočasná rezerva dodávok energie z lignitu na úsporu plynu (Ú. v. EÚ C 439, 18.11.2022, s. 1).

(420) Ako sa uvádza v odôvodnení 133 rozhodnutia o začatí konania, Komisia predbežne dospela k záveru, že výška kompenzácie v rámci mechanizmu odkladu uzavretia je neoddeliteľne spojená s kompenzáciou za uzavretie. Komisia mala pochybnosti o tom, či mechanizmus odkladu uzavretia predstavoval samostatné opatrenie, ktoré sa pri posudzovaní proporcionality nemusí brať do úvahy.

(421) V odôvodneniach 120 až 123 rozhodnutia o rozšírení Komisia ďalej analyzovala podania Nemecka a v tejto fáze dospela k záveru, že pri výpočte týkajúcom sa týchto dvoch nástrojov zjavne nedochádza k prekrývaniu.

(422) Komisia naďalej zastáva tento názor a dospela k záveru, že k prekrývaniu nedochádza. Vzhľadom na vysvetlenia poskytnuté Nemeckom a podnikom RWE (pozri odôvodnenia 276 a 179) Komisia zastáva názor, že platby týkajúce sa mechanizmu odkladu uzavretia nie sú relevantné, keďže revidovaný výpočet kompenzácie za predčasné uzavretie v rámci notifikovaného opatrenia nezahŕňa elektráreň (Niederaußem G alebo H), ktorá by sa previedla do mechanizmu odkladu uzavretia. Okrem toho by sa pri posudzovaní primeranosti zmeneného opatrenia RWE nemala zohľadňovať odmena za mechanizmus odkladu uzavretia, keďže tieto dva nástroje sú samostatnými nástrojmi:

a) Po prvé, notifikované opatrenie kompenzuje ušlé zisky spôsobené povinným predčasným uzavretím hnedouhoľných elektrární RWE, zatiaľ čo mechanizmus odkladu uzavretia poskytuje prevádzkovateľom kompenzáciu za elektrárne, ktoré boli uvedené do pohotovostného režimu. V prípade podniku RWE pôjde o jedno zariadenie, konkrétne Niederaußem G alebo H, ktoré sa prevedie do mechanizmu odkladu uzavretia 31. decembra 2029, pričom úplne uzavreté bude 31. decembra 2033.

b) Po druhé, notifikované opatrenie a mechanizmus odkladu uzavretia sa týkajú rôznych časových období. Notifikované opatrenie sa týka konečného uzavretia od 31. decembra 2033, zatiaľ čo mechanizmus odkladu uzavretia sa týka obdobia stráveného v rámci mechanizmu odkladu uzavretia, t. j. od 31. decembra 2029 do 31. decembra 2033. To je prípad bloku Niederaußem G alebo H, ktorý je jediným blokom RWE, ktorý sa presúva do mechanizmu odkladu uzavretia. V prípade bloku Niederaußem G alebo H je vstup do mechanizmu odkladu uzavretia stanovený k 31. decembru 2029, zatiaľ čo konečné uzavretie je stanovené k 31. decembru 2033. To znamená, že z hľadiska načasovania nedochádza k prekrývaniu medzi notifikovaným opatrením a vstupom bloku Niederaußem G alebo H do mechanizmu odkladu uzavretia. Okrem toho blok Niederaußem G alebo H nie je zahrnutý do revidovaného výpočtu (pozri odôvodnenie 66).

c) Po tretie, notifikované opatrenie a mechanizmus odkladu uzavretia sa riadia odlišnou logikou a odmena sa vypočítava odlišným spôsobom. V prípade notifikovaného opatrenia sa odmena vypočítava na základe rôznych vstupných údajov a predpovedí ušlých ziskov, t. j. ide o výhľadovú odmenu, ktorá sa vzťahuje len na roky po uzavretí, zatiaľ čo v prípade mechanizmu odkladu uzavretia sa odmena vypočítava na základe ušlých ziskov podľa vzorca, v ktorom sa zohľadňuje ziskovosť za tri predchádzajúce roky, t. j. má retrospektívny charakter, pričom sa berú do úvahy len roky pred vstupom do mechanizmu odkladu uzavretia. Okrem toho výpočet ušlých ziskov nezahŕňa kompenzáciu za mechanizmus odkladu uzavretia. Preto sa náklady/zisky, na ktoré sa vzťahujú tieto dva nástroje, neprekrývajú.

d) Po štvrté, ustanovenie zákona o uzavretí (§ 45), podľa ktorého sa prvá platba kompenzácie uskutočňuje na konci roka, v ktorom je hnedouhoľná elektráreň po prvýkrát trvalo odstavená alebo prevedená do mechanizmu odkladu uzavretia, sa týka času vyplatenia kompenzácie, a nie notifikovaného opatrenia ako takého. Notifikované opatrenie a mechanizmus odkladu uzavretia teda nie sú navzájom neoddeliteľne prepojené a platba v rámci notifikovaného opatrenia nie je podmienená mechanizmom odkladu uzavretia a naopak.

(423) Komisia ďalej zastáva názor, že mechanizmus odkladu uzavretia a notifikované opatrenie sú dve samostatné opatrenia aj vzhľadom na kritériá stanovené v judikatúre. Súdny dvor rozhodol, že nemožno vylúčiť, že na účely uplatnenia článku 107 ods. 1 ZFEÚ sa viacero po sebe nasledujúcich zásahov štátu musí považovať za jediný zásah. K tomu by mohlo dôjsť najmä vtedy, ak po sebe nasledujúce zásahy vykazujú medzi sebou najmä z hľadiska ich časového rozvrhnutia, ich cieľa a situácie podniku v okamihu týchto zásahov také úzke väzby, že ich od seba nemožno oddeliť ([164]). V tomto prípade sú tieto dve opatrenia rozdelené do dvoch rôznych časových období [pozri odôvodnenie 423 písm. b)]. Slúžia na iný účel, keďže mechanizmus odkladu uzavretia slúži trhu v núdzových situáciách a poskytuje prevádzkovateľom kompenzácie za udržiavanie blokov v pohotovostnom režime, zatiaľ čo notifikované opatrenie kompenzuje ušlé zisky, ktoré nevznikli z dôvodu predčasného postupného zatvárania hnedouhoľných elektrární, ale nezaväzuje prevádzkovateľov, aby za určitých podmienok pokračovali vo výrobe elektriny. Okrem toho majú tieto dve opatrenia dva rôzne právne základy: mechanizmus odkladu uzavretia je upravený v článku 50 zákona o uzavretí, zatiaľ čo výška kompenzácie a podrobnosti jej riadenia sa upravujú v článku 44 zákona o uzavretí a v zmluve z roku 2021 a ich zmene. A napokon mechanizmus odkladu uzavretia riadia prevádzkovatelia sústav a prevádzkovatelia prenosových sústav, čo nie je prípad notifikovaného opatrenia. Z týchto dôvodov opatrenia nie sú navzájom úzko prepojené, a preto nie sú navzájom neoddeliteľné. Mechanizmus odkladu uzavretia a notifikované opatrenie preto nemožno považovať za jedno opatrenie aj vzhľadom na príslušnú judikatúru.

(424) Napokon, pokiaľ ide o tvrdenie tretej strany týkajúce sa možného vplyvu prevodu troch blokov (Niederaußem K, Neurath F a Neurath G) do rezervy do 31. decembra 2033 (odôvodnenie 196) na ušlé zisky podniku RWE, Komisia poznamenáva, že tieto bloky nie sú pre posúdenie zmeneného opatrenia RWE relevantné. Dôvodom je, že uzavretie blokov je naplánované na rok 2030 a Nemecko neposkytlo osobitné dlhodobé výpočty v prípade siedmich blokov, ktoré sa uzavrú po roku 2027, keďže existujúce údaje v rámci revidovaného výpočtu týkajúceho sa blokov, ktoré sa majú uzatvoriť pred rokom 2027, sú už dostatočné na odôvodnenie výšky kompenzácie podľa zmeneného opatrenia RWE. Komisia takisto berie na vedomie vysvetlenie Nemecka, že tieto potenciálne nové rezervy nie sú stanovené v pozmeňujúcom zákone ani v zmluve o zmene, ale budú sa musieť v budúcnosti právne vymedziť, ak sa Nemecko rozhodne takéto rezervy zaviesť (odôvodnenie 278).

(425) Na záver Komisia zastáva názor, že odmena, ktorú dostal podnik RWE za zariadenie prevedené do mechanizmu odkladu uzavretia, a mechanizmus potenciálnej rezervy nie sú relevantné pre posúdenie primeranosti zmeneného opatrenia RWE.

6.3.3.1.3.3. Alternatívne scenáre predložené Nemeckom

(426) Alternatívne scenáre, ktoré Nemecko predložilo pred rozhodnutím o začatí konania (pozri odôvodnenia 50, 54 a 134 rozhodnutia o začatí konania), nie sú relevantné pre posúdenie zmeneného opatrenia RWE, keďže uzavretie elektrární RWE sa v každom prípade posunulo už na rok 2030 a možnosť predsunutia vyradenia z prevádzky sa pri revidovanom výpočte ušlého zisku podniku RWE nezohľadnila.

6.3.3.1.3.4. Dodatočné náklady na rekultiváciu baní

(427) V súlade s bodom 425 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa kompenzácia za predčasné ukončenie ziskových uhoľných činností „môže týkať aj dodatočných nákladov, ktoré vznikli podnikom, napríklad v súvislosti s dodatočnými sociálnymi a environmentálnymi nákladmi, ak tieto náklady priamo spôsobilo predčasné ukončenie ziskových činností. Dodatočné náklady nemôžu zahŕňať náklady, ak by sa vyskytli aj v kontrafaktuálnom scenári“.

(428) V súvislosti so zmeneným opatrením RWE Nemecko predložilo revidovaný výpočet týkajúci sa len ušlých ziskov – a konkrétnejšie ušlých ziskov blokov RWE, ktoré sa uzavrú do 31. marca 2025 –, a z tohto výpočtu vyplýva, že čistá súčasná hodnota ušlých ziskov blokov je vyššia ako čistá súčasná hodnota kompenzácie (odôvodnenia 64 a 65). Revidovaný výpočet nezahŕňa žiadne dodatočné náklady na rekultiváciu baní (odôvodnenie 269).

([164]) Rozsudok zo 4. júna 2015, Komisia/MOL, C-15/14 P, ECLI: EU:C:2015:362, bod 97.

(429) Keďže do revidovaného výpočtu nie sú zahrnuté žiadne dodatočné náklady na rekultiváciu baní a ušlý zisk elektrární postačuje na odôvodnenie kompenzácie pre podnik RWE, nie je potrebné vyčísliť a posúdiť žiadne dodatočné náklady na rekultiváciu baní, ktoré by podniku RWE mohli vzniknúť v dôsledku urýchleného uzavretia.

6.3.3.1.3.5. Záver o primeranosti

(430) Komisia teda dospela k záveru, že zmenené opatrenie RWE je primerané.

6.3.3.1.4. Kumulácia

(431) Komisia poznamenáva, že Nemecko zabezpečí súlad s pravidlami kumulácie s cieľom vylúčiť nadmernú kompenzáciu v súlade s bodmi 56 a 57 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky (odôvodnenie 83).

(432) Niektoré tretie strany tvrdili, že opatrenie spolu s ďalšími nemeckými opatreniami, ako sú platby APG, mechanizmus odkladu uzavretia, kapacitné mechanizmy atď., by mohli viesť k nadmernej kompenzácii, keďže by sa mohli kumulovať rovnaké oprávnené náklady (pozri odôvodnenia 196 a 206). Komisia s týmto názorom nesúhlasí. Ako Komisia usúdila v oddiele 6.3.3.1.3.2, oprávnené náklady notifikovaného opatrenia sa týkajú ušlých ziskov, zatiaľ čo napríklad mechanizmus odkladu uzavretia je samostatným opatrením týkajúcim sa rôznych oprávnených nákladov. Platí to aj pre iné kapacitné mechanizmy alebo napríklad platby APG, ktoré sa netýkajú ušlých ziskov podniku RWE v dôsledku predčasného uzavretia hnedouhoľných elektrární. V bode 56 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa odkazuje na kumuláciu tých istých oprávnených nákladov. Komisia preto zastáva názor, že pokiaľ ide o body 56 a 57 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky, v súvislosti s notifikovaným opatrením kumulácia nenastáva.

6.3.3.1.5. Transparentnosť

(433) Komisia poznamenáva, že Nemecko potvrdilo, že zabezpečí súlad s požiadavkami na transparentnosť stanovenými v bodoch 58, 59 a 61 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky (pozri odôvodnenie 84).

6.3.3.2. Zabránenie neprípustným negatívnym vplyvom na hospodársku súťaž a obchod

(434) Podľa bodu 434 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky musí členský štát identifikovať a kvantifikovať očakávané prínosy opatrenia pre životné prostredie, ak je to možné aj z hľadiska pomoci na tonu emisií ekvivalentu CO_2, ktorým sa zabránilo. Ďalej Komisia zaujme kladný postoj, ak opatrenia zahŕňajú dobrovoľné zrušenie emisných kvót CO_2 na vnútroštátnej úrovni.

(435) Podľa bodu 435 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky je dôležité zabezpečiť, aby opatrenie už svojou štruktúrou minimalizovalo akékoľvek narušenie hospodárskej súťaže na trhu. Ak sa súťažné ponukové konanie neuskutoční, Komisia posúdi vplyvy pomoci na hospodársku súťaž a obchod na základe návrhu opatrenia a jeho vplyvu na príslušný trh.

(436) Po prvé, ako sa uvádza v odôvodnení 18, Nemecko odhadlo, že notifikované opatrenie povedie k minimálne 51 miliónom ton ušetrených emisií CO_2. Nemecko preto identifikovalo a kvantifikovalo očakávané prínosy notifikovaného opatrenia pre životné prostredie z hľadiska pomoci na tonu emisií ekvivalentu CO_2, ktorým sa zabránilo. Po druhé Komisia takisto víta skutočnosť, že zákonom o uzavretí sa zavádza každoročné zrušenie emisných kvót CO_2 na vnútroštátnej úrovni, ako sa uvádza v odôvodnení 19. V zákone o uzavretí sa predpokladá zrušenie emisných kvót CO_2 vo výške dodatočného zníženia emisií spôsobeného uzavretím hnedouhoľných elektrární s ohľadom na zásah trhovej stabilizačnej rezervy. Pri určovaní počtu kvót CO_2, ktoré sa zrušia, by Nemecko zohľadnilo náhradné technológie. Komisia preto zastáva názor, že požiadavka podľa bodu 434 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky je splnená.

(437) V súvislosti s bodom 435 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky Komisia poukazuje na to, že existencia súťažného ponukového konania na zabezpečenie minimálneho narušenia hospodárskej súťaže a obchodu by mala byť pri navrhovaní opatrenia uprednostňovanou možnosťou. Ako sa však uvádza v odôvodnení 32, nemecké orgány predložili platné argumenty, prečo by sa v tomto prípade nemalo uplatňovať súťažné ponukové konanie, a Komisia s týmto názorom súhlasila (odôvodnenia 388 a nasl.). Komisia preto v tomto prípade výnimočne akceptuje absenciu súťažného ponukového konania. Ak sa súťažné ponukové konanie neuskutoční, Komisia posúdi vplyvy pomoci na hospodársku súťaž a obchod na základe návrhu opatrenia a jeho vplyvu na príslušný trh.

(438) Komisia poznamenáva, ako sa zdôrazňuje v odôvodnení 333, že notifikované opatrenie má vplyv na hospodársku súťaž na trhu s elektrinou. Konkrétne opatrenie ovplyvní hospodársku súťaž v Nemecku a v susedných oblastiach a pravdepodobne ovplyvní hodnotové poradie, a teda aj veľkoobchodnú cenu elektriny.

(439) Komisia však zastáva názor, že koncepciou notifikovaného opatrenia sa predchádza neprípustným negatívnym vplyvom na hospodársku súťaž a obchod. Po prvé notifikované opatrenie je časovo obmedzené, najmä vzhľadom na zrýchlené postupné zatváranie do roku 2030. Po druhé, notifikované opatrenie je primerané a zostáva pod úrovňou odhadovaných ušlých ziskov podniku RWE, t. j. v revidovanom výpočte zmeneného opatrenia RWE sa odhadujú ušlé zisky hnedouhoľných elektrární RWE podliehajúcich predčasnému uzavretiu na 2,2 miliardy EUR v roku 2022 v porovnaní s čistou aktuálnou hodnotou dohodnutej kompenzácie vo výške 1,7 miliardy EUR. Čistá súčasná hodnota kompenzácie je teda nižšia ako odhadované ušlé zisky (pozri odôvodnenie 64), a preto nie je pravdepodobné, že zlepší finančnú situáciu príjemcu. Komisia poznamenáva, že tieto dva koncepčné aspekty notifikovaného opatrenia zmierňujú riziko neprípustných negatívnych vplyvov na hospodársku súťaž a obchod.

(440) Tretie strany vyjadrili obavy v súvislosti so zabránením neprípustným negatívnym vplyvom na hospodársku súťaž a obchod (pozri odôvodnenia 224 až 229). Tvrdia, že pomocou notifikovaného opatrenia budú môcť prevádzkovatelia hnedouhoľných elektrární preniknúť na susedné trhy alebo posilniť svoje postavenie na susedných trhoch, napríklad s elektrinou vyrábanou z obnoviteľných zdrojov energie, na úkor svojich konkurentov. Ak by napríklad prevádzkovatelia hnedouhoľných elektrární investovali do kapitálovo náročných elektrární na využívanie OZE, viedlo by to k výraznému narušeniu hospodárskej súťaže. Niektoré tretie strany ďalej tvrdili, že kompenzáciou sa porušuje článok 106 v spojení s článkom 102 ZFEÚ, keďže sa ňou upevňuje údajné postavenie podniku RWE ako dominantného výrobcu elektriny na trhu v situácii, keď sa trh aj tak zužuje v prospech podniku RWE (pozri odôvodnenie 220).

(441) Nemecko spochybňuje tvrdenie tretích strán, že kompenzáciou sa zvýhodňuje podnik RWE na európskom trhu a že notifikované opatrenie je v rozpore s článkom 106 ZFEÚ v spojení s jej článkom 102 (pozri odôvodnenie 274). Nemecko uviedlo, že notifikované opatrenie nenarúša hospodársku súťaž ani nehrozí narušením hospodárskej súťaže, ani neovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi, keďže podnik RWE nemá dominantné postavenie na trhu (pozri odôvodnenie 274).

(442) Komisia s týmito názormi tretích strán nesúhlasí. Konkrétne, po prvé Komisia posúdila kontrafaktuálny scenár a považovala ho za pravdepodobný, čo znamená, že hnedouhoľné elektrárne by pokračovali v prevádzke až do neskoršieho dátumu, než je predpokladaný dátum uzavretia, a preto by podniku RWE pripadli zisky. Keďže situácia podniku RWE nie je vo faktickom scenári v porovnaní s kontrafaktuálnym scenárom lepšia, nemôže existovať neoprávnená výhoda, ktorá by podniku RWE umožnila preniknúť na susedné trhy alebo zlepšiť jeho postavenie na trhu. Po druhé postupným zatváraním hnedouhoľných elektrární sa zníži kapacita na trhu a umožní sa ostatným stranám vrátane výrobcov elektriny z OZE preniknúť na trh alebo posilniť svoje postavenie na ňom. Podnik RWE preto nezískava konkurenčnú výhodu v porovnaní so svojimi konkurentmi v dôsledku zmeneného opatrenia RWE. Po tretie vzhľadom na to, že podnik RWE dostáva kompenzácie za svoje ušlé zisky, ktoré by dosiahol, ak by nedošlo k postupnému zatváraniu hnedouhoľných elektrární, podnik RWE by mal možnosť uskutočniť nové investície aj bez notifikovaného opatrenia. Notifikované opatrenie preto neposilní postavenie podniku RWE na relevantnom trhu. Napokon, žiadne posúdenie podľa článkov 102 a 106 ZFEÚ nie je predmetom tohto rozhodnutia, keďže toto formálne vyšetrovacie konanie sa týka článku 107 ZFEÚ. Komisia ďalej poukazuje na to, že ako potvrdilo Nemecko, podnik RWE nemá žiadnu záruku následnej investičnej pomoci z dôvodu uzavretia svojich elektrární. Takáto pomoc, ak sa poskytne, bude samostatným opatrením poskytnutým prostredníctvom verejných súťaží (pozri odôvodnenie 273).

(443) Tretia strana tvrdila, že opatrenie podnik RWE neprimerane zvýhodní, a aby sa tomu zabránilo, mali by sa prijať dodatočné záväzky podobne ako vo veci reštrukturalizácie British Energy plc (ďalej len „vec BE“) ([165]) (pozri odôvodnenie 227). Komisia s týmto názorom nesúhlasí. Vec BE sa posúdila podľa Usmernení Komisie o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu nefinančných podnikov v ťažkostiach (ďalej len „usmernenia o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu“) ([166]), ktoré riešia situáciu, keď podnik v ťažkostiach potrebuje pomoc na záchranu alebo reštrukturalizáciu. Keďže príjemca v takýchto prípadoch nie je schopný zostať na trhu bez zásahu štátu, podľa Usmernení o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu môžu byť potrebné dodatočné opatrenia na zabránenie ďalšiemu narušeniu hospodárskej súťaže. Podnik RWE naopak nie je podnikom v ťažkostiach (pozri odôvodnenie 456) a notifikované opatrenie nerieši situáciu záchrany alebo reštrukturalizácie, ale skôr predčasné ukončenie ziskového podnikania. Vec BE preto nemožno v tomto prípade použiť ako analógiu.

(444) Tretia strana ďalej poukázala na tzv. rozhodnutie nemeckého ústavného súdu v oblasti klímy z 24. marca 2021, podľa ktorého postupné zatváranie v roku 2038 prebehne príliš neskoro na splnenie cieľov Nemecka v oblasti klímy, a preto opatrenie nespĺňa svoj cieľ. Podľa tejto tretej strany by sa preto dalo povedať, že negatívne účinky prevažujú nad pozitívnymi účinkami, keďže opatrenie nepomáha dosiahnuť potrebné ciele Nemecka v oblasti klímy (pozri odôvodnenie 226). Komisia poznamenáva, že vyradenie elektrární RWE z prevádzky sa posunulo už na rok 2030 a kompenzácia sa nárokuje len za bloky, ktoré sa uzavrú najneskôr do roku 2025. Tvrdenie tretej strany preto nie je relevantné.

(445) Na záver Komisia konštatuje, že požiadavky podľa bodu 435 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sú splnené a notifikované opatrenie je navrhnuté tak, aby sa zabránilo neprípustným negatívnym vplyvom na hospodársku súťaž a obchod.

6.3.4. *Vyváženie pozitívnych účinkov pomoci a negatívnych účinkov na hospodársku súťaž a obchod*

(446) Ako sa uvádza v bodoch 71 a 72 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky, Komisia porovná identifikované negatívne účinky opatrenia pomoci na hospodársku súťaž a podmienky obchodu s pozitívnymi účinkami plánovanej pomoci na podporené hospodárske činnosti vrátane jej prínosu k ochrane životného prostredia a cieľom energetickej politiky, konkrétnejšie k prechodu na environmentálne udržateľné činnosti a k dosahovaniu právne záväzných cieľov podľa európskeho právneho predpisu v oblasti klímy a cieľov Únie v oblasti energetiky a klímy do roku 2030. Pri tomto vyrovnávaní bude Komisia osobitnú pozornosť venovať článku 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852 ([167]) vrátane zásady „výrazne nenarušiť“ alebo iným porovnateľným metodikám.

(447) Negatívne účinky opatrenia na hospodársku súťaž a obchod musia byť dostatočne obmedzené, aby celková bilancia opatrenia bola kladná. Podľa bodu 73 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky Komisia bude opatrenie pomoci považovať za zlučiteľné s vnútorným trhom len vtedy, keď budú pozitívne vplyvy prevažovať nad negatívnymi.

(448) Súdny dvor objasnil, že na posúdenie toho, či má opatrenie nepriaznivý vplyv na podmienky obchodu tak, že by to bolo v rozpore so spoločným záujmom, musí Komisia zvážiť pozitívny účinok plánovanej pomoci na rozvoj činností, ktoré má táto pomoc podporovať, a negatívne účinky, ktoré môže mať táto pomoc na vnútorný trh ([168]).

([165]) Rozhodnutie Komisie z 27. novembra 2002 vo veci štátnej pomoci NN 101/2002 – United Kingdom Rescue aid to British Energy plc (Pomoc Spojeného kráľovstva na záchranu spoločnosti British Energy plc).

([166]) Oznámenie Komisie – Usmernenia o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu nefinančných podnikov v ťažkostiach (Ú. v. EÚ C 249, 31.7.2014, s. 1).

([167]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852 z 18. júna 2020 o vytvorení rámca na uľahčenie udržateľných investícií a o zmene nariadenia (EÚ) 2019/2088 (Ú. v. EÚ L 198, 22.6.2020, s. 13).

([168]) Rozsudok z 22. septembra 2020, Rakúsko/Komisia, ECLI: EU:C:2020:742, bod 101.

(449) Pokiaľ ide o negatívnu stranu váh, ako sa uvádza v odôvodnení 439, notifikované opatrenie ovplyvní hospodársku súťaž v Nemecku a susedných oblastiach a zmení hodnotové poradie. Ako sa však uvádza v oddiele 6.3.3.2, zmenené opatrenie RWE je navrhnuté tak, aby sa zabránilo neprípustným negatívnym vplyvom na hospodársku súťaž a obchod. Zmenené opatrenie RWE konkrétne umožňuje príjemcovi posilniť svoje postavenie na trhu alebo preniknúť na nové trhy spôsobom, ktorý by v kontrafaktuálnom scenári nebol možný.

(450) Pokiaľ ide o pozitívnu stranu váh, Komisia poznamenáva, že postupné ukončenie výroby elektriny z hnedého uhlia uľahčí rozvoj dodatočnej kapacity elektriny založenej na iných technológiách, konkrétne OZE, a umožní Nemecku dosiahnuť svoj cieľ klimatickej neutrality podľa harmonogramu, t. j. priebežný cieľ do roku 2030 a konečný cieľ do roku 2045 (pozri oddiel 6.3.2). Okrem toho pomoc prinesie pozitívne účinky z hľadiska prínosov pre životné prostredie, ako je výrazné zníženie emisií CO_2 rovnajúce sa miliónom ton CO_2 ročne, čo by mohlo predstavovať približne 40 % emisií CO_2 v Nemecku (odôvodnenia 16 a 17). K týmto zníženiam by nedošlo v rovnakom časovom rámci bez notifikovaného opatrenia, keďže v podniku RWE by nebola motivácia ukončiť prevádzku ziskových hnedouhoľných elektrární. Notifikované opatrenie okrem toho prináša predvídateľnosť, pokiaľ ide o zatvorenie hnedouhoľných elektrární, čím sa zaistí bezpečnosť dodávok a prevádzkovateľom hnedouhoľných elektrární sa poskytne záruka z hľadiska zamestnanosti a iných spoločenských vplyvov.

(451) Okrem toho nemecké orgány navrhli notifikované opatrenie tak, aby sa minimalizovalo potenciálne narušenie hospodárskej súťaže vyplývajúce z notifikovaného opatrenia, ako sa uvádza v odôvodnení 440. Pozitívne vplyvy notifikovaného opatrenia preto podporia prechod na environmentálne udržateľné činnosti a pomôžu dosiahnuť právne záväzné ciele podľa európskeho právneho predpisu v oblasti klímy a ciele Únie v oblasti energetiky a klímy do roku 2030 uľahčením rozvoja elektriny vyrábanej z alternatívnych zdrojov energie, ako sú OZE.

(452) Okrem toho je notifikované opatrenie v súlade so zásadou „výrazne nenarušiť“, keďže notifikované opatrenie nepodporuje vykonávanie hospodárskych činností, ktoré by výrazne narušili akýkoľvek environmentálny cieľ, ako je zvýšenie emisií skleníkových plynov. Naopak, cieľom notifikovaného opatrenia je znížiť emisie skleníkových plynov a uľahčiť rozvoj elektriny vyrábanej z alternatívnych zdrojov energie, ako sú OZE.

(453) Pozitívne účinky notifikovaného opatrenia preto prevažujú nad dočasnými účinkami na hospodársku súťaž v Nemecku a susedných oblastiach, keďže notifikované opatrenie umožní dosiahnuť väčšie zníženie emisií skleníkových plynov a je navrhnuté tak, aby sa ním obmedzili narušenia hospodárskej súťaže, keďže je časovo obmedzené, najmä vzhľadom na zrýchlené postupné uzavretie do roku 2030, a je primerané a zostáva pod úrovňou odhadovaných ušlých ziskov podniku RWE (pozri odôvodnenie 440). Celkovo je notifikované opatrenie v súlade s cieľmi článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ, pretože uľahčuje rozvoj hospodárskej činnosti v oblasti elektriny vyrábanej z alternatívnych zdrojov za predpokladu, že takáto pomoc nepriaznivo neovplyvní hospodársku súťaž v rozsahu, ktorý by bol v rozpore so spoločným záujmom.

(454) Nakoniec Komisia zastáva názor, že požiadavky podľa bodov 71 a 73 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sú splnené. Komisia preto usudzuje, že pozitívne účinky notifikovaného opatrenia prevažujú nad potenciálnymi negatívnymi vplyvmi na hospodársku súťaž a obchod.

6.3.5. *Spoločnosti, ktoré majú ťažkosti a voči ktorým sa nárokuje vrátenie pomoci*

(455) Komisia poznamenáva, že Nemecko potvrdilo, že podnik RWE nie je podnikom v ťažkostiach a že sa voči nemu nenárokuje vrátenie pomoci (odôvodnenia 81 a 82). Zmenené opatrenie RWE je preto v súlade s bodmi 14 a 15 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky ([169]).

([169]) To rovnako znamená, že nemožno vykonať porovnanie s vecou reštrukturalizácie British Energy plc, ako to navrhla tretia strana.

6.3.6. *Záver o zlučiteľnosti pomoci*

(456) Na záver Komisia konštatuje, že zmenené opatrenie RWE je zlučiteľné s vnútorným trhom, keďže uľahčuje rozvoj hospodárskej činnosti a neprimerane neovplyvňuje obchodné podmienky v takej miere, ktorá by bola v rozpore so spoločným záujmom. Okrem toho pozitívne účinky pomoci prevažujú nad negatívnymi účinkami na hospodársku súťaž a obchod. Zmenené opatrenie RWE je preto zlučiteľné s oddielom 4.12.1 Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky a článkom 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ.

7. **ZÁVER**

(457) Zmenené opatrenie RWE je zlučiteľné s vnútorným trhom na základe článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ, a to vzhľadom na príslušné ustanovenia Usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Opatrenie štátnej pomoci vo výške 2,6 miliardy EUR, ktoré Spolková republika Nemecko plánuje vykonať v súvislosti s podnikom RWE, je zlučiteľné s vnútorným trhom v zmysle článku 107 ods. 3 písm. c) Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

Poskytnutie štátnej pomoci vo výške 2,6 miliardy EUR sa preto povoľuje.

Článok 2

Toto rozhodnutie je určené Spolkovej republike Nemecko.

V Bruseli 11. decembra 2023

Za Komisiu
Margrethe VESTAGER
výkonná podpredsedníčka